IL-BIBBJA U S-SABBATH

Minn
George Ebejer

INDIĊI

Titlu **Paġna**

Parti 1
Għandhom il-Kristjani Jżommu s-Sabbath (is-Sibt) ……………… 4
Deskrizzjoni ………………………………………………. 4
Il-prattika tal-Kristjani ta’ l-ewwel seklu ………………………. 5
Konsiderazzjonijiet tas-Sabbath tat-Testment il-Qadim ……….. 6
Is-Sabbath miġjub fit-tmiem ……………………………………… 7
Sorsi ……………………………………………………………….. 9

Part 2
Sitt Fatti li Dawk li jżommu Sabbath (is-Sibt) Għandhom Jikkun-Sidraw ……………………………………………………………… 14
Is-Sabbatarjani Mhumiex Qegħdin Iżommu s-Sabbath tas-Sibt … 14
Min Jikser is-Sibt (Sabbath) MA jkunx mixħut fl-għadira tan-nar . 15

Parti 3
Kif is-Sabbatarjani Jgħawwġu l-Iskrittura ………………………….. 16
Kif is-Sabbatarjani jippruvaw biex jistabbilixxu distinzjoni falza: . 17
Problemi bit-tabella ta’ fuq ta’ l-Avventisti tas-Seba’ Jum ………. 17

Parti 4
Il-Kmandamenti Ta’ Ġesù Mhumiex l-Għaxar Kmandamenti ……... 23

Parti 5
L-Appostlu Pawlu Qatt Ma Żamm is-Sibt (Sabbath) ……………….. 27

Parti 6
Adam, Noè u Abraham Qatt Ma Żammew is-Sibt (Sabbath) ………. 31

Parti 7
Is-Sabbath (is-Sibt) Imneħħi u Msammar mas-Salib ……………….. 36

Parti 8
Kristu Wettaq u Mbagħad Neħħa l-Għaxar Kmandamenti …………. 40

Parti 9
Il-Liġi tas-Sibt (Sabbath) Kienet Mija fil-Mija Ċerimonjali u Mhux Morali ……………………………………………………………….. 44

Parti 10
l-Għaxar Kmandamenti Kienu Mneħħija ……………………………. 47

Parti 11
Il-Liġi tas-Sibt (Sabbath) Ma kinetx Speċjali Fuq Liġijiet Oħra! …... 50

Parti 12
Is-Sibt (Sabbath) Jew l-Ewwel Jum tal-Ġimgħa (il-Ħadd)? ………… 53

INDIĊI

Titlu **Paġna**

Parti 13
L-Għaxar Kmandamenti Huma l-Patt il-Qadim Li Kien Imħassar
Fuq is-salib 56

Parti 14
La l-Papa u Lanqas Konstantinu Ma Biddlu s-Sabbath mis-Sibt
għall-Ħadd 62

Parti 15
Żamm Kristu s-Sibt (Sabbath)? 66

Parti 16
Is-Sabbath Imneħħi Għalkollox 68

Parti 17
L-Ewwel Jum tal-Ġimgħa 70
Profeziji tat-Testment il-Qadim Imwettqa 73
Kristjani tal-bidu 74

Parti 18
Sempliċiment il-Fatti Fuq il-Frekwenza ta' l-Ikla tal-Mulej 77
Konklużjoni Ġenerali tal-Fatti 78

Parti 19
Iż-Żmien ta' Jum il-Mulej 80

Parti 20
Avventiżmu tas-Seba' Jum U s-Sabbath 87
Is-Seba' Jum tas-Sabbath 87
Il-Liġi Kienet Għan-Nazzjon Ta' Iżrael Biss 88
Iż-Żamma tas-Sabbath 88
Is-Sabbath Memorjal tal-Ħolqien 89
Huwa s-Sabbath "Ċerimonjali"? 89
Huma l-Kristjani taħt il-Liġi tas-Sabbath? 90
Konklużjonijiet Dwar is-Sabbath 90
Aħna M'Aħniex Taħt il-Liġi 90

IS-SABBATH
(Parti 1)
GĦANDHOM IL-KRISTJANI JŻOMMU IS-SIBT (IS-SABBATH)?

Deskrizzjoni

Għadu r-raba' kmandament japplika għalina llum? Għandhom il-Kristjani jżommu s-Sabbath jew is-Sibt?

Illum, meta ħafna huma kkonċernati dwar id-deterjorazzjoni morali tas-soċjetà tagħna, din ir-rikmandazzjoni hija spiss magħmula: "Aħna neħtieġu li mmorru lura għall-għaxar kmandamenti bħala l-kodiċi tagħna ta' kondotta." Għalkemm il-motiv għal twissija bħal din bla ebda dubju huwa onorabbli, dan jissuġġerixxi konċett komuni, għalkemm żbaljat, dwar in-natura ta' l-għaxar kmandament.

Fl-ewwel post, ħafna minna, (li m'aħniex Lhud), qatt ma konna taħt id-dekalogu. L-għaxar kmanda-menti kienu parti tal-Liġi Możajka, u dik is-sistema kienet mogħtija lil-Lhud:

> "*U Mosè sejjaħ lil Iżrael kollu, u qalilhom: Isma', o Iżrael, l-istatuti u l-ordinanzi li llum qiegħed ngħid f'widnejkom, biex titgħallmuhom, u tħarsuhom. Yaħweh, Alla tagħna, rabat għaqda magħna f'Ħoreb. Yaħweh ma rabatx din il-għaqda ma' missirijietna, iżda magħna, li lkoll kemm aħna hawn għadna ħajjin. Yaħweh kellimkom wiċċ imb'wiċċ fuq il-muntanja minn ġon-nar. (Jien kont qiegħed dak iż-żmien bejn Yaħweh u bejnkom, biex inħabbrilkom il-kelma ta' Alla: għax intom bżajtu minn dak in-nar, u ma tlajtux fuq il-muntanja:) u qal:*" (Dewteronomju 5:1-5).

Dak ma jissuġġerixxix li l-Ġentili l-antiki kienu eżentati mir-responsab-biltà reliġjuża u morali; dan imma jfisser li dawk mhux Iżraeliti qatt ma kienu responsabbli għall-kodiċi Możajka per se.

Dak fil-ġenb, huwa loġiku li jekk wieħed jargumenta għat-twaqqif mill-ġdid ta' l-għaxar kmandamenti, hu għandu, jekk konsistenti, isostni li l-ħtiġijiet tas-Sibt (sabbath) huma li jorbtu wkoll. Din il-veduta, natural-ment, hija mħaddna mis-Seventh-day Adventists u Sabbatarjani oħra, imma din ma tirriflettix il-perspettiva Biblika. F'dan l-istudju aħna sejrin naraw tliet ħwejjeġ. L-ewwel, il-knisja ta' l-ewwel seklu, kif indirizzata minn mexxejja ispirati, ma osservawx is-Sibt (is-sabbath). It-tieni, il-fatturi uniċi tas-sabbath tat-Testment il-Qadim juru li dan qatt ma kien imfassal biex ikun ħtieġa internazzjonali. It-tielet, l-Iskrittura espliċitament tgħall-em lis-Sibt (sabbath) kien imneħħi. Ħalli aħna nosservaw kull waħda minn dawn il-linji ta' ħsieb.

Il-prattika tal-Kristjani ta' l-ewwel seklu

Jipprova kemm jipprova, wieħed ifittex għalxejn għal xhieda tat-Testment il-Ġdid li l-knisja tal-bidu osservat is-Sibt b'approvazzjoni appostolika. Iva, kien ċertament il-każ li l-appostli iffrekwentaw is-sinagogi fis-Sibt għall-iskop li jxandru l-evanġelju. Kien ikun hemm fejn l-akbar konċentrazzjoni ta' Lhud kienet tkun (Atti 13:14; 17:1-2; eċċ.), u l-messaġġ dwar Ġesù kellu l-ewwel ikun meħud lilhom (Rumani 1:16).

Imma fejn hija x-xhieda li l-knisja tal-bidu, taħt gwida divina, ġiet flimkien biex jaduraw lil Alla fil-jum tas-Sibt (fis-sabbath)? Imkien!

1. Is-saltna ta' Kristu kienet imwaqqfa fil-jum ta' Pentekoste (Atti 2:1), li dejjem kien jiġi "l-għa-da tas-Sibt (sabbath)":

> "*Mill-għada tas-Sibt, minn meta tkunu ġibtu l-qatta tat-tixjira, tgħoddu seba' ġimgħat sħaħ: Sal-għada tas-seba' Sibt, tgħoddu hekk ħamsin jum, imbagħad toffru lill-Mulej offerta ġdida tal-qamħ*" (Levitku 23:15-16),

għalhekk, *fil-Ħadd*. Għalhekk il-knisja bdiet tiltaqa' għall-qima fl-ewwel jum tal-ġimgħa (Atti 2:42).

2. Id-dixxipli fi Troas "ltaqgħu flimkien" [vuċi passiva] "fl-ewwel jum tal-ġimgħa" biex jaqsmu l-ħobż, jiġifieri, biex jagħtu qima, (Atti 20:7). Il-jum speċifiku tal-laqgħa ma kienx aċċident. Għalkemm Pawlu kien anzjuż biex imur Ġerusalem (Atti 20:16), hu stenna sebat ijiem għall-opportunità biex jiltaqa' u jinġabar mal-knisja. Barra minn dan, il-vuċi passiva (ara taħt) tindika li it-tlaqqigħ kien orkestrat minn xi ħadd ieħor barra mid-dixxipli; kienet inizjattiva divina.

3. Il-qaddisin f'Korintu kienu qegħdin jiltaqgħu u jikkontribwixxu fit-teżorerija tal-knisja,

> "***Kull** l-ewwel jum tal-ġimgħa, …*" (1 Korintin 16:2).

4. Fuq il-gżira ta' Patmos, Ġwanni kien "fl-is-pirtu" "f'Jum il-Mulej" (Rivelazzjoni 1:10). It-terminu għal "il-Mulej" huwa *kupiakos*, li huwa mfisser hawn bħala "li għandu rabta għall-Mulej." Thayer jikkummenta: "…il-jum devot lill-Mulej, sagru għall-memorja tal-qawmien ta' Kristu" (365). Ir-rakkonti tal-Vanġeli, naturalment, jagħmluha ċara li l-qawmien ġara l-Ħadd. Waqt li Rivelazzjoni 1:10 ma jkunx konklussiv bih innifsu, il-fatt innifsu li l-jum huwa msemmi speċifika-ment huwa sinjifikanti.

Aħna għandna nżidu wkoll din in-nota. Waqt li kien tassew li xi Kristjani dgħajfa jew li ma kinux infurmati kellhom problema li jagħmlu bidla nadifa mill-amministrazzjoni Możajka (Rumani 14:19; Galatin 4:10-11), huwa importanti li nagħrfu lit-tagħlim ispirat appostoliku fittex li jikkorrieġi dan l-iżball.

Ukoll, hemm ir-reġistrar tal-kittieba patristiċi ta' wara l-appostli. Għall-ewwel tliet sekli ta' storja Kris-tjana, ix-xhieda hija uniformi li d-dixxipli oriġinali ta' Ġesù Kristu kienu jqimu fil-jum tal-Ħadd – mhux fis-Sibt. Hawn huma xi wħud mix-xhieda.

- Id-Didàttiku (ċ. 120 W.K.) jiddikjara li "kull jum tal-Mulej" il-Krist-jani kienu jinġabru flimkien u "jaqsmu l-ħobs" (ANF. VII. 381).
- L-Epistola ta' Barnaba (ċ. 120 W.K.), waqt li tiddiskuti ħwejjeġ bħal inċens, qmura ġodda, u sibtijiet, tgħid li l-Mulej "neħħa għalkollox dawn il-ħwejjeġ" f'differenza għal "liġi l-ġdida tal-Mulej tagħna Ġesù Kristu" (ANF.I.138). Aktar tard, huwa affermat: "Għal din ir-raġuni, ukoll, aħna nżommu t-tmien jum bil-ferħ, il-jum ukoll li fih Ġesù qam mill-mewt" (I.147).
- Justin Martyr (140 W.K.) iddikjara li "fil-jum imsejjaħ il-Ħadd" il-Kristjani primittivi ltaqgħu għall-qima. Hu kompla jgħid li dan kien il-jum li fih Kristu kien imqajjem mill-mewt (I.186).
- Clement ta' l-Ixandra (194 W.K.) tkellem dwar il-wieħed li "jżomm il-jum tal-Mulej" bħala li "jigglorifika l-qawmien tal-Mulej fih innifsu" (ANF.II.545).
- Tertullian (200 W.K.) argumenta li l-"liġi l-antika" kienet ġiet mit-muma; għalhekk l-"osservanza tas-Sabbath hija murija bħala li kienet temporanja" (ANF.III.155). F'post ieħor hu jgħid li "Sibtijiet huma strambi" għall-Kristjani, u li huma jaqsmu flimkien "il-jum tal-Mulej" (70).
- Eusebius (342 W.K.), magħruf bħala "missier ta' l-istorja tal-knisja," qal li l-osservanza tas-sabbath ma "tappartjenix lill-Kristjani." Minn naħa l-oħra, huwa aċċerta li l-Kristjani "jiċċelebraw il-jiem tal-Mulej …f'kommemorazzjoni tal-qawmien Tiegħu" (26,113).
- L-istoriku magħruf Philip Schaff jikkonkludi: "L-osservanza tal-Ħadd universali u bla ebda kontradizzjoni fit-tieni seklu tista' biss tkun spjegata bil-fatt li hija kellha l-għeruq tagħha fil-prattika appos-tolika" (478-479).

Fl-aħħarnett, aħna għandna nagħmlu dan il-kumment. Mhuwiex korrett li sejjaħ il-Ħadd bħala s-Sabbath Kristjan."

Konsiderazzjonijiet tas-Sabbath tat-Testment il-Qadim

L-ewwel, f'li nikkonsidraw il-ħtiġijiet tas-sabbath ta' l-era t-Testment il-Qadim, forsi jkun ta' għajnuna li nuri li kien hemm ħafna "sabbatijiet" oħra f'żieda għas-sabbath tas-seba' jum, li l-Lhud kienu meħtieġa li jżom-mu (Levitku 19; 26:2).

Per eżempju, kien hemm jiem żejda tas-sabbath f'konnessjoni mal-ħames festi sagri (eż. L-Għid tal-Lhud, L-Ewwel Frott, eċċ. – Levitku 23:

7-8; 24—25; 32; 39). Il-Lhud attwalment osservaw 59 sabbathijiet kull sena. B'żieda, kull is-seba' sena kienet sena tas-sabbath (tal-mistrieħ; Levitku 25:1-4), u kull ħamsin sena kienet sena tas-sabbath ukoll (Levitku 25:8-13). L-art kellha tibqa' mhux ikkultivata matul dawn iż-żminijiet, u d-djun kellhom jiġu maħfura (Dewteronomju 15:2).

F'medda ta' ħamsin sena, il-Lhudi fidil, għall-grad wieħed jew ieħor—jiddependi fuq il-ħtieġa speċifika tal-liġi, kellu josserva 5,830 sabbathijiet (jew sibtijiet). Agħmel kuntrast mal-fatt li dawk li josservaw is-Sibt illum, fl-istess kwadru taż-żmien—iżommu s-sibt waħdu—jonoraw biss 2,600 sibtijiet, għalhekk, jin-sabu 3,230 Sibt nieqsa minn dak il-qies divin.

It-tieni, kif innutajna aktar qabel, is-sabbath, bħala ħtieġa reliġjuża, kien restritt għall-Iżraeliti. Dan ma kienx parti ta' xi patt patrijarkali fejn naq-raw f'Dewteronomju 5:2-3,

> "*Yaħweh Alla tagħna, rabat għaqda magħna f'Ħoreb. Il-Mulej ma rabatx din il-għaqda ma' missirijietna, iżda magħ-na, li lkoll kemm aħna hawn għadna ħajjin.*"

Pjuttost, dan kien ordinanza magħmula magħrufa f'Sinaj (Neħemija 9:13-14), li serviet bħala "sinjal" bejn Alla u l-poplu speċjali Tiegħu:

> "*Barra minn dan, tajthom ukoll is-sibtijiet tiegħi, biex ikunu sinjal bejni u bejnhom, ħalli jagħrfu li jien hu Yaħweh li nqaddishom.*" (Eżekjel 20:12).

Għalhekk, il-Ġentili qatt ma kienu obligati biex josservaw il-jum tas-Sibt, is-sabbath.

It-tielet, ikkonsidra din ir-regola:

> "*La tkebbsux nar fi djarkom f'jum is-Sibt*" (Eżodu 35:3).

Din hija xhieda ċara dwar il-fatt lis-sabbath ma kienx intenzjonat biex ikun ħtieġa universali. Il-professur Rawlinson josserva li "fil-klimi sħan ta' l-Arabja u l-Palestina sħana artifiċjali ma kinetx meħtieġa" (378). Per eżem-pju, Ġerusalem tinsab fl-istess latitudni bħal New Orleans u Houston. It-temperatura medja ta' kull sena hija 65 grad, u din rari taqa' taħt l-erbgħin (ara Jackson, 11). Wieħed jista' biss jimmaġina kif ikun li tipprova li żżomm din l-ordinanza fl-Alaska u fis-Siberja.

Is-Sabbath miġjub fit-tmiem

L-Iskrittura hija enfatika li l-ħtiġijiet biex iżżomm is-sabbath kienu miġ-juba fit-tmiem. Informazzjoni tat-Testment il-Ġdid twassal għall-konkluż-joni li l-liġi ta' Mosè (bil-komponenti kollha tagħha – inkluż is-sabbath) kienet ġiet imneħħija. Pawlu, b'ispirazzjoni mill-Ispirtu s-Santu, afferma li "l-Liġi tal-kmandamenti" kienet imneħħija "permezz tas-salib" (Efesin 2:14-22). L-istess, "il-kitba tal-preċetti" (li kien fiha ħwejjeġ bħal

jiem ta' festi, *sibtijiet*, eċċ.) kienet imneħħija min-nofs, u msammra mas-salib (Kol-ossin 2:14-16).

Dawk li jħaddnu t-tagħlim żbaljat tas-Sibt jallegaw, iżda, li kienu l-fatturi ċeremonjali biss (eżempju, sagrifiċċji ta' l-annimali) tal-patt ta' Mosè li kienu mneħħija fis-salib. L-elementi morali tal-liġi (eż., l-għaxar kmandamenti), hu argumentat, ikomplu sal-lum.

Din il-pożizzjoni hija arbitrarja, artifiċjali, u ma tieqafx għat-test ta' l-Iskrittrua. Osserva dan li ġej:

1. Alla wiegħed li jagħmel "patt ġdid," li ma jkunx bħal wieħed mogħti lil Iżrael meta n-nazzjon ħalla l-Eġittu (Ġeremija 31:31-40). Meta dak "il-patt il-ġdid" kien mogħti, "bidla" fil-liġijiet kienet magħmula:

> "*Għax billi tbiddel is-saċerdozju, hemm il-bżonn ta' tibdil ukoll fil-liġi*" (Lhud 7:12).

Imma l-liġi l-antika, mogħtija meta Iżrael ħarġu barra mill-jasar Eġizzjan, kien fiha l-għaxar kmandamenti (1 Slaten 8:9, 21). Għalhekk, id-dekalogu (l-għaxar kmandamenti) spiċċa meta t-Testment il-Qadim kien mibdul bil-Ġdid.

2. F'Rumani 7, l-appostlu Pawlu argumenta li l-Kristjani huma "mejta għal-liġi bil-ġisem ta' Kristu" (v. 4). Hu kompla jgħid li l-Kristjan "hu maħlul mil-liġi" (v. 6). Tajjeb, eżattament liema "liġi" kienet imħarsa? Sempliċiment liġi ċerimonjali"? Le, dak mhux il-każ, għaliex sussegwentament Pawlu jgħid:

> "*Għax ma kontx inkun naf x'inhi ż-żina, kieku l-liġi ma qalitx: 'La tiżnix'*" (Rumani 7:7; Eżodu 20:17).

Biċ-ċar, il-liġi li għaliha l-Kristjan hu "mejjet," jiġifieri, isseparat minn, u li minnha hu "mneħħi," inkluż l-għaxar kmandamenti. Il-Kristjan mhuwiex taħt l-obbligu biex iżomm is-sabbath. Il-fatt huwa, sewwasew wara li Pawlu afferma li l-liġi kienet "imsammra mas-salib," Pawlu ddikjara li ħadd ma jista' "jiġġudika," jiġifieri, jikkundanna – Thayer, 361; Kristjan talli ma jżommx jien ta' festa, sibtijiet, eċċ. (Kolossin 2:16). Dik l-istqar-rija ma kinetx tista' ssir li kieku l-liġi tas-sabbath kienet għadha operattiva.

Jiena m'għandi ebda dubju li ħafna minn dawk li jħaddnu t-tagħlim tas-Sibt huma ġenwinament sinċiera fil-professjoni tagħhom li jżommu s-seba' jum. Imma sinċerità weħidha ma tiġġustifikax. Il-prattika moderna li "żżomm is-sibt" hija żblajata.

Sorsi

ANF (1995 Edition), *Ante-Nicene Fathers*, Alexander Roberts & James Donaldson, Eds. (Peabody, MA: Hendrickson), Ten Volumes.

Eusebius Pamphilus (1955 Reprint), *Ecclesiastical History* (Grand Rapids, MI: Baker Book House).

Jackson, Wayne (1986), *Background Bible Study* (Stockton, CA: Courier Publications).

Rawlinson, George (1950 Reprint), "Exodus," *The Pulpit Commentary*, Spence & Exell, Eds. (Grand Rapids, MI: Eerdmans), Vol. 1.

Schaff, Philip (1980 Reprint), *History of the Christian Church* (Grand Rapids, MI: Eerdmans), Vol. 1.

Thayer, J.H. (1958), *Greek-English Lexicon of the New Testament* (Edinburgh: T.&T. Clark).

SITT FATTI LI DAWK LI JŻOMMU S-SABBATH (IS-SIBT) GĦANDHOM JIKKUNSIDRAW (Parti 2)

I. L-Għaxar Kmandamenti kollha kienu mdaħħla mill-ġdid fit-Testment il-Ġdid b'eċċezzjoni waħda biss, il-wieħed li jittratta mal-Jum tas-Sibt li jinżamm qaddis.

- *L-ewwel kmandament* kien imsemmi mill-ġdid f'Mattew 22:37; 1 Korintin 8:5, 6
- *It-tieni kmandament* kien imsemmi mill-ġdid fl-1 Ġwanni 5:21. (Kol-ossin 3:5 u Efesin 5:5 jwassa' l-idolatrija biex tinkludi ż-żina.)
- *It-Tielet kmandament* kien imsemmi mill-ġdid f'Kolossin 3:8.
- *Il-ħames kmandament* kien imsemmi mill-ġdid f'Efesin 6:1-3.
- *Is-sitt kmandament, is-sebgħa, it-tmienja, id-disgħa, u l-għaxar kmandamenti* kienu msemmija mill-ġdid f'Rumani 13:8-10; Mattew 19: 18; Galatin 5:14; 1 Korintin 6:9, 10; u Galatin 5:19-21.

Ukoll wieħed jista' jqabbel 1 Timotju 1:9, 10 ma' Eżodu 20:1-7 fejn isib id-disa' kmandamenti kollha msemmija b'xi mod jew ieħor barra mir-raba' wieħed.

Xi kultant Lhud 4:4 u 4:9, 10 huma maħsuba li juru l-kmand tas-sibt kien imsemmi mill-ġdid fit-Testment il-Ġdid sempliċiment għaliex il-kelma "sibt" (sabbath) tinsab hemm. Ħalli nħarsu lejn dawn il-versi:

> "*Ghax hu qal x'imkien hekk għas-seba' jum: 'U strieħ Alla fis-seba' jum mill-egħmejjel kollha tiegħu.' U hawn ukoll mill-ġdid: 'Ma jidħlux fil-mitrieħ tiegħi.' Billi ra mela li kien baqa' li xi wħud jidħlu fih, u dawk li lilhom kien imxandar l-evan-ġelju l-ewwel ma daħlux minħabba d-diżubbidjenza tagħhom: Għalhekk Alla reġa' qiegħed jum mill-ġdid, isejjaħlu Illum, meta wara ħafna żmien hu tkellem permezz ta' David, bħal ma ntqal qabel: 'illum jekk tisimgħu leħnu, la twebbsux qalbkom.' Għax jekk Ġożwè tahom il-mistrieħ, ma kienx jitkellem wara fuq jum ieħor. Għalhekk baqa' l-mistrieħ tas-Sibt għall-poplu ta' Alla; Għax min jidħol fil-mistrieħ ta' Alla jistrieħ hu wkoll minn xogħolu, bħal ma strieħ Alla minn Tiegħu*" (Lhud 4:4-10).

Jekk jogħġbok innota: Dak il-passaġġ isemmi biss "mistrieħ tas-Sibt," imma **mhux** iż-*żamma* tas-Sibt, kif Iżrael kien ikkmandat fit-Testment il-Qadim! Barra minn dan, dan "il-mistrieħ tas-Sibt" **ma jistax** ikun meqjus bħala ndaqs maż-żamma tas-Sabbath, għaliex ukoll l-Iżraeliti li żammewh

ma daħlux f'dan il-"mistrieħ." Il-Kristjan isib il-mistrieħ spiritwali tiegħu fi Kristu (Mattew 11:28). Ir-raba' kmandament **biss**, li huwa ċerimonjali pjuttost milli morali, **ma kienx** im-semmi mill-ġdid fit-Testment il-Ġdid, il-patt li taħtu aħna ninsabu.

II. Il-kmand tas-Sibt (Sabbath) kien tifkira għal dawk meħlusa mill-jasar ta' l-Eġittu.

Il-kmand tas-Sibt kien mogħti dlonk wara li l-Iżraeliti kienu meħlusa permezz ta' Mosè. Aqra il-qsim tal-Baħar l-Aħmar f'Eżodu 14. Il-punt ta' Eżodu 19:1 kien sewwasew tliet xhur wara li huma ħallew l-Eġittu, b'EŻo-du 20 (meta l-Għaxar Kmandamenti kienu mogħtija) jiġi dlonk wara dan.

Eżodu 20:1-17 huwa rripetut f'Dewteronomju 5:6-21, fejn Mosè jis-pjega fuq GĦALIEX dan ġie u għal MIN il-kmand tas-Sibt kien mogħti.

> "*U ftakru li intom kontu lsiera fl-art ta' l-Eġittu, u li l-Mulej, Alla tagħkom, ħariġkom minn hemm b'id qawwija, u bi driegħ mimdud: għalhekk il-Mulej, **Alla tagħkom, ordnalkom** biex tħarsu l-jum tas-Sibt*" (Dewteronomju 5:15).

Kif l-Għid kien festa ta' tifkira **annwali** għal-Lhud biex jiċċelebraw f'me-morja ta' Alla, li għadda minn fuq id-djar ta' l-Iżraeliti fl-Eġittu waqt li l-ewwel imwieled ta' l-Eġizzjani kien milqut mill-mewt (Eżodu 12:14-30), is-Sibt kien ukoll għal-Lhud biex jiftakru **kull ġimgħa** l-ħelsien storiku mill-jasar iebes fl-Eġittu (Dewteronomju 5:15). Il-kmand tas-Sibt, għal-hekk, ma kienx "ordinanza tal-ħolqien" kif xi wħud jgħidu, skond għal Dewteronomju 5:15:

> "*U ftakru li intom kontu lsiera fl-art ta' l-Eġittu, u li l-Mulej, Alla tagħkom, ħariġkom minn hemm b'id qawwija, u bi driegħ mimdud: għalhekk il-Mulej, **Alla tagħkom, ordnalkom** biex tħarsu l-jum tas-Sibt*"

III. Kristjani huma mħollija biex jiddeċiedu f'moħħhom dwar jum speċjali.

> "*Wieħed iqis jum ogħla minn ieħor: ieħor kollha l-istess: ħa jkun żgur kull wieħed fil-fehma tiegħu. Min iqis il-jum, iqisu għall-Mulej: u min ma jqis il-jum, ma jqisux għall-Mulej….*" (Rumani 14:5-6).

Kieku l-kmand tas-Sibt (tas-Sabbath) kien għandu sfurzat illum, kif fit-Testment il-Qadim, "libertà" bħal din QATT ma kienet tkun imħollija! Tista' int timmaġina "libertà" Kristjana bħal din f'li twaqqaf idoli, tikkom-metti adulterju jew tisraq? Billi ta' l-aħħar huma kmandi ċari (ebda idolat-rija, ebda adulterju, ebda serq), ma hemm ebda "libertà" bħal din għal

dawn il-ħwejjeġ, f'kuntrast għall-jum speċjali ta' kull ġimgħa għall-Mulej. Ftakar ukoll, li meta Pawlu tana Rumani 14, hu kien jaf dwar Ġenesi 2:3 u l-kumplament tat-Testment il-Qadim. Fost dawk li jħaddnu l-jum tas-Sibt hemm MA teżistix libertà Kristjana bħal din!

Kolossin 2:16, 17 iżidu għal dan kollu billi jgħidu:

> "*Mela tħallu 'l ħadd min jagħmel ħaqq minnkom fuq l-ikel, jew ix-xorb, jew fuq jum ta' festa, jew il-qamar ġdid, jew il-**jiem tas-sibt**. Dawn huma dell ta' dak li għandu jiġi: imma l-ġisem hu ta' Kristu.*"

Jekk huwa tassew, kif jippruvaw jgħidu xi wħud, li l-papa biddel is-Sabbath mis-Sibt għal Ħadd, mela għal-iex il-Kristjani ta' l-ewwel seklu ltaqgħu fil-jum tal-Ħadd?":

> "*U **fl-ewwel jum tal-ġimgħa**, x'ħin id-dixxipli tiegħu ltaqgħu flimkien biex jaqsmu l-ħobż, Pawlu tħaddet magħhom, billi kien sa jitlaq il-għada; u kompla d-diskors tiegħu sa nofs il-lejl*" (Atti 20:7).
>
> "***Kull l-ewwel jum tal-ġimgħa**, kull wieħed minnkom ħa jfaddal xi ħaġa skond kif Alla tah, biex mhux meta niġi jsir il-ġbir*" (1 Korintin 16:2).

IV. Il-Kristjani Ġentili MA kinux infurmati biex iżommu s-Sibt (jew ir-rit taċ-ċirkonċiżjoni) meta prattika u kmandi kienu uffiċjal-ment mogħddija lilhom mill-konċilju oriġinali tal-knisja.

F'Atti 15, l-ewwel konċilju tal-knisja ltaqa' flimkien fuq tagħlim falz ta' dik il-ġurnata:

> "*…Jekk ma tkunux ċirkonċiżi skond id-drawwa mgħallma minn Mosè, ma tistgħux issalvaw*" (Atti 15:1).

Meta l-appostli tal-Mulej kitbu d-deċiżjoni tagħhom dwar iċ-ċirkonżjoni għall-Kristjani Ġentili biex jaqraw (Atti 15:23-29), is-silenzju tagħhom dwar l-osservanza tas-Sabbath Lhudi huwa sinjifikanti, speċjalment meta aħna nikkonsidraw illi li tikser il-kmand tas-Sibt fit-Testment il-Qadim kien iġorru miegħu konsegwenzi serji ħafna, inkluż is-sentenza tal-mewt għal min jagħmel dak (Eżodu 31:14-17; Numri 15:32-36).

V. Pawlu jgħidilna l-iskop reali ta' (l-liġi) l-Għaxar Kmandamenti f'Galatin 3:24 u Rumani 3:20.

> "*Hekk il-liġi kienet il-mexxejja tagħna biex teħodna għand Kristu, biex inkunu **iġġustifikati bil-fidi***" (Galatin 3:24).
>
> "*Għax ħadd ma jkun iġġustifikat quddiemu bl-opri tal-liġi: għax il-liġi sservi biex tgħarrafna d-dnub*" (Rumani 3: 20).

VI. Jekk il-kmand tas-Sibt (Sabbath) kif hu mogħti lil Iżrael għadu fl-effett, allura l-Mulej Ġesù Kristu kkmanda persuna biex tidneb f'li tiksru:

> "*Wieġbu l-marid: Sinjur, m'għandi ebda bniedem, meta jitħarrek l-ilma, biex iqiegħdni fil-menqgħa: iżda waqt li nkun ġej jien, jinżel ieħor qabli. Qallu Ġesù: "**Qum! Aqbad friexek u imxi!**" Minnufih dak ir-raġel fieq, qabad friexu u beda miexi. U dak in-nhar kien **is-Sibt**. **Il-Lhud imbagħad qalu lil dak li kien imfejjaq: Illum is-Sibt; ma jiswiex li ġġorr friexek**. Imma hu weġibhom: **Dak li fejjaqni qalli hu stess: 'Aqbad friexek u imxi'***" (Ġwanni 5: 7-11).

Il-Mulej Ġesù kkmanda lil dak l-invalidu, fil-jum tas-Sibt, biex jiġbor friexu u jimxi biex ikun imfejjaq. Għalhekk, dan kien jikkostitwixxi "opra," skond il-kmand tas-Sibt tat-Testment il-Qadim. Billi l-Mulej tas-Sibt **qatt** ma jista' jikkmanda persuna biex tidneb, aħna, b'dan nafu li l-Kristjani llum **mhumiex** taħt dan l-istess kmand tas-Sibt (Sabbath) kif mogħti lil Iżrael f'Eżodu 20:8-11, li jaqra:

> "*Ftakar f'jum is-Sibt, biex tqaddsu. Sitt ijiem taħdem, u tagħmel ix-xogħol tiegħek kollu: imma s-seba' jum hu Sibt il-Mulej, Alla tiegħek: **Fih la tagħmel ebda xogħol**: la int, la ibnek, la bintek la l-qaddej tiegħek, la l-qaddejja tiegħek, la l-bhejjem tiegħek, u la l-għarib li jgħammar 'il ġewwa minn bwiebek. Għax f'sitt ijiem il-Mulej għamel is-sema u l-art, il-baħar, u kulma hemm fihom, u strieħ fis-seba' jum: għalhekk bierek il-Mulej jum is-Sibt, u qaddsu.*"

Ukoll, dak li l-Mulej qal lir-raġel biex jagħmel kien ipprojbit li jsir fis-Sibt, kif il-Lhud innuttaw b'mod korrett:

> "*U dak in-nhar kien **is-Sibt**. **Il-Lhud imbagħad qalu lil dak li kien imfejjaq: Illum is-Sibt; ma jiswiex li ġġorr friexek***" (Ġwanni 5:9, 10).

Hawn hija l-Iskrittura eżatta fejn ħaġa bħal din kienet ipprojbita:

> "*Hekk jgħid il-Mulej: Ħarsu lilkom infuskom, **u terfgħux tagħbijiet nhar ta' Sibt**, u lanqas iddaħħluhom mill-bwieb ta' Ġerusalem. Lanqas toħorġu tagħbijiet minn djarkom jew tagħmlu xi xogħol **nhar ta' Sibt**, iżda qaddsu jum is-Sibt, kif jien ordnajt lil missi-rijietkom. Iżda huma ma semgħux, u lanqas mejlu widinthom, imma webbsu għonqhom, biex ma jisimgħux, u biex ma jilqgħux it-tagħlim. U jiġri, jekk intom tassew tisimgħu minni, igħid il-Mulej, li ma ddaħħlux tagħbijiet mill-*

bwieb ta' dil-belt ***nhar ta' Sibt****, iżda* ***tqaddsu jum is-Sibt, u ma tagħmlu ebda xogħol fih***" (Ġeremija 17:21-24).

Il-Lhud kienu sewwa li l-Liġi, kif mogħtija lil Iżrael, biex iżommu s-Sibt imqaddes ipprojbixxiet ħwejjeġ bħal dawn li jkunu magħmula. Għalhekk, il-kmand tas-Sibt tat-Testment il-Qadim ma jistax ikun validu aktar għall-Kristjani. Mela, meta saret din il-bidla? It-tweġiba tin-sab f'Luqa 16:16:

"***Il-liġi u l-profeti kienu sa Ġwanni****; minn dak iż-żmien 'il quddiem l-aħbar it-tajba tas-saltna ta' Alla hija mxandra, u kulħadd qiegħed jitħabat biex jidħol fiha.*"

Din hija wkoll ir-raġuni għaliex aħna ma narawx din il-parti ta' l-għaxar kmandamenti mdaħħla mill-ġdid fit-Testment il-Ġdid. Dan il-punt ma jistax ikun imwieġeb minn nies ta' l-Avventisti tas-Seba' Jum.

Is-Sabbatarjani Mhumiex Qegħdin Iżommu s-Sabbath tas-Sibt

Sabbatarjani tas-Sibt jistqarru li jżommu l-kmand tas-Sabbath kif kien mogħti lil Iżrael, imma fir-realtà **qegħdin iżommu biss regola immodifi-kata tas-Sabbath**, li **ma huma** qegħdin iżommuh xejn! Taħt hemm dawn ir-raġunijiet għaliex dan hu minnu:

1. *Fit-Testment il-Qadim, meta dan il-kmand kien mogħti lil Iżrael u msaħħaħ, nies kellhom ikunu mpoġġija għall-mewt talli kienu jkasbru s-Sabbath (Eżodu 31:14, 15):*

"*Għalhekk tħarsu s-Sibt; għax hu mqaddes għalikom: kull min jiksru* ***żgur jieħu l-mewt****: għax kull min fih jagħmel xi xogħ-ol, dik il-persuna tinqata' minn qalb il-poplu tagħha. F'sitt ijiem isir ix-xogħol; iżda s-seba' jum hu Sibt ta' mistrieħ għal-kollox, imqaddes lill-Mulej:* ***kull min jagħmel xi xogħol nhar ta' Sibt, żgur jieħu l-mewt****.*"

Raġel kien ikun impoġġi għall-mewt talli jikser dan il-kmand (Numri 15: 32-36). **Mela dawk l-istess (Iżrael) li żammew is-Sabbth poġġew għall-mewt li min kien jikser is-Sabbath. Is-Sabbatarjani moderni MHUMIEX qegħdin ja-għmlu dan!**

2. *Dawk li kienu jżommu s-Sabbath MA kinux imħollija li jqabbdu nar fil-jum tas-Sibt:*

"*La tkebbsux nar fi djarkom nhar ta' Sibt*" (Eżodu 35:3).

Jekk is-sħana tiegħek hija awtomatika permezz tal-forn tiegħek, inti qie-għed tikser dan il-kmand. Jekk inti tixgħel l-ispirtiera tiegħek fil-jum tas-Sibt int tkun qiegħed tikser dan il-kmand. Jekk inti ssaħħan l-ilma

biex tinħasel bih tkun qiegħed tikser dan il-kmand. Finalment, jekk inti tqabbad il-karozza tiegħek fil-jum tas-Sibt, inti wkoll tkun ksirt dan il-kmand mogħti lil Iżrael. Innota: Meta inti tqabbad il-karozza tiegħek, inti tibda nar li ma kienx jeżisti mumenti qabel. Forsi inti tgħid, imma dawn mhumiex ħwejjeġ li m'għandhom x'jaqsmu xejn mas-Sibt? Biex tkun taf kemm kien importanti li wieħed jobdi sa l-inqas dettall erġa' aqra Eżodu 20:8-11; Ġeremija 17:21-24; Ġwanni 5:21-24; eċċ.

3. *"F'KULL Sabbath" għandu jkun hemm offerta tan-nar:*

> "*U nhar ta' Sibt, żewġ ħrief ta' l-ewwel sena bla difett, u żewġ egħxur smid bħala offerta tal-qamħ, miblul biż-żejt, u t-tiswib tiegħu: Din hi l-offerta tal-ħruq **għal kull nhar ta' Sibt**, barra mill-offerta maħruqa ta' kuljum, u t-tiswib tagħha*" (Numri 28: 9, 10).

Dan il-kmand tat-Testment il-Qadim għal dawk li jżommu s-Sibt huwa biċ-ċar ipprojbit taħt il-Patt il-Ġdid fid-dawl tal-ktieb lil-Lhud. Il-Kristjani tal-bidu m'għamluħx dan, u, għalhekk, ma żammewx il-kmand tas-Sibt bħal Iżrael (Eżodu 20:8-11; Numri 28:9, 10).

Min Jikser is-Sibt (Sabbath) MA jkunx mixħut fl-għadira tan-nar

Ma hemm ebda Skrittura fit-Testment il-Ġdid li tgħid li dawk li jiksru s-Sibt ikunu mixħuta fl-għadira tan-nar. Minn-naħa l-oħra, it-Testment il-Ġdid jgħid ċar li l-idolatri, il-qattiela, il-ħallelin, l-adulteri, dawk li huma sesswalment immorali, il-giddieba, eċċ., ma jkunux imħol-lija li jidħlu fis-saltna ta' Alla u mixħuta fl-għadira tan-nar u kubrit (1 Korintin 6:9, 10; Efesin 5:5-7; Galatin 5:19-21; Rivelazzjoni 21:8). **Barra minn dan, hemm oħrajn, bħas-skaren, eċċ. li mhumiex imsemmija fl-Għaxar Kmandamenti, li huma wkoll jesperjenzaw l-istess destin etern, jiġifieri, sakemm huma ma jindmux (1 Korintin 6:9, 10; Galatin 5:19-21).**

Għal Sabbatarjan tas-Sibt li jgħid li wieħed GĦANDU jżomm ir-regolamenti tas-Sabbath tas-Sibt għas-salvazzjoni huwa li jpoġġi lilu nnifsu taħt il-kundanna li tinsab f'Galatin 1:8, 9.

KIF IS-SABBATARJANI JGĦAWWĠU L-ISKRITTURA! (Parti 3)

Aħna sejrin nezaminaw kull mod li bih is-Sabbatar-jani jippruvaw biex joħolqu distinzjoni falza bejn l-Għaxar Kmandamenti u l-ħames kotba ta' Mosè.

A. Is-Sabbatarjani jippruvaw biex joħolqu distinzjoni falza bejn l-"għaxar kmandamenti" u l-"kotba tal-liġi" billi jgħidu li wieħed fih liġi morali u l-ieħor liġijiet ċerimonjali:

Il-verità hija, li huwa impossibbli li toħloq xi distinzjoni bbażata fuq liġijiet Morali kontra Ċerimonjali. Sabbatarjani joħolqu l-impressjoni falza li ma hemm xejn morali fil-"ktieb tal-liġi" u xejn ċerimonjali fl-10 kmandamenti meta fil-fatt xejn ma jista' jkun aktar il-bogħod mill-verità.

1. L-espressjoni "liġi Ċerimonjali" ma tinstabx fl-Iskrittura: il-kliem "ċerimonjali, ċerimonja, ċerimonji u l-għeruq kollha" qatt ma jinstabu fl-istess vers bħall-kelma "liġi" jew "liġijiet"
2. L-espressjoni "liġi Morali" ma tinstabx fl-Iskrittura: il-kliem "Morali, Moralitajiet, moralità u l-għeruq kollha" qatt ma jinstabu fl-istess vers bħall-kelma "liġi" jew "liġijiet"
3. Il-liġi tal-jum tas-Sibt (Sabbath) hija liġi ċerimonjali!
4. Il-ħames kotba ta' Mosè fihom l-għaxar kmandamenti darbtejn!
5. Il-ħames kotba ta' Mosè huma mimlija bil-liġijiet morali li ma jinstabux fl-għaxar kmandamenti! (Eżodu 22:21-22, 31; 23:2; Levitku 19: 2, 14-18; Dewteronomju 16:18).
6. Interessanti li skond is-Sabbatarjani, il-liġi Morali kollha (is-Sabbatarjani jemmnu li hija l-għaxar kmandamenti/Liġi ta' Alla) toqgħod fuq żewġ liġijiet li jinsabu fil-ktieb tal-liġi. "Ħobb lil Alla b'qalbek kollha" u "Ħobb lill-għajrek bħalek in-nifsek" (is-Sabbatarjani jemmnu li l-ktieb tal-liġi huwa l-liġi ta' Mosè u kien il-liġi ċerimonjali). Fi kliem ieħor, l-aktar żewġ liġijiet morali importanti ma jinstabux fl-Għaxar Kmandamenti, imma fil-Ktieb tal-Liġi, li l-Avventisti jgħidu li hija mneħħija!
7. Ġesù qal li l-għaxar kmandamenti ma fihomx l-aqwa żewġ kmandamenti!
8. "Il-Liġi ta' Alla" tordna jew tikkmanda sagrifiċċji ta' l-annimali: Luqa 2:23-24
9. "Il-Liġi ta'Yaħweh" tordna jew tikkmanda offerti maħruqa: 2 Kronaki 31:3

10. Ġesù qal li l-aqwa kmandament ma kienx parti mill-għaxra! Mattew 22:36-40 (ħażin ħafna għas-Sabbatarjani: post kbir għal Ġesù biex jikkwota l-liġi tas-Sibt!)

I. Is-Sabbatarjani spiss jitkellmu dwar żewġ liġijiet billi joħolqu dis-tinzjoni falza bejn "Il-Liġi Morali" u "l-Liġi Ċerimonajli." L-Avventisti mbagħad jargumentaw li l-liġi ċerimonjali biss kienet imsammra mas-salib. Din id-distinzjoni hija barranija għal kollox għall-Bibbja! L-għaxar kmandamenti huma msejħa, "il-liġi ta' Mosè" u liġijiet ċerimonjali huma msejħa, "il-liġi ta' Alla".

It-Testment il-Qadim huwa unità kumplessa ta' liġijiet. Xi wħud huma morali u oħrajn huma ċerimonjali. Imma ma hemm ebda mod biex tistabbilixxi xi distinzjoni ta' żewġ liġijiet! "Il-Liġi Morali" u "l-Liġi Ċerimonjali" ma jeżistux bħala kodiċi separati ta' liġi, kif l-Avventisti kienu sfurzati biex jivvintaw! Taħt għandna tabella li kull wieħed li jżomm is-Sibt (Sabbath) huwa familjari magħha. Il-problema hija li dik mhix eżatta kompletament!

Kif is-Sabbatarjani jippruvaw biex jistabbilixxu distinzjoni falza:

Il-Liġi Morali	Il-Liġi Ċerimonjali
Il-liġi ta' Alla	Il-liġi ta' Mosè
Il-Liġi ta' Alla	Il-Liġi ta' Mosè
L-Għaxar Kmandamenti	Ordinanzi u Digrieti
Miktuba minn Alla	Miktuba minn Mosè
Tabelli tal-ġebel	Ktieb tal-liġi
Impoġġija fl-Arka	Impoġġija fil-ġenb ta' l-Arka
Għadha tapplika llum	Imsammra mas-salib!

Problemi bit-tabella ta' fuq ta' l-Avventisti tas-Seba' Jum.

1. Il-Bibbja tgħid li "l-liġi ta' Alla" u "l-Liġi ta' Alla" fihom liġijiet ċerimonajli. Il-Bibbja tgħid li "l-liġi ta' Mosè" u "l-Liġi ta' Mosè" fihom liġijiet morali.
2. Għalkemm il-liġi oriġinali ta' l-għaxar kmandamenti kienet miktuba bis-suba' ta' Alla fuq il-ġebla, Mosè rreġistra l-għaxar kmandamenti darbtejn b'idu stess fil-ktieb.
3. L-għaxar kmandamenti kienu jinsabu f'żewġ postijiet: fit-tnejn, kemm "ġewwa" u kemm "fuq barra" ta' l-Arka tal-Patt. Dan jeqred kull dis-tinzjoni bbażata fuq xi post.
4. Kull distinzjoni hija meqruda, billi "l-ktieb tal-liġi" (Ġenesi sa Dewteronomju) fih żewġ kopji miktuba ta' l-Għaxar Kmandamenti (Eżodu 20 u Dewteronomju 5).

II. Distinzjoni bejn it-tabelli u l-ktieb ma tistax tkun stabbilita minħabba li ħwejjeġ differenti ntqalu dwarhom!

1. Żewġ Pawlijiet għaliex żewġ ħwejjeġ opposti ntqalu dwarhom? Pawlu qal li hu kien Lhudi u Ruman: Atti 21:39; 22:35
2. Żewġ Kristijiet għaliex żewġ ħwejjeġ opposti ntqalu dwarhom?
   - Kristu huwa ljun, Rivelazzjoni 5:5-6
   - Kristu huwa l-Missier għal dejjem u mwieled minn mara: Isaija 9:6; Luqa 2:7
   - Kristu huwa l-Prinċep tal-ħajja madankollu miet minħabba d-dgħufija: Atti 3:15; 2 Kor-intin 13:4
   - Kristu huwa Iben madankollu Alla: Isaija 9: 6; Lhud 1:8
   - Kristu ġie biex iġib il-paċi u firda: Luqa 2:9-14; Luqa 12:51

III. It-Testment il-Qadim kollu nkluż il-ktieb tal-liġi huwa rreferut għalih bħala l-liġi ta' Alla:

Distinzjoni bejn it-tabelli u l-ktieb ma tistax tkun stabbilta billi tgħid li hemm differenza bejn il-Liġi ta' Alla vs. il-Liġi ta' Mosè! Dawn huma l-istess ħaġa eżatta fit-Testment il-Qadim! Is-Sabbatarjani jgħallmu b'mod falz li l-għaxar kmandamenti huma "l-liġi ta' Alla" u li l-ktieb huwa "l-liġi ta' Mosè."

1. Ġenesi huwa "L-Liġi": Galatin 4:21
2. Eżodu huwa "L-Liġi": Rumani 7:7
3. Levitku "Il-Liġi": Mattew 22:35-40
4. Numri huwa "L-Liġi": Mattew 12:5
5. Dewteronomju huwa "L-Liġi": Mattew 22:35-40
6. Salmi huwa "L-Liġi": Ġwanni 10:34, 45; Rumani 3:10-12; 3:13-14, 19
7. Il-Profeti huwa "L-Liġi": 1 Korintin 14:21
8. L-Għaxar Kmandamenti mħassra hija "L-Liġi": Rumani 7:4-7

IV. Għalkemm l-Avventisti jgħidu li "L-Liġi ta' Alla" esklussivament tirreferi għall-għaxar kmandamenti, l-espressjoni biċ-ċar tirreferi għal-liġijiet ċerimonjali nkluż sagrifiċċji ta' l-annimali:

1. 1 Kronaki 16:40 – offerti maħruqa..miktuba fil-liġi tal-Mulej
2. Luqa 2:23-24 – miktub fil-liġi tal-Mulej,

   "*Kull tifel li jiftaħ il-ġuf jissejjaħ imqaddes lill-Mulej; u biex joffru sagrifiċċju kif jingħad fil-Liġi tal-Mulej: Żewġ gamimiet, jew żewġ frieħ tal-ħamiem.*"
3. "Il-Liġi tal-Mulej" tikkmanda offerti maħruqa: 2 Kronaki 31:3,

"*Is-sultan waqqaf ukoll sehem minn ġidu għall-offerti tal-ħruq: l-offerti tal-ħruq ta' filgħodu u ta' filgħaxija, u għall-offerti tal-ħruq tas-Sibtijiet, u tal-qmura ġodda, u tal-għidien, kif inhu miktub fil-liġi ta' Yaħweh.*"

4. 2 Kronaki 35:26,

   "*Il-bqija ta' l-atti ta' Ġosija u l-egħmejjel tiegħu tajba bħalma hu miktub fil-liġi ta' Yaħweh.*"

5. Neħemija 8:14,

   "*U sabu miktub fil-liġi, li kien ta Yaħweh permezz ta' Mosè, li wlied Iżrael għandhom igħammru fl-egħrejjex fil-għid tas-seba' xahar.*"

6. Neħemija 10:39,

   "*Għax ulied Iżrael u wlied Levi jġibu l-għotjiet tal-qamħ, ta' l-inbid ġdid u taż-żejt fil-kmamar, fejn hemm il-ħwejjeġ tas-santwarju, u l-qassisin tas-servizz, u l-bewwieba, u l-għannejja: u ma nitilqux dar Alla tagħna.*"

7. Ġwanni 1:17,

   "*Għax il-liġi kienet mogħtija b'Mosè: iżda l-grazzja u l-verità ġew b'Ġesù Kristu.*"

8. Ġwanni 7:19,

   "*Ma takomx Mosè l-liġi, u madankollu ħadd mkinnkom ma jħares il-liġi? Għaliex tfittxu li toqtluni?*"

9. Mattew 12:5,

   "*Jew ma qrajtux fil-liġi, kif nhar ta' Sibt, il-qassisin fit-tempju kienu jiksru s-Sibt, u m'għandhomx ħtija?*" (Numri 28:9-10).

10. Liġi ta' Alla kienet tinkludi qmura ġodda, jiem ta' festi solenni: Salm 81:3-4.
11. Il-liġi qalet lil Iżrael biex jgħammru fit-tined: Neħemija 8:14.
12. L-għaxar kmandamenti QATT ma huma msejħa "il-liġi tal-Mulej" jew "liġi ta' Alla" f'distinzjoni mill-"liġi ta' Mosè" f'passaġġ wieħed.

V. Bdil ta' termini ma' xulxin f'Neħemija 8:1-18 jagħti prova li ma hemm ebda distinzjoni misjuba fil-liġijiet ta' Alla u ta' Mosè fit-Testment il-Qadim!

Vers	frażi minn Neħemija 8:1-18
v. 1	"il-ktieb tal-liġi ta' Mosè"
v. 2	"il-liġi"

v. 3 "il-ktieb tal-liġi"
v. 5 "il-ktieb"
v. 7 "il-liġi"
v. 8 "il-ktieb"
v. 9 "il-liġi"
v. 13 "il-liġi"
v. 14 "il-liġi"
v. 18 "il-ktieb tal-liġi ta' Alla"

VI. L-Għaxar Kmandamenti huma msejħa l-Liġi ta' Mosè:

1. Mark 7:9-10,

   "*…Għax Mosè qal, "Weġġaħ lil missierek u lil ommok…*"

2. Meta inti taqra l-għaxar kmandamenti, int taqra lil Mosè: 2 Korintin 3:3, 15
3. Liġi ta' Mosè hija l-liġi mogħtija f'Ħoreb (10 kmandamenti): Malakija 4:4

   "*Ftakru fil-liġi ta' Mosè, il-qaddej tiegħi, li jien tajtu f'Ħoreb, għal Iżrael kollu, statuti u ordinanzi*"

4. Liġi ta' Mosè kienet tinkludi dak kollu li Alla kkmanda: 1 Slaten 2:3,

   "*U ħares kulma jordna Yaħweh Alla tiegħek, billi timxi fi triqatu, billi tħares l-istatuti tiegħu, u l-kmandamenti tiegħu, u l-ordinanzi tiegħu, u x-xhidiet tiegħu, bħalma hu miktub fil-liġi ta' Mosè, biex ikollok ir-riżq f'kulma ta-għmel, u kulfejn iddur.*"

VII. "Il-Liġi" tat-Testment il-Qadim MHIJIEX il-"Liġi ta' Kristu": 1 Korintin 9:21

"*Għal dawk li huma bla liġi, qisni bla liġi, għalkemm ma kontx bla liġi ta' Alla, imma taħt il-liġi ta' Kristu, biex nirbaħ lil dawk li huma bla liġi*" (1 Korintin 9:21).

1. Pawlu mhuwiex taħt il-liġi tal-Lhud
2. Imma Pawlu mhuwiex bla liġi
3. Pawlu qiegħed taħt liġi differenti mil-Lhud
4. Pawlu qiegħed taħt il-Liġi ta' Kristu

VIII. Is-Sabbatarjani jippruvw biex jistabbilixxu distinzjoni fil-liġi tat-Testment il-Qadim bil-li jiffokaw fuq dak li kien "miktub/mogħti" minn Alla kontra dak li kien "miktub/mogħti" minn Mosè. Imma Alla jintqal li kien ta l-Liġi ta' Mosè u Mosè jintqal li kien ta l-Liġi ta' Alla.

1. Alla ta "l-Liġi ta' Mosè": Esdra 7:6,

"*Dan Esdra…kittieb imgħallem fil-liġi ta' Mosè, li Yaħweh, Alla ta' Iżrael kien ta...*"

2. Mosè ta "il-Liġi ta' Alla": Neħemija 10:29,

   "*Jimxu fil-liġi ta' Alla, li kienet mogħtija permezz ta' Mosè, qaddej t'Alla.*"

3. Alla ta l-Ktieb tal-liġi ta' Mosè: Neħemija 8:1,

   "*…biex iġib il-ktieb tal-liġi ta' Mosè, li l-Mulej kien ta lil Iżrael.*"

4. Alla ta ktieb ta' liġi tal-Mulej: 2 Kronaki 34:14,

   "*…il-qassis sab ktieb tal-liġi ta' Yaħweh mogħtija permezz ta' Mosè.*"

5. Mosè ta l-għaxar kmandamenti: Mark 7:9-10,

   "*Għax Mosè qal: Weġġaħ lil missierek u lil ommok…*"

6. Meta int taqra l-għaxar kmandamenti, int "taqra l-Mosè": 2 Korintin 3:3, 15,

   "*…Imma wkoll sal-lum, meta jinqara Mosè, hemm velu fuq qalbhom.*"

7. Il-kitba ta' Pawlu dwar in-nisa tal-profeti jkunu siekta fil-knejjes hija msejħa "kmandamenti tal-Mulej: 1 Korintin 14:35-37 (skond il-loġi-ka tas-Sabbatarjani, li n-nisa jżommu s-skiet fil-knisja għandu jkun wieħed mill-għaxar kmandamenti billi kull darba li huma jaraw "kmandamenti tal-Mulej" [v. 37] huma awtomatikament isejħulhom l-għaxar kmandamenti!)
8. Bidla tat-termini li jfissru l-istess f'Neħemija 9: 13-14 hija prova li ma hemm ebda distinzjoni li tinsab fil-liġijiet tat-Testment il-Qadim ta' Alla u Mosè!

Neħemija 9:13-14

	Tabelli tal-patt	Ktieb tal-patt
Alla ta	s-Sibt l-imqaddes ordinanzi;	liġijiet tassew, statuti tajba, Kmandamenti,
Mosè ta	Kmandamenti	statuti, u liġijiet

IX. Kull darba li Sabbatarjan jara l-espressjoni "il-kmandamenti" jew "il-kmandamenti tiegħi," hu awtomatikament jaħseb esklussiva-ment dwar l-għaxar kmandamenti! Iżda hawn huma l-passaġġi fejn dawn l-espressjonijiet komuni jirreferu għal dak li s-Sabba-tarjani jseħulha "l-Liġi Ċerimonjali ta' Mosè" u MHUX l-għaxar kmandamenti!

1. **Levitku 27:34,**

   "Dawn huma l-kmandamenti, li Yaħweh ta lil Mosè għal ulied Iżrael fuq il-muntanja Sinaj."

2. **Numri 36:13,**

   "Dawn huma l-kmandamenti u l-ordinanzi, li ta Yaħweh, permezz ta' Mosè, lil ulied Iżrael, fil-witjiet ta' Mowab, ħdejn il-Ġurdan, biswit Ġeriko."

3. **Dewteronomju 30:10,**

   "Jekk tobdi leħen Yaħweh, Alla tiegħek, u tħares il-kmandamenti u l-istatuti tiegħu, li huma miktubin f'dan il-ktieb tal-liġi,…"

4. **1 Slaten 2:3,**

   "U ħares kulma jordna Yaħweh, Alla tiegħek, billi timxi fi triqatu, billi tħares l-istatuti tiegħu, u x-xhidiet tiegħu, bħalma hu miktub fil-liġi ta' Mosè, biex ikollok ir-riżq f'kulma tagħmel, u kulfejn iddur."

5. Ġesù iddefinixxa l-kmandamenti biex jinkludu l-Liġi ta' Mosè: **Mattew 19:17-19,**

   "ħares il-kmandamenti." Ir-raġel wieġeb "liema?" U Ġesù qal: "…Ħobb lil għajrek bħalek innifsek."

Qiegħed tara kemm is-Sabbatarjani jgħallmu tagħlim żbaljat għal kollox?

IL-KMANDAMENTI TA' ĠESÙ MHUMIEX L-GĦAXAR KMANDAMENTI (Parti 4)

Ġesù qal, "ħarsu l-kmandamenti Tiegħi" MHUX l-Għaxar kmandamenti!

L-Avventisti tas-Seba' Jum jingannaw lilhom infushom meta huma jikkwotaw ħażin dawn il-passaġġi fi sforz fieragħ biex jagħtu prova li Ġesù u l-appostli qalulna biex inżommu l-għaxar kmandamenti!

Hawn huma testi ta' prova li ssoltu huma l-aktar użati li huma jikkwotaw ħażin sabiex b'mod falz jippruvaw li aħna għandna nżommu l-għaxar kmandamenti bħala Kristjani:

1. **Ġwanni 14:15,**
   "*Jekk tħobbuni, ħarsu l-kmandamenti tiegħi.*"
2. **Ġwanni 14:21,**
   "*…Min għandu l-kmandamenti tiegħi, u jħarishom, dak hu li jħobbni…*"
3. **1 Ġwanni 2:3,**
   "*U min dan nafu li aħna nagħrfuh, jekk inħarsu l-kmandamenti tiegħu.*"
4. **1 Ġwanni 5:2,**
   "*B'dan nagħrfu li aħna nħobbu lil ulied Alla, meta aħna nħobbu 'l Alla, u nħarsu l-kmandamenti tiegħu.*"
5. **2 Ġwanni 6,**
   "*Din hi l-imħabba, li nimxu skond il-kmandamenti tiegħu. Dan hu l-kmandament: Li bħalma smajtu mill-bidu, imxu fl-imħab-ba.*"
6. **Rivelazzjoni 12:17,**
   "*…dawk li jħarsu l-kmandamenti ta' Alla, u għandhom ix-xhieda ta' Ġesù Kristu.*"
7. **Rivelazzjoni 14:12,**
   "*Hawn hu s-sabar tal-qaddisin: hawn huma dawk li jħarsu l-kmandamenti ta' Alla, u l-fidi ta' Ġesù.*"

Tweġiba:

I. L-espressjoni "ħares il-kmandamenti" tinkludi AKTAR mill-għaxar kmandamenti:

Mattew 19:16-19,

> *"U, ara, wieħed resaq lejh u qallu: "Mgħallem tajjeb, x'nagħmel tajjeb, biex ikolli l-ħajja ta' dejjem?" U qallu: Għala ssejjaħli tajjeb? M'hemm ħadd tajjeb ħlief wieħed, li hu Alla; iżda jekk trid tidħol fil-ħajja, ħares il-kmandamenti. Qallu: Liema? U Ġesù qal: La toqtolx, La tagħmilx adulterju, La tisraqx, La tixhidx ħaġa b'oħra, Weġġaħ lil missierek u lil ommok; u, Ħobb lil għajrek bħalek innifsek."*

II. Issa aħna għandna ngħidu mill-ewwel li hemm waqtiet li Ġesù kkmanda lin-nies biex iħarsu l-għaxar kmandamenti. Imma innota li ġej dwar Mattew 19:16-19:

1. Ir-raġel għani ma ħasibx immedjatament dwar l-għaxar kmandamenti. Żgur li ħadd ma jaħseb lir-raġel għani kien attwalment qiegħed jaħseb li Ġesù kien qiegħed jagħtih għażla f'li jżomm biss ħamsa mill-għaxar kmandamenti! Kieku ż-żagħżugħ kellu l-għaxar kmanda-menti f'moħħu dak ifisser illi dak li hu tassew staqsa kien: "liema mill-għaxar kmandamenti" għandi jiena nżomm? Mistoqsija bħal din sempliċiment tkun bla sens u tkun prova li l-mexxej żagħżugħ għani MA setgħax kellu f'moħħu l-għaxar kmandamenti meta Ġesù qallu, "Ħares il-kmandamenti."
2. Meta Ġesù kkwota ħafna mill-għaxar kmandamenti, HU WKOLL ikkwota l-aqwa kmandament fost kollha, dak lanqas kien saħansitra fl-għaxar kmandamenti. Din hija prova li "ħares il-kmandamenti" tinkludi AKTAR minn sempliċiment l-għaxar kmandamenti. Din hija preċiżament il-verità u tikkonfuta (turi li huwa falz) lil dawk kollha li jħarsu s-Sibt (is-Sabbath)!

III. Il-kmandamenti ta' Ġesù spiss huma DISTINTI mill-għaxar kmandamenti!

1. **Ġwanni 15:10-12,**

   "Jekk tħarsu l-kmandamenti tiegħi, tibqgħu fl-imħabba tiegħi; bħal ma ħarist jien il-kmandamenti ta' Missieri, u nibqa' fl-imħabba tiegħu. Għidtilkom dawn il-ħwejjeġ, biex il-ferħ tiegħi jibqa' fikom, u biex il-ferħ tagħkom ikun sħiħ. Dan hu l-kmandament tiegħi: Li tħobbu lil xulxin, bħalma ħabbejtkom jiena."

2. **1 Korintin 14:37,**

   "Jekk xi ħadd jaħseb li hu profeta, jew bniedem spiritwali, ħa jagħraf sewwa li dawk il-ħwejjeġ li niktbilkom huma kmandament tal-Mulej."

Speċifikament fil-kuntest, in-nisa tal-profeti kienu pprojbiti milli jistaqsu mistoqsijiet fil-laqgħat. Dan kien imsejjaħ il-kmandament tal-Mulej, biċ-ċar mhux wieħed mill-għaxar kmandamenti!

3. **Mattew 28:20,**

   "*U għallmuhom iħarsu dak kollu li ordnajtilkom jien.*"

Dan ċertament li kien jinkludi l-magħmudija u l-indiema u l-Ikla tal-Mulej!

4. **Ġwanni 13:34,**

   "*Kmandament ġdid nagħtikom: Li tħobbu lil xulxin; bħal ma ħabbejtkom jien, ħobbu intom ukoll lil xulxin.*"

Dan il-kmandament mhuwiex parti mill-għaxar kmandamenti! 2 Ġwanni 5 jgħid,

> "*U issa nitolbok sinjura, mhux qisni ktibtlek kmandament ġdid, imma dak li kellna mill-bidu, li aħna nħobbu lil xul-xin.*"

Ġwanni 1:1 jagħti prova li l-bidu ma kienx il-Ġnien ta' Għeden, imma l-kliem ta' Ġesù fis-sena 30 W.K. Innota li meta Ġesù introduċa dan il-kmandament fit-30 W.K. dan kien ġdid. Imma Ġwanni f'madwar 95 W.K. qal li ma kienx ġdid, billi Ġesù kien l-oriġinatur. Meta l-Avve-ntisti jippruvaw jgħidu li "ħobbu lil xulxin" kien sommarju ta' parti mill-għaxar kmandamenti, huma jkunu qegħdin jikkontradixxu lil Ġesù li qal li dan kien ĠDID!

5. **2 Pietru 3:2,**

   "*Biex tiftakru fil-kliem imħabbar minn qabel mill-profeti qad-disa, u fil-kman-dament tagħna l-appostli, li hu dak tal-Mulej u Salvatur.*"

6. Ġesù qal l-akbar kmandament ma kienx parti mill-għaxra! Mattew 22:36-40 (Ħażin wisq għas-Sabbatarjani: Post kbir għal Ġesù biex jikkwota l-liġi tas-Sibt! [Sabbath])

   - **Mattew 22:36-40**, "*Mgħallem, liema hu l-akbar kmandament fil-liġi? Qallu Ġesù: Ħobb il-Mulej Alla tiegħek b'qalbek kollha, u b'ruħek kollha, u b'dehnek kollu. Dan hu l-ewwel u l-akbar kmandament. U bħal dan hu t-tieni: Ħobb il-proxxmu tiegħek bħalek innifsek. F'dawn iż-żewġ kmanda-menti qiegħda l-liġi u l-profeti.*"

Aħna nafu sewwa li l-ewwel u t-tieni kmandamenti mill-għaxra mhumiex dawn it-tnejn li semma Ġesù! Imma Ġesù qal li "*F'dawn iż-żewġ kmandamenti…*", liema huma?

IV. Ġesù ma qalx, "ħares l-għaxar kmandamenti"

1. Ġesù iżda "ħarsu l-kmandamenti Tiegħi" li bil-wisq igħaddu l-għaxar kmandamenti.
2. Ġesù qal, "ħarsu l-kmandamenti" li nkluda aktar mill-għaxar kmandamenti. (ara fuq id-diskussjoni ta' Mattew 19:16).

L-APPOSTLU PAWLU
QATT MA ŻAMM IS-SIBT (SABBATH)
(Parti 5)

L-appostlu Pawlu qatt ma żamm is-Sibt (Sabbath), ċertament mhux 84 darba!

Test ta' l-istorja: Il-knisja ta' Kristu tistieden mexxej tas-Seventh-day Adventist biex jippriedka kull Ħadd wara nofs in-nhar u jispjega għaliex il-Ħadd mhuwiex il-jum li l-Kristjani għandhom jaduraw lil Alla. Imma wara 84 Ħadd wara xulxin, il-mexxejja l-oħra Avventisti akkużawh li hu kien qiegħed jikser is-Sabbath u jżomm il-Ħadd imqaddes billi jagħmel dan. Huma qalulu, "Aħna nargumentaw li Pawlu ma żammx il-Ħadd għaliex hu kien mistieden mil-Lhud biex jippriedka fis-sinagoga Lhudija. Jekk aħna, bħala Avventisti nargumentaw li Pawlu ma ltaqgħax ma' Kristjani l-Ħadd għaliex hu kien qiegħed jipprieka lil-Lhud fis-sinagogi tagħhom fis-Sibt (Sabbath), allura jiġi wara (inkunu konsistenti) li int għandhek tkun qiegħed tikser il-jum tas-sibt (Sabbath) billi tippriedka lill-Kristjani fl-apostasija fil-Ħadd." Il-mexxej Avventista kien immedjatament imkeċċi talli kien eżempju ħażin u kien qiegħed jeqred il-qawwa ta' l-argumenti qarrieqa tagħhom. (ivvintata).

L-argument falz attwali ta' l-Avventisti tas-Seba' Jum#1: "Dawk li jżommu l-Ħadd jgħidu lis-Sibt (Sabbath) kien imneħħi meta dan kien imsammar mas-salib. Hawn l-Appostlu Pawlu qiegħed iżomm is-Sibt "skond il-kmandament" wara li Kristu miet!" (Testi ta' prova addizzjonali tas-Sabbatarjani li Pawlu żamm is-Sibt bħala parti mid-dmir Kristjani tiegħu talinqas 84 darba: Atti 13:14, 44; 16:13; 17:2; Atti 18:4, 11.)

Kalkolu attwali ta' l-Avventisti taż-żamma ta' Pawlu tas-Sabbath:

Vers tal-Bibbja	Numru miżmum
tas-Sabbath	
Atti 13:14, "…daħlu fis-sinagoga nhar ta' Sibt, u qagħdu bil-qiegħda."	**1**
Atti 13:44, "U s-Sibt ta' wara, tista' tgħid, il-belt kollha nġemgħet biex tisma' l-kelma t'Alla."	**1**
Atti 16:13, "U nhar ta' Sibt ħriġna barra mill-belt ħdejn xatt ta' xmara, fejn kienet id-	

drawwa li jsir it-talb: u qgħadna bil-
qiegħda, u kellimna lin-nisa li kienu
miġburin hemm." 1

Atti 17:1,
"U Pawlu, kif kienet id-drawwa tiegħu,
daħal għandhom, u għal tliet sibtijiet
tħaddet magħhom fuq l-iskrittura." 3

Atti 18:4, 11,
"U kien jagħmel taħdita kull nhar
ta' Sibt fis-sinagoga." …
"U baqa' hemm sena u sitt xhur,
igħallem fosthom il-kelma t'Alla." <u>78</u>

Total sħiħ **84 Sibt**

Prova li l-Appostlu Pawlu ma żammx is-Sibt (Sabbath) dawn l-84 darba:

I. Il-Bibbja mkien ma tgħid li Pawlu jew XI Kristjan ieħor żamm is-Sibt jew Sabbath skond il-kmandament wara l-qawmien.

1. Dak li aħna għandna huma eżempji spissi ta' Pawlu jippriedka lil-Lhud mhux Kristjani fis-sinagoga TAGĦHOM fil-jum tas-Sibt (Sabbath) TAGĦHOM, li huma kienu mitlufa mingħajr Ġesù! Għandu dan ikun ta' sorpriża għalina? Il-mexxejja Sabatarjani "jżommu l-Ħadd" jekk huma jippriedkaw fi knisja Kristjana fl-ewwel jum tal-ġimgħa, il-Ħadd? Ċertament li le! Hekk ukoll għamel Pawlu.

II. Dawn il-passaġġi jitkellmu dwar Pawlu jippriedka lil-Lhud mhux Kristjani fis-sinagogi tagħhom.

1. Ebda passaġġ minn dawn, jew xi passaġġ ieħor fit-Testment il-Ġdid, qatt ma jitkellem dwar Kristjani jagħtu qima fil-jum tas-Sibt (Sabbath).
2. Jekk Pawlu jippriedka lil-Lhud fil-jum tas-Sibt (Sabbath) huwa prova li hu żamm is-Sibt, allura dan huwa prova wkoll li Pawlu żamm il-qima tas-sinagoga wkoll!
3. Imma l-Mulej Ġesù Kristu għallem li dan ma kellux isir aktar (Ġwanni 4:21-24).

III. Jekk Pawlu "żamm is-Sibt (Sabbath)" għaliex hu ppriedka lil-Lhud mhux Kristjani fil-jum tas-Sibt (Sabbath) TAGĦHOM fis-sinagoga TAGĦHOM:

1. Allura Pawlu żamm ukoll il-liġijiet ċerimonjali l-oħra kollha li l-Lhud mhux Kristjani pprattikaw waqt li hu kien hemm ukoll.
2. Allura mexxej ta' l-Avventisti tas-Seba' Jum "iżomm il-Ġimgħa" sewwasew għaliex hu jippriedka lill-Musulmani fil-Moskea tagħhom li huma mitlufa mingħajr Kristu fil-jum tal-Ġimgħa!
3. Allura mexxej ta' l-Avventisti tas-Seba' Jum "iżomm il-Ħadd" sewwasew għaliex huwa jippriedka lill-knisja ta' Kristjani li "żżomm il-Ħadd" biex jgħidilhom li huma qegħdin jiksru l-liġi tas-Sibt (Sab-bath)!
4. Dak li jipprova ħafna ma jipprova xejn!

Argument Falz ta' l-Avventisti tas-Seba' Jum #2: "Il-fatt li l-Bibbja ssemmi lil Pawlu jippriedka fis-Sibt (Sabbath) huwa prova li aħna għandna nżommuh"

Argument Falz #2 Irrifjutat:

1. Sempliċiment li minħabba li sewwasew l-ewwel xandir ta' l-evanġelju ġara fil-jum ta' Pentekoste, ma jfissirx li l-Kristjani għandhom iżommu l-Pentekoste! Atti 2:1-38.
2. Pawlu wkoll għaġġel biex imur malajr lura għal Ġerusalem fil-Pentekoste: Atti 20:6
3. Pentekoste dejjem kien jiġi l-Ħadd
4. Ifisser dan li hu kien qiegħed iżomm jew iħares il-festa ta' Pentekoste?
5. Le! Dan ipprovdielu opportunità kbira biex igħal-lem.
6. Imkien wara l-qawmien "tħarsu s-Sabbath skond il-kmandmanet."

Argument Falz ta' L-Avventisti tas-Seba' Jum #3: "Pawlu żamm "il-liġi", għalhekk is-Sibt (Sabbath) għadu jorbot!" (Testi ta' prova addizzjonali Sabbatarjani: Atti 21:20-28; 24:14; 26:22; Rumani 3:31).

Argument Falz #3 Irrifjutat:

I. Ħares mill-qrib lejn dak li qal Pawlu:

Atti 21:20-28,

> "*U x'ħin semgħu dan, faħħru l-Mulej, u qalulu: Tara, ħi, kemm eluf hemm fost il-Lhud li jemmnu; u huma mħeġġin ilkoll għal-liġi: U huma semgħu fuqek, li int qiegħed tgħallem lil-Lhud kollha, li huma fost il-Ġentili, biex jitilqu 'l Mosè, billi tgħid li m'għand-homx jagħmlu ċirkonċizzjoni lil uliedhom, u lanqas jimxu fuq id-drawwiet. X'sa jiġri issa? Il-ġemgħa tan-nies, hekk jew hekk, tiltaqa': għax huma jisimgħu*

li ġejt. Għalhekk għamel dak li ngħidulek: Aħna għandna erbat irġiel li għandhom fuqhom wegħda: Ħudhom, u tnaddaf magħhom, u ħallsilhom, biex iqaxxru rashom: u kollha jkunu jafu li dawk il-ħwejjeġ, li semgħu fuqek, m'huma xejn; iżda li int stess ukoll timxi sewwa, u tħares il-liġi…."

1. **Atti 21:20-28**: Itlaq lil Mosè u għamel iċ-ċirkonċiżjoni = iżżomm il-liġi.
2. Jekk is-Sabbatarjani huma sewwa f'dak li qegħ-din jgħidu, allura huma aħjar jibdew jipprattikaw iċ-ċirkonċiżjoni wkoll!
3. Dak li jipprova ħafna ma jipprova xejn!

II. Pawlu fehem li Mosè kien ipprofetizza l-miġja ta' Ġesù. Li "tagħti widen għal Ġesù" huwa li ŻŻOMM IL-LIĠI TA' MOSÈ! Aħseb dwar dan bħala mekkaniżmu li jeqred lilu nnifsu. Mosè qal lil-Lhud biex iżommu l-liġi tiegħu SAKEMM ġie Ġesù. Imbagħad huma kellhom jinjoraw il-Liġi ta' Mosè u jisimgħu għal Ġesù. F'dak il-mod, Kristjan li jobdi esklussivament lil Ġesù jista' jin-tqal li qiegħed iżomm il-liġi ta' Mosè. Dan hu dak li l-appostlu Pawlu fisser bil-versi li ġejjin:

- **Atti 3:22-23** – "*Għax Mosè tassew qal lill-missirijiet: Il-Mulej Alla tagħkom iqajmilkom profeta minn ħutkom, bħali; isimgħuh f'kulma jgħidilkom. U għad jiġri, li kull ruħ, li ma tismax lil dak il-profeta, tinqered minn fost il-poplu.*"
- **Atti 24:14-15** – "*Iżda dan nistqarrlek: li skond it-triq li huma jgħid-ulha ereżija, hekk jien naqdi 'l Alla ta' missirijieti, billi nemmen fil-ħwejjeġ kollha li huma miktubin fil-liġi u fil-profeti; U għandi tama f'Alla….*"
- **Rumani 3:31** – "*Qegħdin aħna mela nxejnu l-liġi permezz tal-fidi? Allaħares! Iva, qegħdin inwettqu l-liġi.*"
- **Atti 26:22** – "*U billi mela qlajt il-għajnuna t'Alla, jien bqajt sa llum nagħti xhieda sew liż-żgħar, u kemm lill-kbar, bla ma ngħid ħaġ' oħra ħlief dawk il-ħwejjeġ li l-profeti u Mosè kienu qaluli kellhom jiġru; Li Kristu kellu jbati, u kellu jkun l-ewwel li jqum mill-imwiet, u jħabbar id-dawl lill-poplu u l-Ġentili.*"

Meta Pawlu jgħid li hu "żamm il-liġi," hu kien qiegħed jirreferi għall-fatt li Mosè u l-profeti qalu minn qabel dwar Kristu. U li tkun Kristjani kien imbassar fil-liġi. F'sens reali tassew kien il-Lhudi mhux Kristjan li rrifjuta li jagħti widen għal Ġesù li fil-fatt kienu qegħdin JIRRIĠETTAW.

ADAM, NOÈ U ABRAHAM QATT MA ŻAMMEW IS-SIBT (SABBATH)
(Parti 6)

L-Għaxar Kmandamenti u s-Sibt (is-Sabbath) ma kinux jeżistu mill-Ġnien ta' Għeden.

L-Għaxar Kmandamenti ma kinux jeżistu bħala kodiċi formali ta' liġi sa Mosè. Is-Sabbatarjani ma fehmux il-fatt li l-kelma "Sabbath" (Sibt) qatt ma tinstab fil-ktieb ta' Ġenesi. L-ewwel każ ta' żamma tas-Sabbath kien f'Eżodu 16 fil-Muntanja Sinaj. Hawn Alla ta lil Mosè l-"Għaxar Kmandamenti," għall-ewwel darba fl-istorja tad-dinja. Jekk l-Għaxar Kmandamenti ma kinux jeżistu qabel Mosè, allura l-anqas ir-raba' kmandament ma kien jeżisti sakemm aħna ma nsibux xi kmand jew eżempju qabel Mosè. Il-verità hija li Adam qatt ma żamm is-Sibt (Sabbath), lanqas Noè, Abra-ham, Iżakk, Ġużeppi jew xi ħadd ieħor waqt li kien fil-jasar ta' l-Eġittu.

Argument falz attwali tas-Sabbatarjani: "Adam, Noè u Abraham żammew is-Sibt (is-Sabbath)."

Tweġibiet:

I. Ukoll jekk is-Sibt (Sabbath) kien mogħti lil Adam, dak ma jfissirx li l-Kristjani għandhom iżommuh għaliex Alla ta wkoll liġijiet sagrifikali lil Adam ukoll (għalkemm wara l-ġnien). Argument bħal dan mis-Sabbtarjani fl-aħħarnett ma jipprova xejn!

II. L-Għaxar Kmandamenti jew il-liġi tas-Sibt (Sabbath) ma kinux jeżistu qabel Mosè.

1. Il-kelma "Sibt" ("Sabbath") ma tinstabx fil-ktieb ta' Ġenesi!
2. L-ewwel ħaġa nfisha miktuba fuq il-ġebel tgħid-ilna dan! Ovvjament mela, din il-liġi kienet xi ħaġa ġdida. Dewteronomju 5:6, 7,

   "*Jien Yaħweh, Alla tiegħek, li ħriġtek mill-art ta' l-Eġittu, minn dar il-jasar. Ma jkollox allat oħra għajri.*"
3. Missirijiet qabel l-Eġittu ma żammewx is-Sibt (Sabbath): Dewteronomju 5:2-3,

   "*Yaħweh, Alla għamel patt magħna f'Ħoreb. Il-Mulej m'għamilx dan il-patt ma' missirijietna, iżda magħna, **li lkoll kemm aħna hawn għadna ħajjin**.*"

4. Ebda wieħed qabel l-Eżodu mill-Eġittu (Eżodu 16) saħansitra ma kien jaf dwar il-liġi tas-Sibt (Sabbath): Eżekjel 20:10-13,

   "*U għalhekk ħriġthom minn art l-Eġittu, u ġibthom fid-deżert. U tajthom l-istatuti tiegħi, u wrejthom l-ordinanzi tiegħi, li jekk bniedem jagħmilhom, igħix bihom. Barra minn dan, tajthom ukoll is-sibtijiet tiegħi, biex ikunu sinjal* ***bejni u bejnhom****, ħalli jagħrfu li jien hu Yaħweh li nqaddishom. Iżda dar Iżrael irvellaw kontrija fid-deżert: ma mxewx fl-istatuti tiegħi, u barrew l-ordinanzi tiegħi, li jekk bniedem jagħmilhom, ikollu l-ħajja bihom; u s-sibtijiet tiegħi kisruhom bis-sħiħ...*"

5. Sabbatarjani jargumentaw li billi "sibtijiet" f'Eżekjel 20:10-13 hija fil-plural din ma tistax tirreferi għal Sibt ta' kull ġimgħa: Dan l-argumen-tar huwa żbaljat għal kollox: Is-Sibt ta' kull ġimgħa huwa fil-plural f'Eżdou 31:13, 17. It-tnejn, singulari u plurali huma wżati għas-Sibt ta' kull ġimgħa: Levitku 19:3; 23:38; Isaija 56:2, 4; Mattew 5; 12:10; Atti 17:2.

6. Alla rrivela, "għamel magħruf" il-liġi tas-Sibt (Sabbath) f'Sinaj, Hu ma fakkarhomx. Neħemija 9:13-14,

   "*Int inżilt ukoll fuq il-muntanja Sinaj, u tkellimt magħhom mis-sema, u tajt-hom ordinanzi ġusti, u liġijiet tas-sewwa, u statuti u kmandamenti tajbin: U għarrafthom is-Sibt imqaddes tiegħek, u tajthom kmandamenti, statuti, u liġijiet, permezz ta' Mosè, il-qaddej tiegħek.*"

   Dan il-vers hu aħbar ħażina għas-Sabbatarjani!

7. Galatin 3:17,

   "*Dak li qiegħed ngħid huwa dan:… il-liġi li ġiet erba' mija u tletin sena wara (wara Abraham)….*"

8. L-ewwel darba li ġrat il-kelma "Sibt" (Sabbath) – Eżodu 16:22-23,

   "*U ġara, illi fis-sitt jum ġabru ħobż għal darbtejn, għomrejn għal kull wieħed: u l-ewlenin tal-ġemgħa ġew, u qalu lil Mosè. U qalilhom: Dan li qal il-Mulej: Għada jum solenni ta' mistrieħ: Sibt imqaddes lill-Mulej: dak li għandkom taħbżu, aħbżuh illum; dak li għandkom is-sajjru, sajruh; iż-żejjed erfgħuh għalikom sal-għada.*"

   It-test f'versi 23-30 jindika li din kienet esperjenza ġdida għal Iżrael. Huma ma kinux użati għal li jżommu s-Sibt (Sabbath) qabel dan iż-żmien.

9. L-għaxar kmandamenti l-ewwel kienu mogħtija meta wiċċ Mosè idda: Eżodu 34:27-28; 2 Korintin 3.

10. Jekk huma kellhom is-Sibt (Sabbth) qabel Eżodu 16, allura huma setgħu jkollhom ukoll il-manna qabel ukoll. Madankollu, is-Sabbatarjani jammettu bla diffikultà li l-manna kienet xi ħaġa ġdida għalihom. Iżda meta aħna nħarsu lejn it-test, il-Lhud kienu l-istess mhux familjari mat-TNEJN kemm mal-manna u kemm is-Sibt (Sabbath).

III. Ma hemm ebda rakkont jew saħansitra ħjiel li xi ħadd qabel Eżodu 16 żamm is-Sibt (Sabbath): Madankollu l-Patrijarki kienu mogħtija struzzjonijiet dwar:

1. Offerti: Ġenesi 4:3-4
2. Artali: Ġenesi 8:20
3. Qassisin: Ġenesi 14:18
4. Egħxur (Dieċmi): Ġenesi 14:20
5. Ċirkonċiżjoni: Ġenesi 17:10
6. Żwieġ: Ġenesi 2:24 u Ġenesi 34:9
7. Għaliex Alla kien se jħalli barra l-kmand l-aktar importanti tas-Sibt (Sabbath)???

IV. Is-Sibt (Sabbath) ma kienx imqaddes sa wara li Alla strieħ: Ġenesi 2:2; Eżodu 20:11

1. L-ewwel Alla strieħ, imbagħad WARA LI HU STRIEĦ imbagħad qaddsu. Dan jagħti prova li s-Sibt (is-Sabbath) ma kienx parti fil-liġi eterna fis-smewwiet qabel il-ħolqien!
2. Il-Bibbja mkien ma tgħid META Alla qaddsu, sempliċiment dan kien wara li Alla strieħ.
3. Ukoll jekk Alla qaddes il-jum tas-Sibt (Sabbath) f'Għeden, Alla xorta ma rrivelax is-Sibt (Sabbath) f'Għeden għaliex ma hemm assoluta-ment ebda evidenza li xi ħadd żamm is-Sibt (Sabbath) qabel Eżodu 16.
4. Ġenesi 2:2 jgħidilna r-raġuni, mhux il-ħin li Alla qaddes is-Sibt (Sab-bath).
5. Ġenesi kien miktub matul iż-żmien ta' Mosè, mhux qabel. La Adam u lanqas Abraham ma kellhom il-ktieb ta' Ġenesi! Għall-ewwel darba Alla qal lil-Lhud fid-deżert dwar is-Sibt (Sabbath)!
6. Kristu kien magħżul bħala l-Ħaruf sagrifikali sa minn qabel is-sisien tad-dinja, (1 Pietru 1:20; 2 Timotju 1:9) imma ma rrivelax lill-bniedem xi żmien aktar wara, (għallinqas 6 ijiem) u mbagħad wara biss li l-bniedem kiel mis-siġra tal-ħajja. Dettalji speċifiċi ma kinux irrivelati għal xi 4000 sena sakemm Kristu mexa fuq l-art. Fil-fatt Alla qiegħed lil Ġesù għalih bħala s-sagrifiċċju għall-bniedem ħafna qabel ma Alla TA lil Ibnu.

V. Is-Sibt (Sabbath) ma kienx ikun xieraq għal Adam waqt li hu kien fil-Ġnien ta' Għeden:

1. Xogħol u ħidma kienu jeżistu biss wara li Adam dineb: Ġenesi 3:19
2. "Barrani li jkun ġewwa bwiebek, qaddejja" (Eżodu 20:10) ma tagħmel ebda sens fil-ġnien dwar is-sibt (Sabbath).
3. L-unika żewġ kmandamenti li Alla ta lil Adam kienu biex iżomm il-ġnien (Ġenesi 2:5) u ma jiekolx mill-frotta pprojbita.

VI. L-ewwel dabra li xi jum qaddis Lhudi huwa msemmi fl-Iskrittura, dan dejjem hu nieqes mill-artiklu definit (is-Sabbath fl-Ingliż, a Sabbath)

1. Il-jiem qaddisa kollha Lhud qatt ma huma ntro-dotti l-ewwel darba fl-Iskrittura bl-artiklu definit "il" (fl-Ingliż "the") imma bl-indefinit, fl-Ingliż "a" jew "an".
2. L-artiklu ndefinit huwa wżat fit-tnejn, qabel u wara li xi ħaġa kienet ġiet imwaqqfa, imma l-artiklu definit (IS-Sibt [THE Sabbath]) ma huwa qatt użat l-ewwel darba li xi ħaġa tkun introdotta.
3. Dan l-argument qawwi jagħti prova lis-Sibt (Sabbath) ta' kull ġimgħa ma kienx jeżisti qabel Eżodu 16:23.
4. Dak li jagħmel dan li ma jistax ikun irrifjutat, huwa l-fatt li kull Jum Imqaddes Lhudi jsegwi l'istess mudell!

VII. Is-Sibt (Sabbath) ma kienx imqaddes fis-sitt jum, imma bħala eżempju ta' prolepsi.

Prolepsi: "ir-rappreżentazzjoni ta' xi ħaġa fil-futur bħallikieku dik diġà kienet teżisti jew diġà ġrat." (Dizzjunarju ta' Webster.)

1. **Ġenesi 3:20** – "*U Adam semma isem martu Eva; għax hi kienet omm il-ħajjin kollha.*" (Dan intqal qabel ma Eva saħansitra kellha lil Kajjin).
2. **Ġenesi 4:20** – "*Adah wildet lil Ġabal: hu kien missier dawk li jgħammru fit-tined, u li għandhom l-imrieħel.*" (Żgur li ma kienx missier fit-twelid!
3. **Ġenesi 4:21** – "*U isem ħuh kien Ġubal: hu kien missier dawk kollha li kienu jdoqqu ċ-ċerta u l-flawt*" (imma mhux f'dak il-waqt fil-kitba)
4. **Mattew 10:4** – "*Xmun il-Kangħani, u Ġuda Iskarjota, li wkoll ittradih.*" (It-tradiment kien għadu ma sarx qabel tliet snin wara.)
5. **1 Samwel 4:1** – Ma kienx mogħti l-isem sa wara ċertu żmien (1 Samwel 7:12).
6. **Luqa 6:16** – "*U Ġuda ħu Ġakbu, u Ġuda Is-karjota, li kien ukoll traditur.*"

7. **Ġenesi 11:9** – (2118 Q.K. imqiegħed flimkien ma’ 1492 Q.K.)
8. **Ġenesi 10:4-5** – Ma kienx hemm Ġentili fiż-żmien ta’ Noè, imqiegħed ma’ 1492 Q.K.
9. **Ġenesi 2:24** – Ma kienx hemm ommijiet u missirijiet f’dak iż-żmien!
10. **Ġwanni 11:1-2** – Id-dlik ma kienx sar sa aktar wara fi Ġwanni 12:3.
11. Meta Mosè kiteb “Ġenesi” lil-Lhud, hu ġab ir-raġuni li huma żammew is-Sibt (Sabbath) fir-rakkont tal-Ħolqien, għalkemm dan ma kienx finalment irrivelat qabel il-ġrajjiet irreġistrati f’Eżodu.
12. **Eżodu 20:8-11** – “*Ftakar f’jum is-Sibt, biex tqaddsu…Għax f’sitt ijiem il-Mulej għamel is-sema u l-art, il-baħar, u kulma hemm fihom, u strieħ fis-seba’ jum: għalhekk bierek il-Mulej jum is-sibt, u qaddsu.*”

IS-SABBATH (IS-SIBT) IMNEĦĦI U MSAMMAR MAS-SALIB (Kolossin 2:14-16) (Parti 7)

Kolossin 2:14-16 tant jgħallmu biċ-ċar li s-Sibt (is-Sabbath) ta' kull ġimgħa kien imneħħi għalkollox u msammar mas-salib lis-Sabbatar-jani huma mitlufa u ma jafux x'jaqbdu jagħmlu bih. Huma jippruvw jagħtu interpretazzjonjijet li permezz tagħhom jagħmlu l-Kelma ta' Alla, il-Bibbja Mqaddsa tikkontradixxi lilha nfisha!

> "*Billi ħassar il-kitba tal-preċetti li kienet kontra tagħna, u kunt-rarja għalina: neħħieha min-nofs, u sammarha mas-salib. Meta hu neżża' l-prinċipati u s-setgħat, waqqagħhom għad-daħk quddiem id-dinja, billi ħareġ rebbieħ fuqhom fuq is-salib. Tħallu 'l ħadd min jagħmel ħaqq minnkom fuq l-ikel, jew ix-xorb, jew fuq jum ta' festa, jew il-qamar ġdid, jew il-jiem tas-Sibt (Sabbath); li huma dell ta' dak li għandu jiġi; imma l-ġisem hu ta' Kristu*" (Kolossin 2:14-16).

Staqsi lilek innifsek jekk inti temmen u taċċetta t-tagħllim ta' l-Avventisti tas-Seba' Jum, u ta' oħrajn li jemmnu fil-ħarsien tal-jum tas-Sibt, dak li jiena nemmen dwar dawn il-versi ta' fuq, huwa dak li tassew jgħidu dawn il-versi jew dak li jgħiduli l-għaliema Avventisti? Lest int li taċċetta biss dak li jintqal mill-appostlu Pawlu b'ispirazzjoni mill-Ispirtu s-Santu, jiġifieri, "*Billi ħassar il-kitba tal-preċetti li kienet kontra tagħna, u kunt-rarja għalina:* ***neħħieha min-nofs, u sammarha mas-salib****… Tħallu 'l ħadd min jagħmel ħaqq minnkom fuq l-ikel, jew ix-xorb, jew fuq jum ta' festa, jew il-qamar ġdid,* ***jew il-jiem tas-Sibt*** *(Sabbath);…*"? Lest int li ma tħallix lil min iħallat u jħassar il-Kelma ta' Alla bit-tagħlim falz tiegħu u taċċetta l-Kelma safja biss? Temmen int li l-Liġi li fiha kien hemm is-Sibt (Sabbath) Kristu "***neħħieha min-nofs, u sammarha mas-salib***"? Temmnu dan int? Lest int li ma tħallix lil min jagħmel ħaqq minnek dwar il-jiem tas-Sibt (Sabbath)? Lest int li tiżvojta moħħok minn kull tagħlim tal-bnedmin u taċċetta biss dak li tgħid il-Kelma ta' Alla? Jekk int lest li tagħmel dan, allura se tobdi lill-Mulej, jekk le, allura se tobdi lill-bnedmin u twarrab il-kliem tal-Mulej.

I. Waħda mill-provi l-aktar impressjonanti u li taħsad u li ma tistax tkun irrifjutata li Kolossin 2:16 għandu jkun il-jum tas-Sibt (Sab-

bath) ta' kull ġimgħa, huwa l-mudell komuni ta' "Sena, Xahar, Ġimgħa" wżat f'Kolossin 2:16.

Meta Alla ried li jirreferi għas-sistema kollha tal-jiem qaddisa Lhud, pjuttost milli jsemmihom kollha, Hu kien jirreferi għal ta' kull sena, ta' kull xahar, u ta' kull ġimgħa bħala jirrappreżentaw is-sistema kollha. Alla dejjem tkellem b'mod l-aktar ċar u li wieħed jista' jifhmu mingħajr ebda diffikultà. Is-Sabbatarjani jargumentaw illi l-Jum tas-Sibt (Sabbath) ta' Kolossin 2:16 huwa s-Sibtijiet tas-snin. Imma Sibtijiet ta' kull sena kien diġà rreferut għalihom f'Kolossin 2:16 bħala l-"festi." Il-mudell ta' "Sena, Xahar, Ġimgħa" huwa stabbilit tant tajjeb fit-Testment il-Qadim, li Kolossin 2:16 għandu jirreferi għas-Sibt (Sabbath) ta' kull ġimgħa. Innota, ukoll Galatin 4:10, isegwi dan il-mudell, jgħid lis-Sibt ta' kull ġimgħa hu mneħħi!

"*Intom tħarsu l-jiem, ix-xhur, l-istaġuni, u s-snin. Nibża' minħabba fikom, li tħabbatt fostkom għal xejn*"

	Ta' kull sena	**Ta' kull xahar**	**Ta' kull ġimgħa**
1 Kronaki 23:31	festi ffissati	qmura ġodda	Sibtijiet (Sabbaths)
2 Kronaki 31:3	festi ffissati	qmura ġodda	Sibtijiet (Sabbaths)
2 Kronaki 8:13	festi annwali	qmura ġodda	Sibtijiet (Sabbaths)
2 Kronaki 2:4	festi appuntati	qmura ġodda	Sibtijiet (Sabbaths)
Neħemija 10:33	żminijiet appuntati	qamar ġdid	Sibtijiet (Sabbaths)
Eżekjel 45:17	festi appuntati	qmura ġodda	Sibtijiet (Sabbaths)
Hosegħa 2:11	laqgħat tal-festi	qmura ġodda	Sibtijiet (Sabbaths)
Galatin 4:10	snin	xhur	jiem
Kolossin 2:16	festi	qamar ġdid	jum tas-Sibt

II. Is-Sabbatarjani kollha huma mgħallmin mill-mexxejja tagħhom, l-argument falz li l-Plural "sabbaton" f'Kolossin 2:16 ma jistax jir-referi għall-jum tas-Sibt (Sabbath) ta' kull ġimgħa. Imma kif aħna nistgħu naraw ċar, hemm għallinqas ħames postijiet oħra fejn il-plural huwa wżat dwar is-sibt (Sabbth) ta' kull ġimgħa. Il-qerq huwa saħansitra agħar, mogħti l-fatt li waqt li ħafna mill-mexxejja ta' l-Avventisti tas-Seba' Jum jafu dwar dawn il-passaġġi oħra, huma dawn ma jgħiduhomx lin-nies tagħhom fuq is-siġġijiet jew bankijiet fil-post tal-laqgħat tagħhom!

1. **Mattew 28:1** – "*Meta għadda s-Sibt (Sabbath)*" [Grieg – plural: sabbaton]
2. **Luqa 4:16** – "*…daħal fis-sinagoga nhar ta' Sibt (Sabbath)*" [Grieg – plural: sabbaton]
3. **Atti 16:13** – "*U nhar ta' Sibt (Sabbath)*" [Grieg – plural: sabbaton]
4. **Eżodu 20:8** (fis-Settanta) – "*Ftakar f'jum is-Sibt (Sabbath)*" [Grieg – plural: sabbaton]
5. **Levitku 23:37-38** – (fis-Settanta) – "*…Barra mis-sibtijiet (Sabbaths) tal-Mulej…*" [Grieg – plural: sabbaton]

III. Xi Sabbatarjani jpoġġu 'l quddiem argument ieħor falz fejn jgħidu: "In-nuqqas ta' l-artiklu definit quddiem il-kelma "Sibt" ("Sabbath") fil-Grieg f'Kolossin 2:16 jagi prova li dan ma jistax jirreferi għal Sibt (Sabbath) ta' kull ġi-mgħa. Naturalment dan l-argument mhuwiex aktar validu mill-wieħed ta' fuq dwar il-plural ta' "sabbaton." Il-verità hi din, aħna nsibu bosta postijiet fejn is-Sibt (Sabbath) ta' kull ġimgħa ma fihomx l-artiklu definit. Eżempju ta' artiklu definit hija l-kelma fl-Ingliż THE jew fil-Malti IL jew IS fis-sentenza li ġejja: "Lhud biss żammew IS-Sibt ta' kull ġimgħa." (Only Jews kept THE Sabbath.") L-istess sentenza li ma fihiex l-artiklu definit tkun: "Lhud biss żammew Sibt ta' kull ġimgħa" (Only Jews kept weekly Sabbath).

1. **Mattew 28:1** – "Meta għadda s-Sibt" [Sibt (Sabbath) ma fihiex l-artiklu fil-Grieg oriġinali]
2. **Ġwanni 5:9** – "…Dak in-nhar kien is-Sibt" [Sibt (Sabbath) ma fihiex l-artiklu fil-Grieg oriġinali]
3. **Ġwanni 5:10** – "…Illum is-Sibt (Sabbath)." [Sibt (Sabbath) ma fihiex l-artiklu fil-Grieg oriġinali]
4. **Ġwanni 5:16** – "…nhar ta' Sibt (Sabbath)." [Sibt (Sabbath) ma fihiex l-artiklu fil-Grieg oriġinali]

VI. Oġġezzjoni falza ta' l-aħħar lis-Sabbatarjani xi kultant iqajmu kontra Kolossin 2:14-16 jirreferi għal Sibt (Sabbath) ta' kull ġimgħa, huwa l-fatt li vers 14 isejjaħ dak li kien imsammar mas-salib "ostili għalina." Is-Sabbatarjani jkomplu biex jargumentaw b'mod falz: "Is-sibt (Sabbath) ta' kull ġimgħa ma kienx ostili għalina (kontra tagħna)!" Madankollu, 2 Korintin 3:7 isejjaħ il-liġi kollha ta' l-għaxar kmandamenti, "ministeru tal-mewt." Dan effettivament jirrifjuta l-argument falz tagħhom!

Kolossin 2:14	**2 Korintin 3:7**
"Billi ħassar il-kitba tal-preċetti li kienet kontra	"Issa jekk il-ministeru *tal-mewt* miktub u minqux fil-ġebel, sar hekk

tagħna, u kuntrarju għa-
lina: neħħieha min-nofs,
u sammarha mas-salib.”

glorjuż, li wlied Iżrael ma Jistgħu
jħarsu lejn wiċċ Mosè minħabba l-glorja
ta’ wiċċu: glorja li kellha tgħaddi:”

Li kien kontrina ministeru tal-mewt

Is-Sabbatarjani qabżu l-fatt li l-għaxar kmandamenti kienu msejħa “ministeru tal-mewt.” X’inhi d-differenza bejn “kontra tagħna” u “ministeru tal-mewt”? Hemm xi differenza bejn dawn?

Minn dan wieħed jara kemm għandu jkun attent u jagħti widen għat-twissijiet li nsibu fil-Bibbja Mqaddsa dwar l-għalliema foloz:

> “*Tħallu ’l ħadd min iqarraq bikom bi kliem fieragħ: għax minħabba dawn il-ħwejjeġ jiġi l-għadab t’Alla fuq ulied id-diżubbidjenza*” (Efesin 5:6).

KRISTU WETTAQ U MBAGĦAD NEĦĦA L-GĦAXAR KMANDAMENTI (Mattew 5:17-18) (Parti 8)

Is-Sabbatarjani dejjem jikkwotaw ħażin Mattew 5:17 bħala test ta' prova, li s-Sibt (is-Sabbath) għandu jibqa' sakemm l-art tibqa' wieqfa.

Mattew 5:17-18,

> "*La taħsbux li ġejt biex neqred il-liġi, jew il-profeti: jien ma ġejtx biex neqred, iżda biex inwettaq. Għax tassew ngħidilkom: Sakemm igħaddu s-sema u l-art, jota waħda jew nitfa waħda ma titneħħiex mil-liġi, sama kollox iseħħ.*"

Mattew 5:17-18 fi kliem imfisser aktar ċar (Parafrasi):

> "Il-liġi u l-profeti jibqgħu għal dejjem sakemm ma jkunux l-ewwel imwettqa."

Il-verità dwar Mattew 5:17

Fi kliem sempliċi, dan il-passaġġ jgħid li Ġesù ġie biex iwettaq il-liġi *kollha* (morali u ċerimonjali) u li xejn mil-liġi ma jkun imneħħi qabel ma dan ikun imwettaq. L-Avventisti jieħdu l-pożizzjoni inkredibbli li Ġesù ma wettaqx il-liġi! Is-Sabbatarjani jinfurzaw l-espressjoni, "*jota waħda jew nitfa waħda ma titneħħiex mil-liġi*" bħala test ta' prova lis-Sibt (Sabbath) għadu japplika llum! Problema hija, din l-espressjoni, kif użaha Ġesù, ink-ludiet il-liġi kollha ta' Mosè inkluż sagrifiċċji ta' l-annimali. Jekk "jota jew nitfa" għadhom japplikaw illum, allura aħna għandna jkollna t-tnejn, is-Sibt (Sabbath) u sagrifiċċji ta' l-annimali! Il-loġika qatt ma kienet punt qawwi ma' l-Avventisti tas-Seba' Jum!

Argument Falz ta' l-Avventisti: Mexxej Avventist attwalment kiteb dan li ġej dwar diskursata li hu kellu ma' ministru Kristjan. Dan l-istess argument bażiku huwa wżat f'kull "Revelation Seminar" immexxi mill-Avventisti:

> "Jiena niftakar darba waħda nkellem lill-predikatur dwar dan: Jiena tajt aktar minn 40 vers li jistabbilixxu l-liġi ta' Alla u l-predikatur qabad maż-żewġ versi tiegħu jipprova biex jgħid li l-liġi kienet imneħħija għalkollox. Fl-aħħar jiena għedt, "Okay predikatur, ħalli ngħidlek x'tagħmel, sabbat sieqek ma' l-art." Kif il-predikatur għamel hekk, jiena staqsejtu, "Għadha l-art taħtek?" "Iva, naturalment," wieġeb il-predikatur. Issa ħares

barra mit-tieqa, "Ix-xemx għadha tiddi?" "Iva," wieġeb il-predikatur. "Matul il-lejl il-qamar u l-kwiekeb għadhom joħorġu?" "Naturalment li għadhom," hu qal. "Mela mur għal Mattew 5:17-19. Ġesù qal "Sakemm igħaddu s-sema u l-art, jota waħda jew nitfa waħda ma titneħħiex mil-liġi. Int għadek kif għedtli li s-sema u l-art kienu għadhom hawn għalhekk il-liġi ta' Alla għadha torbot!""" (minn "Revelation Seminar" ktieb).

Tweġibiet:

I. Ġesù ma qalx li l-"għaxar kmandamenti jibqgħu għal dejjem," imma li "liġi U L-PROFETI" jibqgħu għal dejjem.

1. Is-Sabbatarjani ma jemmnux dak li huma jaħsbu li l-vers qiegħed jgħid. Jekk il-liġi tibqa' għal dejjem, allura "Il-profeti" jibqgħu għal dejjem ukoll! L-espressjoni "il-profeti" hija riferenza għal-"liġi ta' Mosè" jew il-liġi ċerimonjali.
2. JEKK is-Sabbatarjani jistgħu jorbtu lill-profeti, huma (il-profeti) kkmandaw iż-żamma tal-liġi kollha kemm hi ta' Mosè! Ftit wisq mill-kontenut tagħhom jittratta mal-profezija.
3. Iħarsu l-Avventisti dak kollu li tgħid il-Liġi, kelma b'kelma?

II. Liġi u profeti tindika l-liġi kollha, inkluż l-għaxar kmandamenti u l-liġijiet sagrifikali.

1. **Mattew 7:12** – "*Mela, kulma tridu li l-bnedmin jagħmlulkom, għamlu hekk intom lilhom: għax din hi l-liġi u l-profeti.*"
2. **Mattew 22:40** – "*F'dawn iż-żewġ kmandamenti qiegħda l-liġi u l-profeti.*"
3. **Luqa 16:16** – "*Il-liġi u l-profeti kienu sa Ġwanni; minn dak iż-żmien 'il hawn is-saltna ta' Alla qiegħda tixxandar, u kulħadd jitħabat biex jidħol fiha.*"
4. **Mattew 11:13** – "*Għax il-profeti kollha u l-liġi ħabbru sa' Ġwanni.*"
5. **Atti 13:15** – "*U wara l-qari tal-liġi u l-profeti, il-kbarat tas-sinagoga bagħtu jgħidulhom: …*"
6. **Atti 28:23** – "*…jipprova biex jipperswadihom dwar Ġesù, sew mil-liġi ta' Mosè, u kemm mill-profeti.*"
7. **Rumani 3:21** – "*Iżda issa, mingħajr il-liġi, il-ħaqq ta' Alla deher, billi jixhdu għalih il-liġi u l-profeti.*"

III. Jota jew nitfa tindika wisq aktar minn l-għaxar kmandamenti lis-Sabbtarjani jaqblu!

1. Min fejn is-Sabbtarjani ħadu l-idea li l-għaxar kmandamenti biss kien intqal dwarhom hawn, dan jgħid "l-żgħar jota jew nitfa" tal-"liġi u l-profeti."

2. Dan ovvjament huwa riferenza għal-liġi tat-Testment il-Qadim kollu *nkluż il-liġijiet ċerimonjali kollha*!
3. Skond għal-loġika tas-Sabbatarjani, dan il-vers jagħti prova li aħna għandna xorta nżommu l-joti u l-intitef ċerimonjali! Is-Sabbatarjani ma jistgħux li jkollhom it-tnejn, jew waħda jew l-oħra, imma huma żabljati għalkollox!

IV. Luqa 16:16 – "U hu eħfef li jgħaddu s-sema u l-art milli taqa' nitfa waħda mil-liġi."

1. Dan il-vers huwa wżat ukoll, b'żieda għal Mattew 5:17 biex jgħallem dak b'mod falz.
2. Il-liġi, f'dan il-vers, tinkludi l-liġi kollha kemm hi tat-Testment il-Qadim, mhux biss l-għaxar kmandamenti.
3. Xejn mil-liġi ta' Mosè ma waqa'! Kristu *wettaqha* mija fil-mija, imbagħad Hu sammarha mas-salib! (Kolossin 2:14-16).

V. Staqsi lil kull Sabbatarjan dawn il-mistoqsijiet sempliċi:

1. Għaliex Ġesù ġie? Tweġiba: biex iwettaq il-liġi u l-profeti.
2. Għamel Ġesù suċċess fil-missjoni Tiegħu biex iwettaq il-liġi? Tweġiba: Iva.
3. X'jiġri meta Ġesù jwettaq il-liġi u l-profeti? Tweġiba: F'dak il-waqt biss il-liġi tkun meqruda.
4. Ġie Ġesù biex iwettaq il-liġi ta' Mosè? (Huma jwieġbu iva).
5. Kienet il-liġi ta' Mosè mneħħija meta Ġesù wettaqha? (Huma jwieġbu iva).
6. Wettaq Ġesù l-liġi u l-profeti? Tweġiba: Iva.

VI. Kristu ma qalx: "Jiena ma ġejtx biex neqred, iżda biex inwettaq jew biex nipperpetwa." Pjuttost imma "biex inwettaq."

1. Kristu biċ-ċar biddel il-liġi u l-profeti: **Galatin 3: 23-24; Lhud 7:12** – "*Għax billi **tbiddel** is-saċerdozju, hemm il-bżonn ta' tibdil ukoll fil-liġi.*"
2. **Luqa 24:25-27** – "*Imbagħad qalilhom: Ja boloh, u tqal fil-qalb biex temmnu dak kollu li qalu l-profeti! Ma kellux Kristu jbati dawn il-ħwejjeġ, u jidħol fil-glorja Tiegħu? U beda minn Mosè u l-profeti, u fissrilhom dawk il-ħwejjeġ li fl-iskrittura kollha hemm fuqu.*"
3. **Luqa 24:44** – "*U qalilhom: Dawn huma l-kelmiet li għidtilkom, meta kont għadni magħkom, li jaħtieġ **li jseħħu l-ħwejjeġ kollha**, li nkitbu fil-liġi ta' Mosè, u fil-profeti, u fis-salmi, fuqi.*"

VII. Nifhmu l-kondizzjoni doppja ta' Mattew 5: 17-18. Parafrasi: "il-liġi u l-profeti tibqa' għal dejjem sakemm din tkun imwettqa l-ewwel."

Aqra bil-Għaqal: "La taħsbux li ġejt biex neqred il-liġi, jew il-profeti: Jien ma ġejtx biex neqred, iżda biex inwettaq. Għax tassew ngħidilkom: [kondizzjoni #1:] Sakemm igħaddu s-sema u l-art, jota waħda jew nitfa waħda ma titneħħiex mil-liġi, [kondizzjoni #2] sama kollox iseħħ." (Mattew 5:17-18).

Hawn hija illustrazzjoni li hija eżempju ta' stqarrija ta' kondizzjoni doppja:

- Missier lil iben fuq il-mejda ta' l-ikel: "Int sejjer toqgħod bil-qiegħda hawn sakemm int tiekol l-ikel. Għax sal-ħin tas-sodda tiegħek, l-anqas l-iċken ittra ma tgħaddi minn dak li għedt, sakemm l-ikel kollu tiegħek ikun mikul."
- Stqarrija: poġġi fil-mejda sakemm jew: 1. il-ħin tas-sodda jew 2. L-ikel hu mikul.
- Issa aħna lkoll nifhmu dan l-eżempju tal-mejda ta' l-ikel.
- U dan huwa eżattament parallel għal dak li qal Ġesù dwar il-liġi f'Mat-tew 5:17

VIII. Is-Sabbatarjani jargumentaw li "mwettaq" ma tfissirx "tmiem" kif huma jikkwotaw Mattew 3:15 – "…għax hekk xieraq għalina, biex inwettqu l-ġustizzja kollha." Huma jgħidu, "Qiegħed tara! Il-ġustizzja ma spiċċatx meta Ġesù kien mgħammed!"

1. Il-versi mhumiex parallelli ħlief għall-fatt lit-tnejn fihom il-kelma "twettiq."
2. Ġesù ma qalx "il-ġustizzja kollha ma tgħaddix sakemm kollha tkun imwettqa." Imma Hu qal li l-liġi tgħaddi, tiġi fit-tmiem meta din kienet imwettqa!
3. Il-kelma "iseħħ" (jitwettaq) li hija wżata f'Mattew 5:18 hija wżata wkoll f'dawn il-versi: Innota: "iseħħ" l-aħħar kelma f'vers 18 hija identika għal "iseħħu" f'Mattew 24:34; Luqa 21:32 – "*Ngħidilkom is-sewwa: Dan in-nisel ma jgħaddix, sakemm dawn il-ħwejjeġ ikunu mwettqa.*"

Għal darb'oħra naraw kemm wieħed għandu jkun attent u jagħti widen għat-twissijiet li nsibu fil-Bibbja Mqaddsa dwar l-għalliema foloz:

> "*Għeżież, mhux lil kull xorta ta' spirti għadkom temmnu. L-ispirti stħarrġuhom, biex taraw ikunux ġejja minn Alla; għax kienu ħafna l-profeti foloz li ħarġu fid-dinja*" (1 Ġwanni 4:1).

IL-LIĠI TAS-SIBT (SABBATH) KIENET MIJA FIL-MIJA ĊERIMONJALI U MHUX MORALI
(Parti 9)

Is-Sabbatarjani jgħallmu b'mod falz lis-Sibt (Sabbath) kienet liġi morali u mhux liġi ċerimonjali.

Huma jgħidu, "Il-jiem Lhud speċjali l-oħra kollha, staġuni u festi ta' kull sena huma ċerimonjali, imma mhux is-Sibt (Sabbath) ta' kull ġimgħa." Madankollu, liż-żomm is-Sibt (Sabbath) huwa b'definizzjoni liġi ċerimonjali. Huma biss dawk li jżommu s-Sibt li huma daqshekk għomja milli jarawh dan!

I. Is-Sibt (Sabbath) mhuwiex liġi morali għaliex:

1. Is-Sibt (Sabbath) mhuwiex liġi morali għaliex il-qassisin kienu mħol-lija biex jipprofanawh: Mattew 12:5; Numri 28:9-10; Ġożwè 6:15; 1 Slaten 20:29; Ġwanni 5:10.
2. Is-Sibt (Sabbath) mhwiex liġi morali għaliex <u>Ġesù kiser is-Sibt (Sabbath) mingħajr dnub fi Ġwanni 5:18</u>.
3. Is-Sibt (Sabbath) mhuwiex liġi morali għaliex Alla qatt ma ntenzjona għall-umanità kollha biex iżommuh: Alla QATT ma akkuża lill-Ġentili li kisruh, wisq inqas li jżommuh. Il-Lhud biss kienu mistennija li jżommuh. Interessanti li Alla jakkuża lill-Ġentili ħafna drabi bħala li jiksru d-disa' kmandamenti morali kollha fuq it-tabelli tal-ġebel, imma QATT lanqas DARBA WAĦDA BISS ma jgħid dwar li kisru s-Sibt (is-Sabbath)!
4. Jekk is-Sibt (Sabbath) huwa morali, mela għal-fejn Alla jgħid li dawn kienu saru tgħabija Għalih u xaba' minnhom li jżommuhom? Alla qatt ma qal li Hu għeja minnhom MA jisirqux jew MA jikkommettux adulterju. Imma Alla qal li Hu ma kienx jiflaħ jissapporti aktar iż-żamma tagħhom tas-Sibt (is-Sabbath): Isaija 1:13-14,

   "*La ġġibux iżjed offerti għalxejn; l-inċens tagħhom nistkerrhu, il-qamar ġdid, u s-Sibt (Sabbath), u li ssejħu l-laqgħat: jien ma niflaħx għall-ħażen magħqud mal-laqgħat solenni. L-ewwel tax-xhur tagħkom, u l-festi mwaqqtin tagħkom, ruħi tobgħodhom: dawn saru tagħbija għalija; għajjejt nerfagħhom.*"

5. Ħaġa bħal din qatt ma ntqalet dwar xi liġi morali jew xi kmand morali xi mkien fil-Bibbja! Aħseb ftit dwar dan!

Ħalli s-Sabbatarjani kollha jifhmu din il-ftit loġika irrifjutabbli:

- Alla QATT ma jgħejja dwar lin-nies iżommu liġijiet morali.

- Alla GĦEJA dwar in-nies iżommu r-raba' kmandament (il-liġi tas-Sibt).
- Għalhekk is-Sibt (Sabbath) MHUWIEX liġi morali!

II. Is-Sabbatarjani jargumentaw b'mod falz li l-liġi tas-Sibt (Sabbath) hi liġi morali sempliċiment għaliex tinsab fl-għaxar kmandamenti.

1. X'jipprova l-argument: "għaliex din tinsab fl-għaxar kmandamenti"? XEJN! Il-liġi tas-Sibt (Sabbath) mhix "morali" sewwasew għaliex dan kien innumerat mad-disa' kmandamenti l-oħra. Huma qegħdin jassumu l-punt li għandu jkun ippruvat u dan huwa raġunar ċirkulari!
2. Kull wieħed, barra minn xi ħadd ingannat minn profeta falz (Ellen G. White), jista' jifhem u jara ċar li l-liġi tas-sibt (Sabbath) hija liġi ċeri-monjali.
3. Liġijiet "morali u pożittivi" kif is-Sabbatarjani jiddefinixxu "liġi" spiss huma marbuta flimkien: Levitku 19:4-5; Eżekjel 18:6; Atti 15: 29.

III. Argument ieħor falz ta' l-Avventisti huwa li l-liġi tas-Sibt (Sabbath) hija morali GĦALIEX li tisksirha kien ikkastigat bil-mewt: Eżodu 31:15; 35:2. Iżda l-verità hija li l-liġijiet li ġejjin kollha mhux morali jew liġijiet ċerimonjali kienu kkastigati bil-mewt:

1. L-ewwel imwieled tal-fagħrun maqtul talli ma ħalliex lil Iżrael jitlaq.
2. Talli missew l-Arka: 2 Samwel 6:7
3. Ulied Arun, (Nadab u Abihu) qassisin kienu maqtula talli kisru liġi ċerimonjali meta offrew inċens lil Alla: Levitku 10:1-5
4. Dawk li jeħbru u li jsejħu l-ispirti: Levitku 20:27
5. Talli missew il-muntanja Ħoreb: Eżodu 19:12-13
6. Dħul mhux awtorizzat fil-post il-qaddis tat-tabernaklu: Levitku 16:2
7. Talli ħarsu fl-Arka tal-Mulej: 1 Samwel 6:19
8. Talli ma obdewx kmandi ċerimonjali ta' xi Qassis: Dewteronomju 17:12-13
9. Tinqata' = penalità tal-mewt: Eżodu 31:14,

   "*kull min jiksru żgur jieħu l-mewt: għax kull min fih jagħmel xi xogħol, dik il-persuna tinqata' minn qalb il-poplu tagħha.*"

Qiegħed tara kemm huwa argument falz tas-Sabbatarjani li jgħidu li l-liġi tas-Sibt (Sabbath) hija morali GĦALIEX li tiksirha kien ikkastigat *bil-mewt*! Il-liġi ċerimonjali wkoll kull min jiksirha kien ikkastigat bil-mewt!

VI. Is-Sabbatarjani huma mgħallma b'mod falz il-li s-Sibt (Sabbath) huwa liġi morali għaliex imkellem minn Alla verbalment u pers-

onalment. Madankollu, Alla verbalment u personalment lissen ħafna "liġijiet ċerimonjali":

1. Alla verbalment u personalment lissen ħafna liġijiet ta' sagrifiċċji u offerti ta' l-artal f'eżattament fl-istess ħin li Hu ta l-għaxar kmandamenti: Eżodu 20:21-26.
2. Is-Sabbatarjani jgħidu li "l-aqwa" liġi morali, li tħobb lil Alla u lill-proxxmu tiegħek bħalek innifsek, ma kinetx imlissna verbalment u personalment minn Alla (Mattew 22:36-40). Dan waħdu huwa prova li l-argument "verbali/personali huwa invalidu!
3. Alla verbalment u personalment kellem lil ħafna minn Adam sa Mosè dwar offerti tal-ħruq: L-offerti ta' Kajjin u Abel.
4. Alla verbalment u personalment qal il-wegħda ta' l-art: Ġenesi 17: 8.
5. Alla verbalment u personalment qal il-liġi taċ-ċirkonċiżjoni: Ġenesi 17:10.
6. Alla verbalment u personalment lissen dawn kollha: Ġob 38:1; 42:7; 1 Slaten 19:9, 12; 1 Samwel 23:12; 30:8, 10; Eżodu 33:11; Numri 12:8; Dewteronomju 5:3.
7. Il-Bibbja mkien ma tgħallem li ħwejjeġ li huma mlissna verbalment, personalment jew miktuba minn Alla huma eterni!

Għal darb'oħra l-Kelma ta' Alla nfisha turi kemm hu tagħlim żbaljat u falz it-tagħlim tas-Sabbatarjani!

V. Is-Sibt (Sabbath) huwa morali u sagru b'mod inerenti fih innifsu

1. Barra milli jgħidu dan, xi prova joffru s-Sabbatarjani??? Xejn! Imma aħna nistgħu nippruvaw mod ieħor!
2. Is-seba' jum (Sabbath) kien imqaddes mhux għaliex dan kien morali fih innifsu, imma għaliex Alla strieħ f'dak il-jum! Is-seba' jum ma kienx is-Sabbath għaliex dan kien is-seba' jum, imma għaliex Alla ddikjarah li jkun hekk u GĦAMLU mqaddes fuq is-sitt ijiem l-oħra tal-ġimgħa wara li Hu strieħ fih!
3. Il-jum fih innifsu ma għamlux imqaddes, li strieħ fih ma għamlux imqaddes, imma li Alla bierku u qaddsu għamlu hekk. Għalhekk il-qdusija tiegħu ma ġietx minn-natura tiegħu stess imma minn att ta' Alla f'li bierku u qaddsu.
4. F'dan ir-rigward, is-seba' jum mhux aktar "qaddis" fih innifsu minn jiem oħra speċjali tal-Lhud li Alla bierek u warrab fil-liġi ta' Mosè.

Għalhekk il-Kelma ta' Alla twissina:

"*Qisu li ħadd ma jassarkom b'filosofija u kliem qarrieq u fieragħ skond dak li hu ġej mill-bnedmin; skond il-prinċipji tad-dinja u mhux ta' Kristu….Ħadd ma għandu jiġġudikakom fuq ikel u xorb, fuq festi u jiem ta' qamar ġdid, u fuq sibtijiet*" (Kolossin 2:8, 16).

L-GĦAXAR KMANDAMENTI
KIENU MNEĦĦIJA
(Parti 10)

Sewwasew billi l-għaxar kmandamenti kienu mneħħija, aħna xorta ma nistgħux noqtlu, eċċ! Is-Sabbatarjani attwalment jemmnu li jekk l-għaxar kmandamenti kienu mneħħija, aħna nistgħu noqtlu, nisirqu u nikko-mmettu adulterju!

Dan hu argument favorit ta' l-Avventisti u wieħed mill-aktar li jqarrqu tagħhom! Hu assolutament falz. Huma jagħtu l-impressjoni li jekk aħna ma nisimgħux għal dak li jgħid Mosè, ma hemm ħadd li aħna nistgħu nisimgħu għall-gwida fil-ħajja! Aħna nisimgħu minn Ġesù!

L-argument attwali Avventist ikkowtat:

> "Darb'oħra li predikatur jgħidlek li l-liġi ġiet imneħħija, sempliċiment mur fil-knisja tiegħu u ikser it-tmien kmandament u israq l-offerta tiegħu u inti ssib malajr ħafna li l-liġi spiċċat." (Sevent-day Adventist Pastor in a public revelation seminar).

L-Argument ta' l-Avventisti Rrifjutat:

1. Meta l-Avventisti jsiru jafu li l-Bibbja tgħallem li l-għaxar kmandamenti huma mneħħija llum, l-aktar mistoqsija komuni tagħhom hija: "Jekk l-Għaxar Kmandamenti huma mneħħija, aħna nistgħu nisirqu u nikkom-mettu l-adulterju." Din l-istqarrija hija maħsuba b'mod fqir ħafna u hija bħallikieku tissuġġerixxi li meta ċittadin Malti jivvjaġġa lejn il-Kanada dan huwa mħolli biex joqtol għaliex il-liġi ta' Malta m'għandiex setgħa fil-Kanada. Ovvjament il-Kanada għandha l-istess liġi kontra l-qtil! L-istess ħaġa, meta l-Patt il-Ġdid (Liġi ta' Kristu) ħa post il-Patt il-Qadim (Liġi ta' Mosè: l-għaxar kmanda-menti) it-tnejn kien fihom ħafna mill-istess liġijiet morali. Għalhekk sempliċiment għaliex l-għaxar kmandamenti kienu mneħħija, il-liġi l-ġdida ta' Kristu tinsab fis-setgħa li tipprojbixxi disa' mill-għaxar kmandamenti. Kienet il-liġi tas-Sibt (Sabbath) biss li ma kinetx miġjuba 'l quddiem fil-patt il-ġdid, fejn kienet imneħħija għal dejjem (Kolossin 2: 14-16). Ir-raġuni ċara kienet, għaliex l-iskop tagħha kien twettaq u dik kienet mogħtija biss lil Iżrael. (Eżodu 20:2-8; 31:12-17 Dewteronomju 5:15; Neħemija 9:13-14; Numri 15:32-36; Lhud 10:9-10.) L-istqarrija tas-Sabbatarjani li jekk l-għaxar kmandamenti huma mneħħija, dak ifisser li ma hemm

xejn li jżommna milli nisirqu, noq-tlu, u nikkom-mettu adulterju hija redikola kif it-tabella ta’ taħt turi:

Eżempju	Liġi mneħħija	Liġi preżenti
Malta	Kostituzzjoni taħt l-Ingliżi	Kostituzzjoni Maltija

Ġwanni 12:48 – “*Min iwarrabni, u ma jilqax kliemi, għandu wieħed li jagħmel ħaqq minnu: il-kliem li jiena għidt, dan jagħmel ħaqq minnu fl-aħħar jum.*”

BIBBJA: Ġwanni 12:48	Liġi Ta’ Mosè/10 kmandamenti Minn Sinaj sas-Salib	Liġi Ta’ Kristu/ Patt il-Ġdid Mis-salib sat-Tieni Miġja

Mela sempliċiment għaliex liġi hija mneħħija u mħassra ma jfissirx li aħna ninsabu mingħajr ebda liġi! Hekk ukoll il-kodiċi morali kollha ta’ l-Għaxar Kmandamenti u l-bqija tal-liġi ta’ Alla fil-Patt il-Qadim hija miġjuba u ordnata mill-ġdid taħt il-liġi tal-Patt il-Ġdid. Ibbażat fuq Ġwanni 12:48, meta Kristjan jieqaf quddiem Alla fil-ġudizzju dwar serq, Ġesù jirreferi għal Efesin 4:28, mhux għal Għaxar Kmandamenti!

2. Mosè kkmanda xi ħaġa li ebda Sabbatarjan ma jobdi: Atti 3:22-24,

   “*Għax Mosè tassew qal lill-missirijiet: Il-Mulej Alla tagħkom iqajmilkom profeta minn ħutkom, bħali; isimgħuh f’kulma jgħidilkom.*”

   Is-Sabbatarjani ma jagħtux widen għal Ġesù f’KOLLOX! Imma parti jisimgħu għal Mosè via l-għaxar kmandamenti u parti għal Ġesù.
3. Mill-għaxar kmandamenti, disa’ kienu miġjuba ’l quddiem fil-Patt il-Ġdid, imma l-liġi tas-Sibt (Sa-bbath) kienet imneħħija għalkollox. Aħna nistgħu nsibu passaġġ tat-Testament il-Ġdid għal disa’ mill-għaxar kmandamenti. Imma mhux biss il-li-ġi tas-Sibt (Sabbath) mhix ikkowtata fit-Testment il-Ġdid, imma jintqal b’mod l-aktar ċar li hija mneħħija għalkollox!
4. Jekk wieħed ma jkunx lest li jwarrab it-tagħlim tal-bnedmin u jħaddan biss it-tagħlim ta’ Alla, dan ma jistax jara l-verità. Jeħtieġ li nieħ-du l-eżempju ta’ l-appostli (Atti 4:19; 5:29).

Il-Patt il-Qadim

L-Għaxar Kmandamenti: Eżodu 20:1-17

(Imneħħija, Imsammrin mas-Salib, Imħassra)

#1 Ma jkollox allat oħra għajri.

#2 La tagħmel ebda xbieha minquxa għalik.

#3 La ssemix isem il-Mulej, Alla tiegħek, fil-batal.

#4 Sitt ijiem taħdem, imma s-seba' jum hu s-Sibt (Sabbath).

#5 Weġġah lil missierek u lil ommok.

#6 La toqtolx.

#7 La tikkommettix adulterju.

#8 La tisraqx.

#9 La tgħidx xhieda giddieba.

#10 La tixtieqx ħwejjeġ ta' l-oħrajn.

Il-Patt il-Ġdid
Il-Liġi ta' Kristu

(Issiġillata bid-demm ta' Kristu: Lhud 9:15-17)

#1 Miġjub 'il quddiem fil-patt il-ġdid f'Atti 14:15

#2 Miġjub 'il quddiem fil-patt il-ġdid fl'1 Tessalonikin 1:9

#3 Miġjub 'il quddiem fil-patt il-ġdid f'Efesin 4:29

#4 Għadu msammar mas-salib, qatt ma kien miġjub 'il quddiem: Kolossin 2:14-17. Ebda kmand biex inżommu s-Sibt (Sabbath) fit-Testment il-Ġdid kollu!

#5 Miġjub 'il quddiem fil-patt il-ġdid f'Efesin 6:1-2

#6 Miġjub 'il quddiem fil-patt il-ġdid fl-12 Ġwanni 3:15

#7 Miġjub 'il quddiem fil-patt il-ġdid f'Lhud 13:4

#8 Miġjub 'il quddiem fil-patt il-ġdid f'Efesin 4:28

#9 Miġjub 'il quddiem fil-patt il-ġdid f'Kolossin 3:9

#10 Miġjub 'il quddiem fil-patt il-ġdid f'Efesin 5:5

Qiegħed tara meta int tħalli l-Kelma ta' Alla tinterpretalek hi dwar l-għaxar kmandamenti. Disa' minnhom kienu miġjuba 'l quddiem fit-Testment il-Ġdid. Imma wieħed minnhom, ir-raba' kmandament, dak tas-Sibt jew Sabbath, imkien ma jidher fit-Testment il-Ġdid. Jissemma iva, imma mhux bħala liġi għalina llum!

Għalhekk il-Kelma ta' Alla twissina fuq li twissina:

> "*Qisu li ħadd ma jassarkom b'filosofija u kliem qarrieq u fieragħ skond dak li hu ġej mill-bnedmin; skond il-prinċipji tad-dinja u mhux ta' Kristu….Ħadd ma għandu jiġġudikakom fuq ikel u xorb, fuq festi u jiem ta' qamar ġdid, u fuq sibtijiet*" (Kolossin 2:8, 16).

IL-LIĠI TAS-SIBT (SABBATH) MA KINETX SPEĊJALI FUQ IL-LIĠIJIET L-OĦRA!
(Parti 11)

Il-"profeta" ta' l-Avventisti tas-Seba' Jum Ellen G. White attwalment għallmet li s-Sibt (Sabbath) hu l-aktar importanti mill-għaxar kmandamenti fuq l-oħrajn kollha!

Dan hu eżempju ta' kemm dottrina falza tagħti twelid għal xi ideat ħorox!

Li ġej huwa wieħed mill-argumenti oriġinali wżat mill-profetessa ta' l-Avventisti Ellen G. White! Hija b'mod falz għallmet li s-Sibt (Sabbath) huwa l-liġi speċjali ta' Alla fuq il-liġijiet kollha:

1. "Jiena rajt it-twavel tal-ġebel li fuqhom kienu miktuba l-Għaxar Kmandamenti. Jiena kont mistagħġba hekk kif rajt ir-raba' kmandament sewwasew fin-nofs ta' l-għaxar preċetti b'raġġiera ratba mdawwra miegħu. Qal l-anġlu, 'Huwa l-uniku wieħed mill-għaxra li jiddefinixxi lil Alla l-ħaj li ħalaq is-sema u l-art u l-ħwejjeġ kollha li jinsabu fihom.'" (Life Sketches of Ellen G. White, Paġni 95-96, Offi-cial Adventist publication).
2. "Ġesù fetaħhom, u jiena rajt l-Għaxar Kmandamenti miktuba fuqhom b'suba' Alla. Fuq tavla waħda kien hemm erbgħa u fuq l-oħra sitta. L-erbgħa fuq l-ewwel tavla kienu jiddu aktar mis-sitta l-oħra. Imma r-raba', il-kmandament tas-Sibt (Sabbath), idda fuqhom kollha; għax is-Sibt (Sabbath) kien meħud għalih biex ikun miżmum f'unur ta' l-isem qaddis ta' Alla. Is-Sibt (Sabbath) imqaddes deher glorjuż u raġġiera ta' glorja kienet madwaru. Jiena rajt li l-kmandament tas-Sibt (Sabbath) ma kienx imsammar mas-salib." (Early Writ-ings of Ellen G. White, p. 33, Official Adventist publication).

Prova li l-liġi tas-Sibt (Sabbath) ma kinetx speċjali fuq il-liġijiet l-oħra kollha:

I. Jemmnu tassew is-Sabbatarjani li Alla sejjer jagħmel xi liġi nkluż il-liġi ċerimonjali tas-Sibt (Sabbath) 'il fuq u aktar importanti minn sewwasew l-ewwel kmandament li "ma jkollokx allat oħra għajri"?

1. Jaħsbu tassew l-Avventisti li Alla sejjer jagħmel ir-raba' kmandament JIDDI aktar mill-ewwel kmandament li ma jkollox allat oħra ħlief JAHWEH???
2. Ġesù identifika żewġ kmandamenti bħala l-AQWA u s-Sibt (Sabbath) mhuwiex wieħed minnhom! Ġesù qal li l-għaxar kmandamenti ma fihomx iż-żewġ kmandamenti l-kbar morali f'Mattew 22:36-40. Ħu ħażin wisq għas-Sabbatarjani: Dan kien ikun post kbir għal Ġesù biex jikkwota l-liġi tas-Sibt (Sabbath) jew għallinqas wieħed mill-għaxar kmandamenti!

   "*Mgħallem, liema hu l-akbar kmandament fil-liġi? Qallu Ġesù: Ħobb lil-Mulej Alla tiegħek b'qalbek kollha, u b'ruħek kollha, u b'dehnek kollu. Dan hu l-ewwel u l-akbar kmandament. It-tieni hu bħalu: Ħobb il-proxxmu tiegħek bħalek innifsek. F'dawn iż-żewġ kmandamenti qiegħda l-liġi u l-profeti.*" (Mat-tew 22:36-40).

   Skond il-profetessa Ellen G. White, Ġesù kien żbaljat għalkollox hawn għaliex l-akbar kmandament, skond hi, huwa dak tas-Sibt (Sabbath)!!!
3. Ġesù għallem li s-Sibt (Sabbath) kellu jkun miksur, jekk dan kien jiġi f'konflitt ma' liġi għola ta' Alla bħall-kumpassjoni umana!
4. Avventisti jeħtieġu li jħarsu mill-qrib lejn x'qal Pawlu dwar dawk li jżommu s-Sibt (Sabbath), Galatin 4:10, 11,

   "*Intom tħarsu **JIEM**, u xhur, u staġuni, u snin. Nibża' minħabba fikom, li tħabatt fostkom għalxejn.*"
5. Suġġeriment bħal dan huwa dagħwa ta' qerq!!! Aħseb ftit dwar dan!
6. Ftakar li Ellen White kienet plaġjarista (tisraq l-ideat ta' ħaddieħor) li kienet ippruvata li saħan-sitra tikkopja dak li hija kienet tistqarr li kienu viżjonijiet minn kotba fil-librerija pubblika!
7. Ellen G. White kienet profetessa falza: Kolossin 2:18,

   "*Tħallu 'l ħadd min jisirqilkom ħlaskom…billi jimla rasu (rasha) bi ħwejjeġ (viżjonijiet) li hu (hi) ra, minfuħ mill-frugħa ta' moħħu (moħħha) tal-ġisem.*"

II. Il-jum tas-Sibt (Sabbath) mhuwiex elevat bl-ebda mod fuq jiem imqaddsa oħra fit-Testment il-Qadim:

Ħares bil-għaqal lejn il-lingwa li tideskrivi l-jiem imqaddsa hawn taħt. Dawn huma kollha mfissra l-istess "qaddisa jew għolja." Aħna ma nistgħux naraw fejn is-Sibt (Sabbath) huwa elevat fuq jiem ta' festi ċerimonjali oħra. TISTA' INT???

1. **Levitku 23:1-7** – "*Yaħweh reġa' kellem lil Mosè, qallu: 'Kellem lil ulied Iżrael, għidilhom, Il-festi appuntati ta' Yaħweh li intom għand-kom tniedu bħ-ala laqgħat imqaddsa, dawn huma l-festi tiegħi*"
2. SIBT (SABBATH) TA' KULL ĠIMGĦA: Levitku 23:1-7 – "*Għal sitt ijiem tagħmel ix-xogħol; iżda fis-seba' jum hemm Sibt (Sabbath) ta' mistrieħ komplut, festa qaddisa. Int m'għandek tagħmel ebda xogħol; huwa Sibt (Sabbath) għall-Mulej kull fejn tkunu tgħammru.*"
3. L-GĦID: Levitku 23:1-7 – "*Dawn huma ż-żminijiet appuntati tal-Mulej, laqgħat imqaddsa li int għandek tħabbar fiż-żminijiet appun-tati għalihom. Fl-ewwel xahar, fl-erbatax il-jum tax-xahar, waqt l-għabex ta' l-għaxija, hu l-Għid tal-Mulej.*"
4. FESTA TAL-ĦOBŻ AŻŻMU: Levitku 23:1-7 – "*Imbagħad fil-ħmis-tax il-jum ta' l-istess xahar hemm il-Festa tal-Ħobż Ażżmu għall-Mulej; għal sebat ijiem int għandek tiekol ħobż bla ħmira. Fl-ewwel jum ikollkom laqgħa mqaddsa; l-ebda xogħol tal-ħaddiema ma tagħ-mlu. Imma toffru offerta magħmula bin-nar lill-Mulej għal sebat ijiem: fis-seba' jum ikollkom laqgħa mqaddsa: l-ebda xogħol tal-ħad-diema ma tagħmlu.*"

Mela, għal darb'oħra, erġa' ħares bil-għaqal lejn il-lingwa li tiddeskrivi l-jiem imqaddsa fil-versi li għadna kif qrajna, jiġifieri, Levitku 23:1-7. Il-jiem imsemmija huma *kollha mfissra l-istess* "qaddisa jew għolja." Aħna ma nistgħux naraw fejn is-Sibt (Sabbath) huwa elevat fuq jiem ta' festi ċerimonjali oħra, TISTA' INT tarah dan? Jekk aħna għandna nħarsu s-Sibt (Sabbath) illum, allura aħna għandna nħarsu wkoll "l-għid," għandna nħar-su wkoll "il-festa ta' ħobż ażżmu," eċċ.

Mhux ta' xejn il-Kelma ta' Alla twissina dwar li:

> "*Ħadd ma għandu jiġġudikakom fuq ikel u xorb, fuq **festi** u jiem ta' qamar ġdid, u fuq **sibtijiet***" (Kolossin 2:8, 16; enfasi tiegħi).

IS-SIBT (SABBATH) JEW L-EWWEL JUM (IL-ĦADD)?
(Parti 12)

F'liema jum taw qima l-Kristjani tal-bidu? L-ewwel jum (il-Ħadd) HUWA JUM IL-MULEJ!

Reġistrar Storiku!

1. Kristjani dejjem aduraw fl-ewwel jum (il-Ħadd)
2. Huma jgħidu li l-Kristjani waqfu milli jżommu s-Sibt (Sabbath) biex iqimu fil-Ħadd beda ma' l-appostli. Ħadd minnhom ma żamm is-Sibt (Sabbath) tas-seba' jum. L-unika wieħed li jsemmi ż-żamma tas-Sibt (Sabbath) kien Eusebius fis-sena 300 W.K. minn setta magħrufa bħala l-Eboniti, li Eusebius jgħid ukoll li taw qima fl-ewwel jum. (Eboniti kienu sistema ta' qima reliġjuża Lhudija li sfurzaw iċ-ċirkonċiżjoni, irriġettaw it-tagħlim ta' l-appostlu Pawlu, ċaħdu t-twelid verġni ta' Ġesù u d-divinità Tiegħu.
3. Huma ħadu sehem fl-Ikla tal-Mulej kull l-ewwel jum tal-ġimgħa.
4. Huma sejħu l-ewwel jum (il-Ħadd) jum il-Mulej.
5. Huma sejħu l-jum li fih Ġesù qam mill-mewt, Jum il-Mulej.
6. Huma qalu li r-raġuni li huma kienu jqimu fl-ewwel jum, kienet għaliex kienet tifkira ta' kull ġimgħa tal-jum li Ġesù qam mill-imwiet!
7. huma jgħidu bl-aktar mod ċar li ħadd qabel Mosè (Adam, Noè, Abraham, eċċ.) qatt ma żamm is-Sibt (Sabbath) għaliex kien Mosè li l-ewwel ta l-liġi tas-Sibt (Sabbath) u l-għaxar kmandamenti lill-bniedem!
8. Augustine attwallment qal li l-Kristjani huma marbuta biex iżommu disà mill-għaxar kmandamenti [għaliex it-Testment il-Ġdid jirrepetihom u jintroduċihom mill-ġdid f'forma differenti] imma huma ħielsa biex jiksru s-Sibt (Sabbath).
9. Il-Kristjani tal-bidu qatt ma kkunsidraw il-Ħadd li jkun jum ta' mistrieħ jew is-Sabbath. Int għandek tosserva li l-ewwel ma ssemma li l-Ħadd hu jum ta' mistrieħ kien fis-sena 220 W.K. minn Origen. Dan huwa l-bidu tad-dottrina falza kurrenti li l-Ħadd huwa s-Sabbath Kristjan, kif inhu mgħallem minn ħafna knejjes illum.

10. Waqt lis-Sabbtarjani jikkwotaw awturi tas-seklu għoxrin li jippruvaw jaqtgħu x'ġara 1900 sena qabel, aħna nikkwotaw Kristjani li l-kitba tagħ-hom hija aktar antika sa l-ewwel seklu u tkellmu dwar dak li huma *raw*!

Ir-reġistrar ta' l-istorja, mill-Qawmien ta' Kristu, il-Kristjani dejjem aduraw fl-ewwel jum tal-ġimgħa (il-Ħadd) u qatt fis-Sabbath (is-seba' jum). Il-Ħadd mhuwiex Sabbath Kristjan jew jum ta' mistrieħ, jew jum imqaddes li għandu jinżamm. Il-Ħadd huwa l-jum li Alla jeħtieġ li fih il-Kristjani kollha jinġabru flimkien biex iqimu u jieklu l-Ikla tal-Mulej (jaqsmu l-ħobż) bħala tifkira ta' dak lil-Mulej għamel għalina. Luqa jgħid-ilna,

> "*U fl-ewwel jum tal-ġimgħa, x'ħin id-dixxipli tiegħu ltaqgħu flimkien biex jaqsmu l-ħobż Pawlu tħaddet magħhom, billi kien sa jitlaq il-għada; u kompla d-diskors tiegħu sa nofs il-lejl*" (Atti 20:7).

Il-Kristjani ma jżommux il-liġi ta' l-għaxar kmandamenti ta' Mosè. Dan mhuwiex li tgħid li l-Kristjani għandhom jisirqu, joqtlu, u jikkommettu ad-ulterju, sempliċiment għaliex l-għaxar kmandamenti kienu ġew imħassra. Le! Il-Kristjani huma taħt liġi ġdida, Liġi aħjar, il-liġi ta' Kristu, (Galatin 6:2) patt aħjar (Lhud 8:6-7).

Il-liġi ta' l-għaxar kmandamenti, inkluż il-ħtieġa li żżomm il-jum tas-Sibt (Sabbath) kienu mneħħija għalkollox fis-salib flimkien mal-kumpla-ment kollu tal-liġi ta' Mosè. Alla ta patt fil-Muntanja Sinaj permezz ta' Mosè lil-Lhud. Dan hu msejjaħ l-ewwel/patt/testment qadim. L-għaxar kmandamenti huma l-ewwel rappreżentazzjoni viżibbli fost kollox ta' dan l-ewwel/patt/ testment qadim li kienet mibdula minn patt ġdid, imsejjaħ fost ħwejjeġ oħra, "il-liġi ta' Kristu." Mija fil-mija tal-patt il-qadim kien imneħħi għalkollox. Ħadd, l-anqas wieħed qabel Mosè (Abraham jew Adam) qatt ma kienu semgħu dwar il-liġi tas-Sibt (Sabbath) wisq inqas żammewha. Sewwasew l-ewwel darba li xi ħadd kien ikkmandat biex iżomm is-Sibt (Sabbath) kien f'Eżodu 16. Il-kelma "Sabbath" l-anqas saħanistra ma tinstab fil-ktieb ta' Ġenesi. Ġenesi 2:2-3 kien miktub minn Mosè biex jgħid lil-Lhud fil-Muntanja Sinaj it-tifsira wara GĦALIEX huma kellhom iżommu s-Sibt (Sabbath), u MHUX META s-Sibt (Sabbath) kien imwaqqaf.

L-ewwel reġistrar storiku ta' żamma metodoloġika tas-Sibt (Sabbath) minn Kristjani li kienu waqqfu milli jaduraw fl-ewwel jum tal-ġimgħa kienu żewġ mex-xejja Anabattisti, Andreas Fisher u Osald Glait, li saru l-pijuniera u l-promoturi tas-Sabbth fl-1527 W.K. It-tnejn kienu qabel qas-sisin li ssagrifikaw is-saċerdozju biex isiru l-ewwel Luterani, u mbagħad

Anabattisti. Glair u Fischer, li kienu mgħallma d-dottrina falza tal-Knisja Kattolika u dik Luterana, li l-Ħadd huwa s-Sabbath, kienu mistgħaġba li jaqraw fil-Bibbja li s-Sibt (Sabbath) kien tabilħaqq is-seba' jum! Meta huma bdew biex jgħallmu dan, it-teologi kienu mibgħutin biex jipperswaduhom ħalli jabbandunaw dak li huma sejħulu "s-Sabbath Lhudi." It-tnejn li huma sofrew metwa ta' martirju, il-biċċa l-kbira minħabba l-veduti Sabbatarjani tagħhom. Is-Sabbatarjani għandhom dejn ta' gratitudni lejn dawn il-pijunieri tas-Sabbath lix-xogħol tagħhom aktar wara influwenza l-oriġini tas-Seventh-day Baptist Church. Ta' wara, (Joseph Bates) kien strumentali f'li jgħin l-Avventisti tal-bidu u Kristjani oħra f'li jżommu s-Sabbath. Storikament, kien fl-1844 li l-ewwel Seventh-day Adventist (magħrufa f'dak il-waqt bħala Millerites) bdew iżommu s-Sibt (Sabbath), introdott lilhom minn Sevent-day Baptist li kien jismu Joseph Bates, li kkonvinċa lill-ministru Metodist tagħhom li l-Bibbja tgħallimna biex inżommu s-Sibt (Sabbath). Imma l-Avventisti tas-Seba' Jum huma konvinti li Alla għażel lil Ellen White u l-moviment modern ta' l-Avventisti tas-Seba' Jum bħala l-inkarigu li permezz tiegħu tkun irrivelata u kkonfermata din "il-verità" permezz ta' ispirazzjoni u rivelazzjoni diretti. Għalkemm l-Avventisti jem-mnu li fdal żgħir mhux magħruf dejjem kien żamm il-jum tas-Sibt (Sab-bath), (bħall-predikatur tas-Seventh-day imsemmi fuq) kien biss fis-seklu dsatax li Alla, permezz tal-knisja ta' L-Avventisti tas-Seba' Jum, irres-tawra mod bla qies, b'rivelazzjoni diretta, il-verità li l-jum li fih il-Krist-jani għandhom jagħtu qima kien is-Sibt.

Imma aħna għandna nfittxu fil-Kelma ta' Alla u mhux fil-profeti foloz moderni biex naraw tassew liema huwa l-jum li fih aħna bħala Kristjani tat-Testment il-Ġdid għandna nagħtu qima lil Alla!

> "*Dawn kienu aktar ġenerużi minn dawk ta' Tessalonika, billi laqgħu l-kelma bil-ħeġġa kollha, u fittxu kuljum fl-iskrittura, jekk dawk il-ħwejjeġ kinux hekk*" (Atti 17:11).

Hekk għandna nagħmlu aħna wkoll!!

L-GĦAXAR KMANDAMENTI HUMA L-PATT IL-QADIM LI KIEN IMĦASSAR FIS-SALIB (Parti 13)

L-għaxar kmandamenti huma l-patt il-qadim li kien imħassar fis-salib.

Il-loġika hija rrifjutabbli:

1. L-Għaxar Kmandamenti huma l-Patt il-Qadim: Eżodu 34:27-28
2. Il-Patt il-Qadim kien imneħħi: Lhud 8:13
3. L-Għaxar Kmandamenti huma Għalhekk imne-ħħija għalkollox!

Argument Falz Attwali tas-Sabbatarjani: "L-Ewwel Patt li kien imneħħi għalkollox f'Lhud 8:13 ma kienx l-għaxar kmandamenti. L-għaxar kman-damenti u l-Patt il-Qadim huma żewġ ħwejjeġ differenti.

Tweġiba:

I. L-għaxar kmandamenti kienu l-ewwel/patt qadim! Dan hu tant ċar li kulma aħna neħtieġu li nagħmlu hu li nikkwotaw il-Bibbja min-għajr kummenti:

1. It-twavel huma parti mill-ewwel patt imneħħi għalkollox: Lhud 8:13 – "*Meta qal: Rabta ġdida, qaddem l-ewwel waħda. Issa dak li jitħas-sar u jixjieħ wasal biex igħib…Issa wkoll l-ewwel rabta kellha…R-REGOLAMENTI TAR-RABTA.*" (**Lhud 9:1-4**)
2. Fit-2 **Korintin 3:2-11**, il-Patt l-Antik li kien imneħħi għalkollox kien l-għaxar kmandamenti!
3. **Eżodu 34:27-28** – "*U l-Mulej qal lil Mosè: Ikteb dawn il-kelmiet: għax fuq dawn il-kelmiet, jien għamilt għaqda miegħek u ma' Iżrael. U Mosè dam hemm mal-Mulej erbgħin jum u erbgħin lejl; u ma kielx ħobż, lanqas xorob ilma. U kiteb fuq it-twavel il-kliem ta' l-għaqda, il-għaxar kelmiet (kmandamenti).*"
4. **Dewteronomju 4:13** – "*U ħabbrilkom il-għaqda tiegħu, li ikkman-dakom biex tagħmlu; l-għaxar kelmiet (kmandamenti) li kiteb fuq żewġ twavel tal-ħaġar.*"

5. **Dewteronomju 9:9** – "*Meta tlajt fuq il-muntanja, biex nieħu t-twavel tal-ġebel, it-twavel ta' l-għaqda li l-Mulej għamel magħkom, jien domt fuq il-muntanja erbgħin jum u erbgħin lejl, u la kilt ħobż u lanqas xrobt ilma:*"
6. **Dewteronomju 5:2-3** – "*Il-Mulej Alla tagħna, rabat għaqda magħna f'Ħoreb. Il-Mulej ma rabatx din il-għaqda ma' missirijietna, iżda magħna, li lkoll kemm aħna hawn għadna ħajjin.*"
7. **1 Slaten 8:9, 21** – "*Ma kienx hemm fl-arka ħlief iż-żewġ twavel tal-ġebel li Mosè kien qegħidhom hemm f'Ħoreb, meta l-Mulej irtabat ma' ulied Iżrael huma u ħerġin minn art l-Eġittu….U għamilt hemm post għall-arka, li fiha hemm ir-rabta tal-Mulej, li rabat ma' missirijietna, meta ħariġhom minn art l-Eġittu.*"
8. **2 Kronaki 6:11** – "*U qegħidt fiha l-arka, li fiha r-rabta tal-Mulej, li rabat ma' wlied Iżrael.*"
9. **Lhud 9:1, 4** – "*Tassew mela l-ewwel rabta kellha wkoll … it-twavel tar-rabta.*"

II. Il-patt jew rabta f'Sinaj jinkludi dawn il-partijiet komponenti. Dawn huma kollha mneħħija għalkollox flimkien! Inkluż it-twavel tal-patt, l-għaxar kmandamenti!

1. L-Arka tal-patt: Dewteronomju 10:8
2. Twavel tal-patt: Dewteronomju 9:9
3. Kliem tal-patt: Dewteronomju 34:28; 2 Kronaki 34:31
4. Ktieb tal-patt: 2 Slaten 23:21
5. Demm tal-patt: Eżodu 24:8
6. Melħ tal-patt: Levitku 2:13
7. Saħtiet tal-patt: Dewteronomju 29:21
8. Rabta tal-patt: Eżekjel 20:37

III. Il-Patt il-Qadim u l-Ġdid imqabbla

Qadim: L-Ewwel Patt – Lhud 9:1
Ġdid: It-tieni jew Patt Ġdid – Lhud 9:1

Qadim: Il-premjijiet tiegħu kienu skond il-ġisem u temporali – Lhud 7:16
Ġdid: Dan jikkonsisti minn "wegħdiet aħjar" – Lhud 8:6

Qadim: Dan kellu tama ta' qtugħ ta' qalb u mhix perfetta – Lhud 7:19
Ġdid: Dan iġib "tama aħjar" – Lhud 7:19

Qadim: Offra ħajja temporali, illimitata – Lhud 9:8-11
Ġdid: Joffri "ħajja bla tmiem" – Lhud 13:20

Qadim: Kien dgħajjef u bla profitt – Lhud 7:18
Ġdid: Hu b'saħħtu, jidħol 'il ġewwa mill-velu – Lhud 6:19

Qadim: M'għamel xejn perfett – Lhud 7:19

Ġdid: Jagħmel il-ħwejjeġ kollha perfetti – Lhud 10:14

Qadim: Kien issiġillat bid-demm ta' l-annimali biss – Lhud 9:18-21
Ġdid: Issiġillat bid-demm ta' l-Iben ta' Alla – Lhud 9:11-15

Qadim: Dan ma kienx jista' jneħħi d-dnub – Lhud 10:4
Ġdid: Dnubiet mhux imfakkra aktar – Lhud 8:12

Qadim: Ma rrivelax it-triq għall-ħajja ta' dejjem – Lhud 9:8
Ġdid: It-triq għall-ħajja ta' dejjem irrivelata għal kollox – Lhud 6:8

Qadim: Il-Liġi u s-Saċerdozju tiegħu li jinbidlu – Lhud 7:12
Ġdid: Liġi u saċerdozju ma jinbidlux – Lhud 7:24
Qadim: Il-qassisin u s-sagrifiċċji tiegħu kienu ta' din l-art – Lhud 7:23, 27
Ġdid: Qassis tas-Smewwiet, Sagrifiċċju Divin – Lhud 8:4; 9:24

Qadim: Qassisin appuntati minn liġi mhux perfetta – Lhud 7:28
Ġdid: Qassis appuntat bil-ħalfa ta' Alla – Lhud 7: 28

Qadim: Il-qassisin il-kbar tiegħu kienu taħt il-mard, dgħajfa – Lhud 7:28
Ġdid: Il-qassis il-Kbir tiegħu jgħix biex jinterċiedi – Lhud 7:25

Qadim: Kellu tabernaklu ta' l-art, magħmul mill-bnedmin – Lhud 9:11
Ġdid: Tabernaklu tas-sema, imwaqqaf mill-Mulej – Lhud 8:2

Qadim: Dam biss sama Kristu rriformah – Lhud 9:10
Ġdid: Mogħti biex jibqa' sat-tmiem taż-żmien – Lhud 13:20

Qadim: Ma kienx jista' jnaddaf il-kunxjenza – Lhud 9:9
Ġdid: Inaddaf il-kuxjenza għal kollox – Lhud 9:14

Qadim: Kien biss mudell, tip, jew dell – Lhud 10:1
Ġdid: Huwa s-sustanza, ir-reali – Lhud 10:1

Qadim: Impona ordinanzi karnali biss – Lhud 9:10
Ġdid: L-ordinanzi tiegħu huma spiritwali – 1 Piet-ru 2:5; Rumani 8:2

Qadim: Sar qadim u kellu jispiċċa – Lhud 8: 13-14
Ġdid: Hu l-ġdid u jibqa' sa l-eternità – Lhud 9: 15

Qadim: Iddedikat bid-demm ta' l-annimali biss – Lhud 9:19-20
Ġdid: Iddedikat b'demm Kristu – Lhud 10: 19-20

Qadim: Kien sempliċiment kopja tal-ħwejjeġ tas-sema – Lhud 8:4-7
Ġdid: Il-ħwejjeġ tas-sema nfushom – Lhud 9:23

Qadim: Dan qatt ma kien jista' jagħmel persuna per-fetta – Lhud 10:1
Ġdid: Jagħmel lill-bnedmin assolutament perfetti – Lhud 9:11

Qadim: Dan qatt ma kien jista' jneħħi d-dnubiet – Lhud 10:11
Ġdid: Ineħhi d-dnubiet kollha – Lhud 10:17; 1 Ġwanni 1:7

Qadim: Dan żamm is-suġġetti tiegħu taħt saħta – Galatin 3:10

Ġdid: Jifdi lin-nies mis-saħta – Galatin 3:13

Qadim: Dan qatt ma kien jista' jiġġustifika lil xi ħadd – Galatin 3:11; 5:4
Ġdid: Dan jista' jiġġustifika lill-bnedmin kollha – Galatin 3:24

Qadim: Dan kien purament liġi ta' opri – Rumani 3:19, 20, 21
Ġdid: Dan huwa liġi ta' fidi – Rumani 3:27

Qadim: Ingħata mill-anġli (qaddejja) biss – Galatin 3:19
Ġdid: Ingħata mill-Iben (Kristu) – Lhud 2:1-4

Qadim: Ma kienx jista' jagħti l-ħajja – Galatin 3:21
Ġdid: Il-"Liġi ta' l-Ispirtu tal-Ħajja" – Rumani 8:2
Qadim: Kellu jibqa' jew jiġi fit-tmiem sa Kristu (in-nisel) – Galatin 3:19
Ġdid: Għandu jkompli għal dejjem ta' dejjem – Rivelazzjoni 14:6

Qadim: Kien biss għalliem (mexxej) Lhudi sa Kristu – Galatin 3:24
Ġdid: Mhux aktar taħt l-għalliem (mexxej) – Galatin 3:25

Qadim: Il-patt allegoriku "Ħagar" – Galatin 4:24
Ġdid: Il-patt allegoriku "Sarah" – Galatin 4:23

Qadim: Kellu tfal biss fil-jasar – Galatin 4:24, 25
Ġdid: Kellu tfal tal-libertà – nies ħielsa – Galatin 5:1

Qadim: Kellu tfal skond il-ġisem biss – Galatin 4: 23, 28, 29
Ġdid: Kellu tfal spiritwali biss – Galatin 4:4-7

Qadim: Kien "qaddejja" d-divorzjata – Galatin 4:30, 31
Ġdid: Il-mara ħielsa, il-mara legali – Galatin 4:31

Qadim: Is-suġġetti tiegħu għexu "maqtugħin minn Kristu" – Galatin 5:4
Ġdid: Dan joħloq werrieta flimkien ma' Kristu – Rumani 8:17

Qadim: Dan kien "ittra li toqtol" – 2 Korintin 3:6
Ġdid: Dan hu "l-Ispirtu, li jagħti l-ħajja" – 2 Korintin 3:6

Qadim: Dan kien "il-ministeru tal-mewt" – 2 Korintin 3:7
Ġdid: Dan hu "ministeru ta' l-Ispirtu" (2 Korintin 3:8

Qadim: Miktub fuq twavel tal-ġebel – Dewteronomju 9:10; 2 Korintin 3:7
Ġdid: Miktun fil-qlub tan-nies (tal-laħam) – 2 Korintin 3:3

Qadim: Il-glorja tiegħu kellha tgħaddi – 2 Korintin 3:7, 11
Ġdid: Il-glorja tiegħu tibqa' għal dejjem – 2 Korintin 3:11

Qadim: Dan kien "ministeru ta' kundanna" – 2 Korintin 3:9
Ġdid: Dan kien "ministeru ta' ġustiżżja" – 2 Korintin 3:9

Qadim: Dan kien bil-glorja – Eżodu 34:29; 2 Korintin 3:11
Ġdid: Dan kien fil-glorja – 2 Korintin 3:11

Qadim: Kien "imneħħi fi Kristu" – 2 Korintin 3:13, 14

Ġdid: Kien maħluq ġdid fi Kristu – Efesin 2:14-19

Qadim: Imħassar fil-ġisem ta' Kristu – Efesin 2:14, 15
Ġdid: Miġjub għad-dawl fil-qawmien ta' Kristu – Rumani 1:4

Qadim: Imsammar mas-salib ta' Kristu – Kolossin 2:14
Ġdid: Mis-salib imxandar universalment – Atti 2:36

Qadim: Kien imneħħi minn-nofs – Kolossin 2:14, 16
Ġdid: Patt etern – Lhud 13:20

Mhumiex dawn prova ċara kemm huwa żbaljat it-tagħlim ta' dawk li jgħallmu ż-żamma tas-Sibt (Sabbath)?

IV. Il-Patt il-Qadim li hu mneħħi għalkollox huwa mfisser bħala:

1. L-għaxar kmandamenti: Eżodu 34:27-28; Dewteronomju 4:9-13; 9:9; 10:1-5
2. It-twavel tal-ġebel: Eżodu 24:27-28
3. Il-qari ta' Mosè: 2 Korintin 3:15
4. Patt (jew rabta) tal-Mulej: Dewteronomju 10:18
5. Patt ta' Alla: Salm 78:10
6. Il-patt tiegħi: Levitku 26:9
7. Testment il-qadim: 2 Korintin 3:14
8. Patt perpetwu: Dewteronomju 31:16
9. Patt ta' dejjem: 1 Kronaki 17:17
10. Patt tas-saċerdozju ta' dejjem: Numri 25:13
11. Il-Patt Qaddis: Danjel 11:28
12. Ix-Xhieda: Eżodu 31:18; 32:15; 34:29
13. Il-Muntanja Sinaj fl-Arabja: Galatin 4:25
14. L-Ewwel patt: Lhud 8:7
15. Ministeru tal-mewt u kundanna: 2 Korintin 3:7, 9
16. Il-Patt il-qadim: 2 Korintin 3:14
17. Il-Liġi: Galatin 3:17
18. Il-barriera/ħajt li jifred/mibegħda: Efesin 2:14-16
19. Liġi ta' kundanna: Efesin 2:15
20. Ċertifikat tal-mewt: Kolossin 2:14
21. Dell tal-ħwejjeġ li għandhom jiġu: Kolossin 2:17
22. Liġi ta' Mosè: 2 Kronaki 23:18; Atti 28:23; Lhud 10:28
23. Madmad li ma nifilħux nerfugħ: Galatin 5:1; Atti 15:10

V. Il-Patt il-Ġdid huwa mfisser bħala:

1. Patt (rabta) ta' dejjem: Lhud 13:20
2. Patt tal-paċi: Eżekjel 34:25
3. Testment Ġdid: 2 Korintin 3:6
4. Patt Ġdid: Mark 14:24
5. Demm tal-Patt: Mattew 26:28; Lhud 10:29

6. Testment aħjar: Lhud 9:15
7. Il-fidi: Galatin 3:23; Ġuda 3
8. It-tieni patt: Lhud 8:7
9. Liġi tal-Fidi; Rumani 3:27
10. L-Evanġelju: Galatin 1:6-9
11. Patt aħjar: Lhud 8:6
12. Liġi tal-ħelsien (libertà): Ġakbu 1:25; 2:12
13. Liġi ta' Kristu: Galatin 6:2

Dan li aħna rajna għandu jkun ta' għajnuna għalina biex jgħinna ħalli ma nħallu lil ħadd jingannana u jqarraq bina bit-tagħlim falz tiegħu.

> "*Intom, mela, ħuti għeżież, ladarba tafu dan, għassu sewwa li ma tisfawx maħkuma mill-iżbalji ta' dawn in-nies bla rażan u taqgħu mnejn tinsabu qegħdin fis-sod. Ikbru fil-grazzja u fl-għarfien ta' Sidna u s-Salvatur tagħna Ġesù Kristu. Lilu glorja issa u għal dejjem*" (2 Pietru 3:17-18).

LA L-PAPA U LANQAS KONSTANTINU MA BIDDLU S-SABATH MIS-SIBT GĦALL-ĦADD (Parti 14)

Is-Sabbatarjani jistqarru b'mod falz: "Il-papa biddel is-Sabbath mis-Sibt għall-Ħadd."

Dan l-argument falz oriġina mal-profetessa ispirata (?) Avventista E.G. White:

- "Is-Sabbath qaddis kien jidher glorjuż – raġġiera ta' glorja kienet madwaru kollu. Jiena rajt li l-kmandament tas-Sabbath ma kienx imsammar mas-salib. Jekk kien, id-disa' kmandamenti l-oħra kienu, u aħna ninsabu fil-libertà li niksru-hom kollha l-istess kif niksru r-raba'. Jiena rajt li Alla ma biddilx is-Sabbath, għaliex Hu qatt ma jinbidel. Imma l-papa biddlu mis-seba' jum għall-ewwel jum tal-ġimgħa; għax hu kellu jbiddel żminijiet u liġijiet." (Early Writings of Ellen G. White, p. 33, Official Adventist publication). Ukoll f'paġna 65 ta' l-istess ktieb is-Sinjura White tgħid, "Il-papa biddel il-jum tal-mistrieħ mis-seba' għall-ewwel jum."
- Ellen G. White kienet profetessa falza: Kolossin 2:18 – "*Tħallu 'l ħadd min jisirqilkom ħlaskom billi…jieħu l-pożizzjoni tiegħu (tagħha) fuq viżjonijiet li hu (hi) kien ra, minfuħ mill-frugħa ta' moħħ (ta' Ellen White) tal-ġisem.*"
- Aħna nistgħu NIPPRUVAW li Ellen White kienet profetessa falza billi nagħtu prova li l-papa (Knisja Kattolika) MA biddilx is-Sabbath mis-Sibt għall-Ħadd! Kun int l-imħallef!

Tweġiba:

I. **L-ewwel Papa ma kienx jeżisti qabel is-sena 606 W.K.! (aktar minn 500 mitt sena tard). Dan hu tard wisq għaliex Kristjani kienu qegħdin jiltaqgħu fil-Ħdud mill-aktar reġistrar kmieni ta' l-istorja. *Għalhekk Ellen G. White hija profetessa falża*.**

II. Imma l-Avventisti mmodifikaw l-argument ta' Ellen G. White (ikkorreġew lill-profetessa ispirata [?] tagħhom). Isma' għal dak li l-Avventisti tas-Seba' Jum jgħallmu issa fir-"Revelation Seminars" pubbliċi tagħhom.

- "Żamma tal-Ħadd kienet intordotta fil-Knisja Kristjana pjuttost innoċentament, u l-ewwel għalliema tagħha qatt ma ħolmu li din kienet se tieħu l-post tas-Sabbath tas-seba' jum ta' Alla. Iż-żamma tal-Ħadd kellha l-oriġini tagħha f'Ruma matul il-ħakma ta' l-Imperatur Hadrian fit-tieni seklu. Hadrian ippersegwità lil-Lhud f'Ruma bla waqfien. F'attentat biex jisseparaw lilhom infushom mil-Lhud u jevitaw milli jkunu ppersegwitati magħhom, dawn il-Kristjani Rumani tal-bidu bdew iżommu l-Ħadd b'żieda għas-Sabbath." "Now That's Clear," Schreven, p. 97, 1994).
- Hadrian kien Imperatur ta' Ruma (117-138 W.K.) **Dan hu wisq qabel** l-ewwel Papa.
- L-Avventisti tas-Seba' Jum fis-snin 1990 qegħdin jirrifjutaw dak li l-"profetessa" tagħhom Ellen G. White kien "intqal lilha minn Alla f'viżjoni."
- L-Avventisti tas-Seba' Jum jistqarru li "Kristjani f'Ruma," biddlu s-Sabbath, mhux il-Papa.
- L-Avventisti tas-Seba' Jum MA JOFFRU ASSOLUTAMENT EBDA PROVA li Kristjani fil-knisja f'Ruma biddlu s-Sabbath!

<u>Samuele Bacchiocchi</u>, l-iskular il-kbir tas-Seventh-Day Adventists kiteb f'messaġġ tal-E-mail lil "Free Catholic Mailing List" fit-tmienja ta' Frar 1997 u qal"

> Jiena ma naqbilx ma' Ellen White, per eżempju, fuq l-oriġini tal-Ħadd. Hija tgħallem li fl-ewwel sekli l-Kristjani kollha osservaw is-Sabbath u kien il-biċċa l-kbira permezz ta' l-isforzi ta' Konstantinu liż-żamma tal-Ħadd kienet imħaddna minn ħafna Kristjani fir-raba' seklu. It-tiftix tiegħi juri mod ieħor. Jekk int taqra l-komponiment tiegħi HOW DID SUNDAYKEEPING BEGIN? (Kif iż-Żamma tal-Ħadd Bdiet?) li tagħmel sommarju tad-diskors tiegħi, inti tinnota li jiena npoġġi l-oriġini taż-Żamma tal-Ħadd maż-żmien ta' l-Imperatur Hadrian, fis-sena 135 W.K.

Dan jagħti prova darba għal dejjem li Ellen G. White hija profetessa falza!

Is-Sabbatarjani qalu wkoll li kien Konstantinu li biddel is-Sibt (Sab-bath) għall-Ħadd:

Id-digriet ta' Konstantinu: "Fil-Jum venerabbli tax-Xemx ħalli l-maġistrati u n-nies fil-bliet jistrieħu, u ħalli l-ħwienet kollha tax-xogħol ikunu magħluqa." (Constantine, March 7, 321. Codex Justinianus lib. 3, tit. 12, 3; trans. In Philip Schaff, *History of the Chris-tian Church*, Vol. 3, p. 380, note 1.)

Tweġiba:

Konstantinu ma biddilx is-Sibt (Sabbath) għall-Ħadd, hu sempliċi-ment ħoloq "liġi ta' l-għeluq fil-Ħadd" għaliex il-Kristjani kienu qegħdin iqimu fl-ewwel jum tal-ġimgħa sa minn żminijiet ta' l-appostli. Qiegħed tara l-fejn hu l-qerq!

Is-Sabbatarjani ma jistgħux li jkollhom l-istorja tagħhom bla tagħwiġ! Min biddel is-Sibt (Sabbath)? Huwa l-papa, Konstantinu jew xi Kristjani f'Ruma?

- L-ewwel huma qalu li kien il-Papa li biddel is-Sibt (Sabbath). Im-bgħad, meta dan kien ippruvat falz, huma stqarrew li kien Konstantinu li biddlu! Imbagħad meta dak kien ippruvat żbaljat ukoll issa huma qegħdin jgħidu li "Kristjani f'Ruma" biddlu s-Sibt (Sabbath) għall-Ħadd.
- Ma hemm xejn hawn biex tgħid li Konstantinu biddel xi ħaġa. Kon-stantinu qiegħed jagħmel digriet ċivili, li minħabba li Kristjani kienu diġà qegħdin jiltaqgħu fil-Ħadd, kif huma kienu qegħdin jagħmlu sa minn żmien l-Appostli, li l-Kristjani m'għandhomx jaħdmu fil-Ħadd. Erġà aqraha!
- Illum, mhuwiex dnub li taħdem f'xi jum tal-ġimgħa! Imma huwa dnub (jekk mhux għal xi raġuni valida) li ma tieħux sehem fis-servizz ta' qima f'kull l-ewwel jum tal-ġimgħa billi tieħu sehem fil-kant, qari mill-Iskrittura, talb, smigħ tal-Kelma ta' Alla, fl-Ikla tal-Mulej, u billi tagħti minn dak li l-Mulej ipprovdielek. (Atti 2: 42; 20:7; Efesin 5:19; Kolossin 3:16; 1 Korintin 16:1-2; Lhud 10:24-25).

Tliet basriet ħżiena:

L-hekk imsejħa "profetessa ispirata" oriġinarjament stqarret li kien il-Papa li beda "l-qima tal-Ħadd." White wara biddlet il-ħsieb tagħha u qalet li l-Imperatur Konstantinu ntroduċa "l-qima tal-Ħadd" fis-sena 325 W.K. Illum l-Avventisti jitfgħu l-ħtija tal-qima tal-Ħadd fuq Kristjani fis-sena 135 W.K. u mhux fuq il-Papa jew Konstantinu!

Basra #1: il-Papa intorduċa l-qima tal-Ħadd.

Il-Papa Kattoliku Ruman MA biddilx is-Sabbath mis-Sibt għall-Ħadd kif dawk li jżommu s-Sibt (Sabbath) jgħallmu b'mod falz. Il-Kattoliċi jis-tqarru li huma biddlu s-Sabbath, imma huma jistqarru wkoll li Pietru kien

l-ewwel papa! Dawk li jżommu s-Sabbath jirriġettaw l-istqarrija li Pietru kien l-ewwel papa, għalhekk huma jinsabu fi żball kbir f'li jaċċettaw it-talba Kattolika li l-papa biddel is-Sabbath għall-Ħadd!

Basra #2: Kien Konstantinu fis-sena 325 W.K.

Konstantinu (325 W.K.) MA biddilx is-Sabbath mis-Sibt għall-Ħadd kif b'mod falz jgħallmu dawk li jżommu s-Sabbath. Il-Kristjani qatt ma żammew is-Sibt (Sabbath) miż-żmien appostoliku (33 W.K.) sa żmien Konstantinu (325 W.K.). Konstantinu għamel l-ewwel "liġi ta' l-għeluq fil-Ħadd," billi dan kien diġà l-jum li fih il-Kristjani kienu jagħtu qima lil Alla għal 300 sena!

Il-basra tal-lum #3: Kristjani fis-sena 135 W.K.

L-istqarrijiet storiċi ta' Samuele Bacchiocchi Seventh-day Adventist, irrifjutati. Bacchiocchi jidher li huwa l-aktar skular magħruf tas-Seventh-day Adventist fid-dinja. It-tiftixa tiegħu għall-oriġini ta' "qima fl-ewwel jum" wasslitu biex jirriġetta l-pożizzjoni tradizzjonali li l-knisja tiegħu u l-profetessa fundatriċi tiegħu, Ellen G. White li stqarret "iż-żamma tal-Ħadd" bdiet minn Konstantinu fis-sena 325 W.K. Il-veduta, li qiegħda tiġi aċċettata ħafna mill-knisja ta' l-Avventisti tas-Seba' Jum, hija li l-Kristjani fis-sena 135 W.K. kienu huma l-ewwel li bdew jagħtu qima fl-ewwel jum tal-ġimgħa.

Il-verità: Kienu l-Appostli, b'ispirazzjoni mill-Ispirtu s-Santu, fis-sena 33 W.K. li ntroduċew il-qima fil-Ħadd. (Atti 20:7 u 1 Korintin 16:1-2.

Għalhekk,

> "*Tħallux 'il min iqarraq bikom, b'ebda mod!...*" (2 Tessalonikin 2:3).

ŻAMM KRISTU S-SIBT (SABBATH)?
(Parti 15)

Is-Sabbtarjani spiss iffakruna li "Ġesù, l-eżempju tagħna, żamm is-Sibt (Sabbath) ta' kull ġimgħa mqaddes," imma dan ma jipprovax li aħna għan-dna nżommu s-Sibt (Sabbath) illum għaliex Ġesù, l-eżempju tagħna, żamm ukoll sagrifiċċji ta' l-annimali.

Argument falz attwali tas-Sabbatarjani: "Kristu, l-eżempju tagħna, żamm is-Sibt (Sabbath)! Għalhekk aħna għandna nżommu s-Sibt (Sabbath)!

Tweġiba:

1. Hawn wieħed għandu jkun attent ħafna li ma jkunx ingannat. Jekk l-eżempju ta' Ġesù jagħti prova li aħna għandna nżommu s-Sibt (Sabbath), allura dan jagħti prova wkoll li aħna għandna nżommu s-sagrifiċċji ta' l-annimali!
2. Is-Sabbatarjani jiksru l-eżempju ta' Ġesù f'li jżommu l-Għid (Passover)! Ġesù żamm l-ikla ta' l-Għid u kull ġurnata ta' festa Lhudija oħra wkoll!

   "*Issa fl-ewwel jum ta' l-ażżmi d-dixxipli ġew għand Ġesù jgħidulu: Fejn trid li nħejjulek biex tiekol il-għid? U qal: Morru l-belt għand wieħed, u għidulu: L-Imgħallem jgħid: Żmieni qorob; għandek nagħmel il-għid mad-dixxipli tiegħi U d-dixxipli għamlu bħalma Ġesù ordnalhom; u hejjew l-għid*" (Mattew 26:17-19).

3. Is-Sabbatarjani jiksru l-kmand ta' Ġesù biex iħarsu l-liġijiet ċerimonjali kollha ta' Mosè! Naqraw f'Mattew 23:2,

   "*Billi qal: l-iskribi u l-Fariżej joqogħdu fuq is-siġġu ta' Mosè: Ħarsu u għamlu mela kulma jgħidulkom biex tħarsu; iżda la*

tagħmlux l-egħmejjel tagħhom: għax huma jgħidu, u ma jagħmlux."

4. Is-Sabbatarjani jiksru l-kmand ta' Ġesù biex joffru sagrifiċċji ta' l-annimali,

   "*U wissieh li ma jgħid lil ħadd: iżda mur, uri ruħek lill-qassis, u offri għat-tindif tiegħek, bħal ma ordna Mosè, b'xhieda għalihom*" (Luqa 5:14; Mark 1:44).

5. Meta s-Sabbatarjani jispjegawlek għaliex huma ma jżommux l-eżem-pju jew il-kmand ta' Ġesù biex iħarsu l-Liġi ta' Mosè, inti tkun taf għaliex il-Kristjani ma jeħtieġux li jimxu fuq l-eżempju ta' Ġesù li jħarsu l-jum tas-Sibt (Sabbath).

6. Ġesù żamm ħafna ħwejjeġ b'żied għal-liġi tas-Sabbath. Hu żamm il-liġi ċerimonjali kollha kemm hi ta' Mosè!

   "*Billi qal: l-iskribi u l-Fariżej joqogħdu fuq is-siġġu ta' Mosè: Ħarsu u għamlu mela kulma jgħidulkom biex tħarsu; iżda la tagħmlux l-egħmejjel tagħhom: għax huma jgħidu, u ma jagħmlux.*" (Mattew 23:2)

IS-SABBATH IMNEĦĦI GĦALKOLLOX
(Parti 16)

In-natura ta' Alla qatt ma tinbidel, imma l-liġi Tiegħu nbidlet bosta drabi!

> "*Għax billi tbiddel is-saċerdozju, jeħtieġ li titbiddel ukoll il-liġi*" (Lhud 7: 12).

Argument komuni, imma falz lis-Sabbatarjani jużaw biex jippruvaw li aħna għandna nżommu s-Sibt (Sabbath), huwa billi jgħidu, "Alla qatt ma jinbidel, għalhekk l-Għaxar Kmandamenti Tiegħu qatt ma jinbidlu." Waqt li huwa tassew li Alla qatt ma jinbidel, il-liġi ta' Alla spiss inbidlet. L-istqarrija hija illoġika daqs kemm hija mhux skritturali.

I. Dan kien wieħed mill-argumenti oriġinali foloz magħmula minn Ellen G. White (il-profetessa ispirata [?] nfisha ta' l-Avventisti). Ħalli nittestjaw il-profetessa!

> Ellen G. White qalet: "Is-Sibt (Sabbath) imqaddes deher glorjuż raġġiera ta' glorja kienet madwaru kollu. Jiena rajt il-kmandament tas-Sabbath ma kienx imsammar mas-salib. Jekk dan kien, id-disa' kmandamenti l-oħra kienu; u aħna ninsabu fil-libertà biex niksruhom kollha wkoll kif niskru r-raba'. Jiena rajt li Alla ma biddilx is-Sabbath, għaliex Hu qatt ma jinbidel." (Early Writings of Ellen G. White," p. 33, official Adventist publication).

II. Argument aktar riċenti ta' l-Avventisti:

> "U l-għaxar kmandamenti, li huma espressjoni tal-karattru Tiegħu, ma jistgħux jinbidlu lanqas. Kristu ta prova ta' dan meta Hu miet fuq is-salib u ħallas il-penalità għalina. Il-liġi turina x'inhu d-dnub u l-ħlas tad-dnub huwa l-mewt. Jekk il-

liġi u l-penalità talli tiksirha setgħu jkunu mibdula, allura Kristu ma kienx ikollu għalfejn imut għalina. F'Mattew 26:39 Kristu talab, "O Missieri, jekk jista' jkun, ħa jitwarrab minni dal-kalci:" Ma kienx possibbli, għalhekk Kristu miet għalina."

L-argument ta' l-Avventisti ppruvat żbaljat:

I. Il-Bibbja tgħid ċar li l-liġi ta'Alla nbidlet:

> "*Għax billi **tbiddel** is-saċerdozju, jeħtieġ li **titbiddel** ukoll il-liġi*" (Lhud 7: 12).

Min taħseb int li qiegħed fl-iżball, l-Avventisti tas-Seba' Jum jew il-Kelma ta' Alla? Ellen G. White jew l-appostlu Pawlu? Tajjeb hawn li taqra Atti 5:29!

II. L-Għaxar Kmandamenti ma kinux jeżistu qabel Sinaj!

1. Is-Sabbatarjani jgħidu b'mod falz: "Adam, Noè u Abraham żammew (jew ħarsu) is-Sibt (Sabbath)." Madankollu, l-Għaxar Kmandamenti u s-Sabbath ma kinux jeżistu qabel Mosè.
2. Is-Sabbatarjani ma fehmux il-fatt li l-kelma "Sabbath" qatt ma tinstab fil-ktieb ta' Ġenesi. L-ewwel każ ta' żamma jew ħarsien tas-Sibt (Sabbath) kien f'Eżodu 16 fil-Muntanja Sinaj. Hawn Alla ta lil Mosè l-Għaxar Kmandamenti," għall-ewwel darba fl-istorja tad-dinja.
3. Jekk l-Għaxar Kmandamenti ma kinux jeżistu qabel Mosè, allura lanqas ir-raba' kmandament ma kien jeżisti sakemm aħna ma nsibux xi kmand jew eżempju qabel Mosè.
4. Il-verità hija li Adam qatt ma żamm is-Sibt (Sabbath), lanqas ma żammewh Noè, Abraham, Iżakk, Ġakobb, Ġużeppi jew xi ħadd ieħor waqt li kien fil-jasar Eġizzjan!

III. Kien hemm tliet perjodi distinti ta' liġi fil-Bibbja:

Billi Alla ta l-liġi ta' sagrifiċċji ta' l-annimali u mbagħad neħħieha għalkollox, dan huwa wkoll prova li Alla jinbidel! Tajjeb? Ħażin: Il-liġijiet li Alla jagħti u dak li Alla jeħtieġ mill-bniedem kien inbidel ħafna. Hemm tliet perjodi bażiċi ta' storja ta' l-art: Naqraw f'Lhud 1:1-2,

> "*Alla, li bosta drabi u b'ħafna manjieri kellem fl-imgħoddi lil missirijietna bil-profeti, f'dawn l-aħħar jiem kellimna b'Ibnu, li għamlu werriet tal-ħwejjeġ kollha, u li bih ukoll għamel id-dinjiet.*"

1. Adam sa Mosè: Ebda saċerdozju ta' Levi, Sibt (Sabbath), magħmudija jew Ikla tal-Mulej.
2. Mosè sa Kristu: Ebda magħmudija, Ikla tal-Mulej.

3. Kristu għat-tieni Miġja: Ebda saċerdozju ta' Levi, Sibt (Sabbath) jew sagrifiċċji ta' l-annimali.

IV. Ellen G. White kienet profetessa falza:

Kolossin 2:18,

> "*Tħallu 'l ħadd min jisirqilkom il-premju billi…**jimla rasu** (rasha) **bil-viżjonijiet** li hu (hi) ra,…minfugħ mill-frugħa ta' moħħ (ta' Ellen White) tal-ġisem.*"

L-EWWEL JUM TAL-ĠIMGĦA
(Atti 20:7; 1 Korintin 16:1-2)
(Parti 17)

Aħna qegħdin ngħixu meta l-Ħadd, l-ewwel jum tal-ġimgħa, qiegħed jiġi mħares aktar bħala sempliċiment ġurnata oħra tal-ġimgħa. Ukoll ħafna denominazzjonijiet (bħall-Knisja Kattolika) bis-servizzi tal-qima każwali tagħhom tas-Sibt fil-għaxija naqqsu l-importanza ta' dan il-jum. Imma f'dan l-istudju jiena rrid nenfasizza fuq l-imħuħ tagħna s-sinjifikat ta' dan il-jum.

DAN HU L-JUM ATTWALI

Waqt li xettiċi jistgħu jippruvaw biex jargumentaw, "Kif aħna nafu li dan hu l-ewwel jum attwali tal-ġimgħa? Ma setgħax il-kalendarju kien imbabas matul is-sekli?" Fi tweġiba, fit-Testment il-Qadim Alla strieħ fis-seba' jum (Ġenesi 2:1-3), wara s-sitt ijiem tal-ħolqien. Imma eluf ta' snin wara, is-seba' jum kien għadu s-seba' jum attwali (Eżodu 20:9-11). Jekk is-Sibt kien għadu s-Sibt, immoru lura miż-żmien ta' Ġesù għall-ġimgħa attwali tal-ħolqien, allura ovvjament, il-Ħadd għadu l-Ħadd.

IL-JUM TAL-QAWMIEN

Il-Kristjani tal-bidu kienu kkmandati biex jiltaqgħu:

> "*U ħa nieħdu ħsieb xulxin biex nitħeġġu fl-imħabba u fl-egħmil it-tajjeb; Bla ma nonqsu **li niltqgħu flimkien**, bħalma hi d-drawwa ta' x'uħud; iżda għamlu l-qalb lil xulxin: u l-aktar meta taraw riesaq il-jum*" (Lhud 10:24-25).

U l-ġurnata li fiha huma kienu jiltaqgħu kienet l-ewwel jum tal-ġimgħa:

"*U **fl-ewwel jum tal-ġimgħa**, x'ħin id-dixxipli tiegħu **ltaqgħu flimkien** biex jaqsmu l-ħobż, Pawlu tħaddet magħhom, billi kien sa jitlaq il-għada; u kompla d-diskors tiegħu sa nofs il-lejl*" (Atti 20:7).

Ukoll dwar il-ġabra, naqraw,

"***Kull l-ewwel jum tal-ġimgħa**, kull wieħed minnkom ħa jfaddal xi ħaġa skond kif Alla tah, biex mhux meta niġi jsir il-ġbir*" (1 Korintin 16:1).

Meta huma ltaqgħu flimkien, fost ħwejjeġ oħra, huma ħadu sehem mill-Ikla tal-Mulej, (Atti 20:7; 1 Korintin 11:18, "*meta intom tiltaqgħu flimkien bħala knisja*"; 11:20 "*meta intom tiltaqgħu flimkien*"; 11:33 "*meta intom tiltaqgħu flimkien biex tieklu*") Għax din kienet il-ġurnata nfisha li fiha Ġesù kien imqajjem mill-mewt, u barra mill-qawmien Tiegħu, il-mewta Tiegħu ma jkollha ebda tifsira ta' xejn (1 Korintin 11:24-26; 15:16-17).

"*U jekk Kristu ma qamx, fiergħa hi l-fidi tgħkom; intom għadkom fi dnubietkom*" (1 Korintin 15:17).

Minn dawn is-siltiet naraw li l-Kristjani kienu jiltaqgħu flimkien fl-ewwel jum ta' kull ġimgħa.

Punti li wieħed għandu jinnota:

Diversi passaġġi jistgħu jintużaw biex jagħtu prova li Ġesù kien imqajjem fl-ewwel jum tal-ġimgħa:

1. Waqt li aħna nafu lin-nisa ġew fil-qabar ta' Ġesù wara l-jum tas-Sibt (Sabbath) u fl-ewwel jum tal-ġimgħa (Mattew 28:1; Mark 16:1-2), Mark ikompli jinnota,

   "*Issa meta Ġesù qam kmieni **fl-ewwel jum tal-ġimgħa**, deher l-ewwel lil Marija Maddalena, li minnha kien ħareġ seba' xjaten*" (Mark 16:9).

2. F'Luqa kapitlu 24, Luqa jinnota li ċerti nisa ġew fil-qabar kmieni fl-ewwel jum tal-ġimgħa.

   "*Issa **fl-ewwel jum tal-ġimgħa**, kmie-ni ħafna filgħodu, ġew ħdejn il-qabar, u ġiebu l-ħwawar li kienu hejjew, u x'uħud oħra magħhom*" (Luqa 24:1).

   Fl-istess jum eżatt, żewġ dixxipli marru Għemmaws, fejn naqraw,

   "*U, ara, tnejn minhom dak in-nhar stess marru f'raħal jismu Għemmaws, li kien bgħid minn Ġerusalem madwar sittin stadju*" (Luqa 24:13).

   Kif huma vvjaġġaw, il-Mulej issieħeb magħhom, li huma qalulu,

"*Imma aħna konna nittamaw li kellu jkun hu li jeħles lil Iżrael: u wara dan kollu, illum* ***it-tielet jum*** *minn meta saru dawn il-ħwejjeġ*" (Luqa 24:21).

"*Dawn il-ħwejjeġ*" jirreferi lura għall-kundanna u l-kurċifissjoni Tiegħu (24:20). Għalhekk, skond għal dawn id-dixxipli, l-ewwel jum tal-ġimgħa kien it-tielet jum mill-kurċifissjoni. Bosta drab Ġesù qal li Hu kien se jqum fit-tielet jum:

"*Minn dak iż-żmien beda Ġesù juri lid-dixxipli tiegħu, kif jaħtieġlu jmur Ġerusalem, u jbati ħafna ħwejjeġ mix-xjuħ u mill-qassisin il-kbar u l-iskribi, u jinqatel,* ***u fit-tielet jum iqum***" (Mattew 16:21).

Il-kelma Griega hija *parasheue* u din hija l-istess kelma li l-Griegi moderni jużaw illum għall-ġurnata li aħna nsejħula l-Ġimgħa. Din kienet l-ewwel jum ta' dik l-istqarrija tat-tlitt ijiem. It-tieni jum kien is-Sibt (Sabbath). In-nisa u oħrajn straħu f'dak il-jum, u għalhekk huma ġew ħdejn il-qabar fl-ewwel jum tal-ġimgħa biex jispiċċaw il-proċess tad-difna. It-tielet jum għalhekk kellu jkun kmieni l-Ħadd filgħodu.

3. Xi wħud jinsabu b'mod żbaljat taħt l-impressjoni li Ġesù kellu jkun fil-qabar tlitt ijiem ta' 24 siegħa sħaħ. Imma nnota kif Ġesù uża l-espressjoni f'Luqa 13:32,

"*…Ara, jien noħroġ id-demonji, u nagħti l-fejqan illum u għada, u fit-tielet jum nintemm.*"

F'dan il-vers, it-tielet jum huwa sempliċiment il-jum wara għada. Ġesù kien imsallab u mqiegħed fil-qabar il-Ġimgħa, il-jum wara l-għada (is-Sibt) kellu jkun il-Ħadd. Innota wkoll 1 Samwel 20: 12,

"*U Ġonatan qal lil David: Il-Mulej, Alla ta' Iżrael, jixhed! Meta nistħarreġ lil missieri* ***għada, jew pitgħada,*** *u nara li tajjeb għal David, ma nibgħatx jien dak il-ħin u ngħarrfek?*"

Atti 27:18-19,

"*U billi tkabarna wisq bit-tempesta,* ***il-għada*** *ħaffew il-ġifen. U* ***fit-tielet jum*** *b'idejna stess irmejna it-tagħmir tal-ġifen.*"

Meta aħna niġu flimkien u nagħtu qima, ħalli nkunu mpressjonati li dan huwa l-jum attwali tal-ġimgħa li fih Ġesù kien imqajjem! Għalhekk, kull l-ewwel jum tal-ġimgħa huwa l-anniversarju tal-qawmien ta' Sidna Ġesù Kristu. Biċ-ċar, dan għandu jkun raġuni waħda għaliex l-Ikla tal-Mulej għandha tkun osservata kull l-ewwel jum tal-ġimgħa. Innota dan li ġej:

L-Istess Kmandi Mogħtija lil Kull Kongregazzjoni: 1 Korintin 14:33, 37

"*Għax Alla mhux l-awtur tat-taħwid, iżda tas-sliem, bħalma fil-knejjes kollha tal-qaddisin….Jekk xi ħadd jaħseb li hu profeta, jew bniedem spiritwali, ħa jagħraf sewwa li dawk il-ħwejjeġ li niktbilkom huma kmandamenti tal-Mulej.*"

***"Kull l-Ewwel Jum tal-Ġimgħa"*:**

Il-Kristjani ltaqgħu flimkien fl-ewwel jum tal-ġimgħa biex jikkontribwixxu: 1 Korintin 16:1-2,

"*Issa fuq il-ġbir għall-qaddisin, agħmlu intom ukoll kif ordnajt jien lill-knejjes ta' Galatja.* ***Kull l-ewwel jum tal-ġimgħa****, kull wieħed minnkom ħa jfaddal xi ħaġa skond kif Alla tah, biex mhux meta niġi jsir il-ġbir.*"

Il-Kristjani ltaqgħu flimkien fl-ewwel jum tal-ġimgħa biex jieħdu sehem fl-Ikla tal-Mulej: Atti 20:7,

"*U* ***fl-ewwel jum tal-ġimgħa****, x'ħin id-dixxipli tiegħu ltaqgħu flimkien biex jaqsmu l-ħobż, Pawlu tħaddet magħhom, billi kien sa jitlaq* ***il-għada****; u kompla d-diskors tiegħu* ***sa nofs il-lejl****.*"

PROFEZIJI TAT-TESTMENT IL-QADIM IMWETTQA

Atti 2:1,

"*U meta wasal* ***jum il-Pentekoste****, kienu kollha b'fehma waħda, f'post wieħed.*"

Il-kelma "Pentekoste" fil-Grieg tissinjifka l-ħamsin parti ta' ħaġa, jew il-ħamsin fl-ordni. Din il-festa kienet imsejħa l-"festa tal-ġimgħat" fit-Testment il-Qadim, minħabba s-seba' ġimgħat li kienu mdaħħla bejna u l-Għid, fl-Ingliż imsejħa "Passover." Din kienet imsejħa wkoll "festa tal-ħsad," minħabba li l-ħsad tal-qamħ kien jiġri fl-intervall tal-ħamsin jum. Wara li l-lingwa Griega saret magħrufa fil-Palestina, f'konsegwenza tal-konkwista ta' l-Asja u s-Sirja, din ħadet l-isem Pentekoste (il-ħamsin), għaliex din kienet il-ħamsin jum wara s-Sibt (Sabbath) ta' l-għid (Passover): Naqraw f'Levitku 23:16,

"*Sa l-għada tas-seba' Sibt, tgħoddu hekk ħamsin jum, imbagħad toffru lill-Mulej offerta ġdida tal-qamħ.*"

Il-kelma "Sibt" (Sabbath) f'dan it-test ovvjament tirreferi għal Sibt (Sabbath) ta' kull ġimgħa, u l-jum wara s-Sibt (Sabbath) ikun il-Ħadd. GĦal-hekk, Pentekoste dejjem jaqa' fl-ewwel jum tal-ġimgħa. Aħna neħtieġu li

nkunu impressjonati bil-fatt li kull Ħadd huwa l-anniversarju għall-jum, ta' meta ħafna mill-profeziji kbar fit-Testment il-Qadim kienu mwettqa.

Skrittura – Deskrizzjoni - Twettiq

Isaija 2:2 – "l-aħħar jiem" – Atti 2:16-17

"dar il-Mulej tkun" – Atti 2:47

"imwaqqfa" – 1 Timtoju 3:15

"il-ġnus kollha jiġru lejha" – Atti 2:5

"minn Sijon toħroġ il-liġi" – Mark 16:16/Atti 2:38

Ġoel 2:28-32 – "insawwab l-ispirtu tiegħi" – Atti 2:1-4

"kull min isejjaħ isem" – Atti 2:21/37-38

"il-Mulej isalva"

2 Samwel 7:12 – "Meta David hu mejjet u midfun – Atti 3:29

"Alla jwaqqaf is-saltna tad-dixxendenti ta' David"

Danjel 2:44 – "Alla tas-sema jwaqqaf – 2:47/Kolossin 1:12-14

Saltna li qatt ma titwaqqa'"

Ġeremija 31:31-34 – Il-Patt il-Ġdid – Atti 2:38

Maħfra tad-Dnubiet

Luqa 1:31-33 – "Il-Mulej Alla jagħtih – Atti 2:30/Efesin 1:20-23

It-tron ta' missieru David"

Mattew 16:18 – "Jiena nibni l-knisja Tiegħi" – Atti 2:47

Mattew 16:19 – "Jiena nagħtik l-imfietaħ tas- – Atti 2:14

Saltna"

Mark 9:1 – L-appostli jaraw is-saltna – Atti 2:1-4

ta' Alla ġejja bil-qawwa."

L-ewwel jum tal-ġimgħa huwa l-jum li fih is-Saltna mwiegħda tal-Messija, jew il-Knisja kienet imwaqqfa. Kien il-jum li fih il-maħfra tad-dnubiet kienet imħabbra għall-ewwel darba f'realtà attwali, il-jum li fih l-ewwel persuni kkonvertew fih għal Kristu, il-jum li fih l-ewwel priedka ta' l-Eva-nġelju kienet ippridkatat, il-jum li fih l-Ispirtu s-Santu ġie fuq l-appostli u beda jiggwidahom fil-verità kollha, il-jum li fih kien imħabbar għall-ewwel darba li Ġesù kien qiegħed bil-qiegħda u jaħkem fuq it-tron ta' David/Alla, il-jum li fih il-kummissjoni l-kbira bdiet, li fih il-magħmudija kienet ippridkata għall-ewwel darba tkun meħtieġa għall-maħfra tad-dnubiet (Mark 16:16). Kien il-jum li fih l-appostli bdew jagħtu

x-xhieda tagħhom dwar dak li kienu raw u semgħu li Ġesù kien imqajjem mill-mewt (Atti 1:8). Dan hu l-jum li fih il-Kristjaneżmu beda tassew. Kien sewwa-sew f'dan il-jum tal-ġimgħa, l-appostli l-ewwel ippridkaw il-mewt, id-difna u l-qawmien ta' Ġesù Kristu! Mhux ta' skantament li snin wara l-appostlu Ġwanni ddeskriva dan il-jum tal-ġimgħa bħala li kien,

"*Jum il-Mulej*" (Rivelazzjoni 1:10).

Mhux ta' skantament li Alla warrab fil-ġenb il-jum tas-Sibt (Sabbath; Kolossin 2:14-16; Lhud 8:13—9:4), li kien il-jum ta' qima fit-Testment il-Qadim. Waqt li s-Sibt (Sabbath) kien tifkira tal-kumplament fit-tmiem tal-ġimgħa tal-ħolqien (Eżodu 20:8-11) u tifkira tal-jasar Eġizzjan (Dewteronomju 5:13-15). L-ewwel jum tal-ġimgħa huwa tifkira ta' ġrajjiet wisq akbar, speċjalment, il-qawmien ta' Ġesù Kristu. Mingħajr il-qawmien, ħadd minna ma jista' jkun salvat. L-appostlu Pawlu jgħidilna:

> "*Li kien mogħti għall-mewt għal dnubietna, u mqajjem għall-ġustifikazzjoni tagħna*" (Rumani 4:25).

KRISTJANI TAL-BIDU

Is-sinjifikat ta' l-ewwel jum tal-ġimgħa (il-Ħadd) fit-Testment il-Ġdid għall-Kristjani.

L-ewwel jum tal-ġimgħa huwa l-jum li fih il-Kristjani tal-bidu kienu jiltaqgħu u jagħtu qima lil Alla

> "*U **fl-ewwel jum tal-ġimgħa**, x'ħin id-dixxipli tiegħu ltaqgħu flimkien biex jaqsmu l-ħobż, Pawlu tħaddet magħhom, billi kien sa jitlaq **il-għada**; u kompla d-diskors tiegħu **sa nofs il-lejl***" (Atti 20:7).

> "*Issa fuq il-ġbir għall-qaddisin, agħmlu intom ukoll kif ordnajt jien lill-knejjes ta' Galatja. **Kull l-ewwel jum tal-ġimgħa**, kull wieħed minnkom ħa jfaddal xi ħaġa skond kif Alla tah, biex mhux meta niġi jsir il-ġbir*" (1 Korintin 16:1-2).

Punti li wieħed għandu jinnota:

Xi wħud ippruvaw biex jimminaw il-passaġġi ta' fuq. L-ewwel, huwa argumentat li l-ġbir fl-ittra lill-Korintin kien ġbir privat li sar fid-dar. Imma jekk dan kien privat, għaliex ma kienx kull jum tajjeb? It-tieni, jekk dan kien privat huma xorta eventwalment ikollhom jiġbruh, imma Pawlu qiegħed jagħti dawn l-istruzzjonijiet għall-iskop espress ta' li jevità ġabra bħal din,

"*biex mhux meta niġi jsir il-ġbir*" (1 Korintin 16:2).

Għalhekk din kienet ġabra pubblika, din kienet magħmula kull l-ewwel jum tal-ġimgħa, għaliex kull l-ewwel jum tal-ġimgħa l-Kristjani kienu jinġabru għall-qima. Diversi attentati huma magħmula biex iġibu fix-xejn it-tagħlim ċar ta' Atti 20:7:

1. Attentat bħal dan jgħallem li l-qsim tal-ħobż f'vers 7 huwa sempliċiment ikla komuni. Kien se jdum Pawlu fi Troas għal sebat ijiem, sempliċiment biex jiekol ikla oħra, speċjalment meta naraw li kien imgħaġġel biex imur lura f'Ġerusalem? (Atti 20:6, 16).
2. Huwa argumentat li billi Pawlu ppridka sa nofs il-lejl, li l-Ikla tal-Mulej kienet attwalment osservata t-Tnejn fil-għodu minflok fil-Ħadd. Attwalment Pawlu u l-Kristjani hawn osservaw l-Ikla tal-Mulej fl-ewwel jum tal-ġimgħa (Atti 20:7), wara li ppriedka sa nofs il-lejl (b'xi interruzzjonijiet), Pawlu kiel xi ħaġa qabel ma telaq (Atti 20:11).

L-ewwel jum tal-ġimgħa huwa tifkira ta' kull ġimgħa tal-qawmien tal-Mulej. Waqt li l-Ikla tal-Mulej hija tifkira tal-mewt tal-Mulej, l-ewwel jum tal-ġimgħa hu tifkira ta' kull ġimgħa tal-qawmien ta' Kristu! Jintqal lilna, biex ma niftakrux it-twelid ta' Kristu fil-25 ta' Diċembru, imma l-mewt Tiegħu kull Ħadd permezz tat-tqarbin billi nieħdu l-ħobż li jirrappreżenta l-ġisem ta' Ġesù u nixorbu l-inbid li jirrappreżenta d-demm ta' Ġesù. Jintqal lilna biex ma niftakrux il-qawmien ta' Kristu darba fis-sena "fl' Għid", imma kull Ħadd, fl-anniversarju tal-qawmien Tiegħu!

Il-Ħadd huwa t-tifkira ta' kull ġimgħa tal-ħolqien ġdid u l-ħelsien tagħna mid-dnub. Athanasius kiteb fis-sena 345 W.K. "Is-Sabbath kien it-tmiem ta' l-ewwel ħolqien, il-jum tal-Mulej kien il-bidu tat-tieni, li fih Hu ġedded u rrestawra l-qadim fl-istess mod kif Hu ppreskriva li huma kellhom qabel josservaw is-Sabbath bħala tifkira tat-tmiem ta' l-ewwel ħwejjeġ, hekk aħna nonoraw il-jum tal-Mulej bħala li huwa t-tifkira tal-ħolqien il-ġdid" (Athanasius, On Sabbath and Circumcision 3).

Jum il-Mulej huwa l-ewwel jum tal-ġimgħa, il-jum li fih Ġesù qam mill-mewt.

L-istorja turi ċar li l-Kristjani dejjem iltaqgħu fl-ewwel jum u mhux fis-Sibt (Sabbath), sa lura minn żmien l-appostli (33 W.K.). Dak li hu aktar setgħan huwa li l-Kristjani tal-bidu sejħu l-ewwel jum, il-Jum tal-Mulej għaliex dan kien il-jum li fih Ġesù qam mill-mewt!

It-tifsira primarja wara l-qima fl-ewwel jum ta' Kristu, hija għaliex dan huwa l-jum li fih Ġesù qam mill-mewt. Il-Bibbja tagħllem ċar li Ġesù kien imsallab il-Ġimgħa u qam fl-ewwel jum. Xi gruppi Sabbatarjani, jippruvaw ibabsu fil-ġranet biex jgħallmu li Ġesù kien imsallab l-Erbgħa u mqaj-jem is-Sibt, imma kif diġà rajna aktar qabel, il-Bibbja u l-istorja juru mod ieħor!

Il-Ħadd mhuwiex "is-Sabbath Kristjan"! Xi knejjes jgħallmu li l-Ħadd huwa s-Sabbath u l-qima fl-ewwel jum tal-ġimgħa. Dawn il-knejjes qegħdin jagħmlu l-ħaġa t-tajba għar-raġuni l-ħażina, u s-Sabbatarjani jipprofittaw ruħhom mill-konfużjoni dottrinali.

SEMPLIĊIMENT IL-FATTI FUQ IL-FREKWENZA TA' L-IKLA TAL-MULEJ
(Parti 18)
(Atti 20:7; 1 Korintin 16:1-2)

Nies jistaqsuna għaliex aħna nieħdu l-Ikla tal-Mulej kull nhar ta' Ħadd. X'inhuma *l-fatti* storiċi u Bibliċi li jagħmlu din il-prattika aktar raġjunevoli minn xi proposta oħra?

Għalfejn Nistudjaw is-Suġġett?

La l-kittieba tat-Testment il-Ġdid u lanqas dawn fil-knisja tal-bidu attwalment ma ddiskutew dan is-suġġett. Dan ma kienx suġġett għad-diskussjoni. Dak hekk kien **f'dak iż-żmien**. L-istess bħal mal-magħmudija bl-immersjoni, il-prattika kienet f'postha u ma kinetx mibdula. Imma **issa** bidla fil-prattika oriġinali teżisti. Billi aħna għandna obbligazzjoni biex inkunu sodi fit-tradizzjonijiet appostoliċi (2 Tessalonikin 2:15), il-"frekwenza" ssir suġġett ta' argument permezz tan-natura nfisha tal-każ.

X'Inhuma l-Fatti Fuq Dan is-Suġġett?

#1 Fatti storiċi barra mit-Testment il-Ġdid

Il-kitba ta' Kristjani minn tal-bidu barra mit-Testment il-Ġdid tagħti prova illi li tieħu l-Ikla tal-Mulej kull jum tal-Ħadd kienet prattika *konsistenti* tal-knejjes minn żmien l-appostli '1 quddiem għal bosta sekli. Din kienet "marka li tidentifika" tal-Kristjaneżmu. (*International Standard*

Bible Encyclopedia, Vol. 3, p. 1923; *The New Schaff-Herzog Encyclopedia of Religious Knowledge*, Vol. 4, p. 198; *Wycliff Bible Encyclopedia*, Vol. 2, p. 1049; *early Christians Speak*, Everett Ferguson, p. 97).

Il-fatt li din kienet prattika ***unifikata u konsistenti*** biċ-ċar juri lura għal tagħlim ***magħruf u stabbilit mil-liġi*** li jikkonċerna l-osservanza tagħha għaliex jekk dan ma kienx il-każ, aktar diversità fil-prattika tkun osservata.

Fil-kitba ta' dawn il-Kristjani tal-bidu, l-*appostli* huma mħarsa għal tagħlim awtorevoli fuq twemmin u prattika Kristjana (*Paley's Evidences of Christianity*, p. 113-151). Għalehkk, *mhuwiex probabbli* li xi ħadd ħlief l-appostli jagħti stuzzjonijiet awtorevoli dwar kif u meta l-Ikla tal-Mulej għandha tkun osservata. Struzzjonijiet appostoliċi għandhom iġorru piż konsiderevoli fil-moħħ tal-Kristjani llum, l-istess kif għamlu dak iż-żmien, u r-raġuni hija:

> "*Imma meta jiġi hu, l-Ispirtu tal-verità, imexxikom fil-verità kollha; għax hu ma jtkellimx minnu nnifsu; iżda dak kollu li jisma', dak jgħid hu: u jgħarrfilkom x'għandu jiġi*" (Ġwanni 16:13).

#2 Fatti tat-Testment il-Ġdid

L-osservanza ta' l-Ikla tal-Mulej kienet *ħaġa importanti għal Ġesù* (Luqa 22:19). Hu ried lil l-*appostli* biex jgħallmu lid-dixxipli ġodda *kif huma għandhom josservaw* dak kollu li Hu kien għallimhom (Mattew 28: 20). Dan kien jinkludi l-Ikla tal-Mulej (1 Korintin 11:23-25). U *mill-bidunett* l-appostli għallmu lill-knisja l-ġdida dwar l-Ikla tal-Mulej (Ara Atti 2:42 kif l-Ikla tal-Mulej hija magħmula f'kuntrast ma' sempliċiment tieħu l-ikel f'kapitlu 2, vers 46). F'Korintu, il-knisja ltaqgħet regolarment fl-ewwel jum tal-ġimgħa (1 Korintin 16:1-2). *Meta* huma ltaqgħu dan kien biex jieħdu l-Ikla tal-Mulej (1 Korintin 11:20). Il-fatt li l-istruzzjonijiet lill-Korintin fl-1 Korintin 16:1 huma wkoll għall-knejjes fil-Galatja, jagħmilha evidenti li huma segwew l-istess prattika. U meta **wieħed iħares lejn il-fatti storiċi** mniżżla fil-lista fuq (#1), huwa ċar li lkoll kienu qegħdin iseg-wu l-istess prattika! Dan jista' jintqal ukoll għal-laqgħat flimkien fi Troas fl-ewwel jum tal-ġimgħa. (Agħmel kuntrast ta' Atti 20:7 ma' fejn Pawlu sempliċiment jieħu ikel għall-vjaġġ tiegħu f'Atti 20:11.)

#3 Il-prattika żżomm fatti ta' l-evanġelju quddiem il-knisja fuq bażi regolari

Il-mewt u l-qawmien ta' Ġesù huma ħwejjeġ ta' "l-ewwel importanza" (1 Korintin 15:1-5) u Ġesù għamilhom parti ċentrali tat-tagħlim Tiegħu (Mattew 16:21; Luqa 24:26). Il-maħfra nfisha tagħna hi marbuta mal-

mewt u l-qawmien tiegħu (Rumani 4:25; 1 Korintin 15:17). Dawn iż-żewġ affa-rijiet huma *marbutin flimkien*. Għalhekk, li tieħu l-Ikla tal-Mulej f'kull l-ewwel jum tal-ġimgħa (il-jum tal-qawmien, Luqa 24:1-21; Rivelazzjoni 1:10) *jorbot flimkien f'tifkira* dawk il-ħwejjeġ *li huma marbutin flimkien fir-realtà*. Il-prattika hija *mfassla* biex tgħallem ir-raġuni prinċipali għall-eżistenza ta' "l-imsejħin" (1 Korintin 10:14-22).

Li tieħu l-Ikla tal-Mulej f'xi jum ieħor jeqred it-tfassil tal-prattika billi *ma* tirriflettix il-ġrajjiet ta' l-evanġelju. (Ukoll għalkemm Ġesù waqqaf l-Ikla tal-Mulej fil-lejl tal-Ħamis huwa interessanti li din il-ġurnata ma kinetx magħżula bħala l-ġurnata ta' l-osservanza imma "l-jum tal-qawmien" minflok.)

Billi "l-mewt u l-qawmien" ta' Kristu huma ħwejjeġ ta' "l-ewwel importanza," it-tifsira tagħhom għandha tkun meqjusa minn dawk kollha miġbura għal-laqgħa ta' qima lil Mulej (1 Korintin 14:27). Dawn m'għandhomx ikunu minsija. Tqarbin ta' kull ġimgħa biss jista' jeffettwa dan.

KONKLUŻJONI ĠENERALI TAL-FATTI

Il-piż ta' l-evidenza juri ċar li tqarbin ta' kull ġimgħa hu ta' *oriġini appostolika* u għandu *tifsil prattiku* għall-ħajja spiritwali tal-knisja. *Ebda arranġament ieħor* ma jista' jwassal dak li din il-prattika tista'.

Applikazzjoni

1. Huwa *żball* li tikklassifika l-frekwenza ta' l-Ikla tal-Mulej bi ħwejjeġ mhux obligatorji bħall-kulur taż-żebgħa li tuża, ix-xorta ta' kant li tkanta jew kemm kontenituri jew tazzi tuża f'li sservi l-frott tad-dielja. Xi ħaġa aktar minn "sempliċiment għażla personali" hija evidenti mill-fatti ta' fuq.
2. Il-prattika kienet *"marka li tiddentifika" ta' knejjes fidili* sa mill-bidu. Hemm xi raġuni oħra għaliex din ma tkunx hekk issa?
3. Aħna neħtieġu li niffokaw **aktar** fuq "x'inhu għa-ddej" meta l-Ikla tal-Mulej tkun qed tiġi servuta. Din mhijiex "sempliċiment xi ħaġa li tagħmel," imma hija mfassla biex tagħmilna tassew nikkunsidraw il-pożizzjoni tagħna quddiem Alla u noffru ringrazzjament.

IŻ-ŻMIEN TA' JUM IL-MULEJ
(Parti 19)

Il-liġi tas-Sibt (Sabbath) tgħallem li l-bniedem għandu jqaddes lill-Mulej ġurnata waħda sħiħa f'sebgħa. Mistoqsija li teħtieġ tweġiba hija: "Meta l-jum tal-Kristjan jibda?" Xi wħud jargumentaw li l-jum Kristjan jibda s-Sibt fil-għaxija, waqt li oħrajn jargumentaw li dan huwa minn nofs il-lejl tas-Sibt sa nofs il-lejl tal-Ħadd. Dawk li jargumentaw li dan huwa minn għaxija għal għaxija (jiġifieri, minn inżul ix-xemx sa nżul ix-xemx) juru għas-Sibtijiet ċerimonjali Lhud għall-appoġġ:

> "*L-ewwel xahar, l-erbatax tax-xahar, waqt il-għabex tal-għax-ija, hu għid il-Mulej*" (Levitku 32:5).

Il-kelma Ebrajka tradotta "għabex" jew "filgħaxija" letteralment tfisser "bejn il-filgħaxijiet." "It-tifsira tal-frażi hija diskussa wisq. Ħafna kumm-entaturi jaħsbu li din tfisser 'filgħaxija' (Dewteronomju 16:6, 'f'inżul ix-xemx'), jew aktar preċiż, il-perjodu bejn inżul ix-xemx u dlam komplut. Il-veduta ortodossa Lhudija hi li din tfisser 'bejn nofs in-nhar u nżul ix-xemx,' u din hija appoġġjata…għar-raġunijiet li kien ikun impossibbli li toqtol il-ħrief kollha tal-għid fit-tempju bejn l-inżul ix-xemx u d-dlam. Fiż-żmien tat-Testment il-Ġdid is-sagrifiċċju tal-għid kien jibda madwar it-tlieta ta' wara nofs in-nhar." (G.J. Wehnham, *The Book of Levitcus*,

1979), p. 302. Passaġġ li jista' jkun ta' għajnuna f'li nidefinixxu l-bidu tas-sibt (Sabbath) tat-Testment il-Qadim huwa Dewteronomju 23:11,

> "*U meta jasal filgħaxija, jinħasel bl-ilma: u meta tinżel ix-xemx, jarġa' jidħol.*"

"Filgħaxija" apparentament hija mqiegħda f'parallel ma' nżul ix-xemx. Jekk il-Lhud ta' l-antik kellhom żewġ filgħaxijiet, wieħed jibda fit-tlieta ta' wara nofs in-nhar u ieħor fis-sitta ta' wara nofs in-nhar jew f'inżul ix-xemx (kif xi skulari jsostnu), allura dan il-pas-saġġ jista' jfisser "fl-ewwel għaxija" (fit-tlieta ta' fil-għaxija) aħsel lilek innifsek bl-ilma, imbagħad meta tinżel ix-xemx (it-tieni għaxija) erġa' idħol fil-kamp." Lee jargumenta lis-sibtijiet (Sabbaths) ċerimonjali Lhud kienu minn inżul ix-xemx sa nżul ix-xemx, imma s-sabbath tas-seba' jum kien minn fil-għodu sa fil-għodu (op. cit., pp. 72-75). Hemm xhieda storika qawwija li l-Lhud iċċelebraw is-Sabbath *ta' kull ġimgħa* minn filgħaxija għal filgħaxija, mhux minn fil-għodu għal fil-għodu. Edersheim jikteb, "u issa s-Sabbath ta' kull ġimgħa, il-ħalfa bejn Iżrael u Alla, kien għal darb'oħra ġie. Biex jilqugħ bħala għarusa jew reġina, kull dar kienet imżejna fil-Ġimgħa filgħaxija. Il-lampa tas-Sabbath kienet tkun mixgħula; l-ilbies tal-festa kien jintlibes; il-mejda pprovduta bl-aħjar li l-familja kienet tista' taffordja; u l-*Qiddush*, jew il-benedizzjoni, imlissna fuq it-tazza ta' l-inbid, li, bħal dejjem, kienet imħallta bl-ilma…" (2:437). Ir-ritwal tal-Qiddush (jew Kiddush) jissinjifika l-qdusija tas-Sabbath; din hija rreċtata fi djar u sinagogi Lhud fil-bidu tas-Sabbath (jiġifieri, l-Ġimgħa filgħaxija). Ix-xhieda għal Sabbath tal-patt il-qadim ta' filgħaxija għal filgħaxija hija qawwija mhux ħażin (Levitku 23:32; Eżodu 12:6; 30:8). Hendriksen jemmen lis-Sabbath Lhudi kien jibda fis-sitta l-Ġimgħa filgħaxija: "Skond il-mod antik Lhudi kif titkellem, kien hemm 'żewġ għaxijiet' (Eżodu 12:6 fl-oriġinal). L-ewwel 'għaxija' li aħna sejrin insejħulha 'wara nofs in-nhar' bdiet fit-tliet ta' wara nofs in-nhar, it-tieni fis-sitta ta' filgħaxija. Xi ħaġa minn dan hija rriflettuta fil-frażi 'X'ħin sar filgħaxija,' għaliex aħna ma nistgħux nimmaġinaw li Ġużeppi ta' Arimatija, Lhudi, kien sejjer javviċina lil Pilatu fil-Ġimgħa, fis-sitta ta' fil-għaxija, jitlob għall-ġisem ta' Ġesù [Mattew 27:57] meta s-Sibt (Sabbath) kien qiegħed jibda." (1973, p. 979.)

Għalkemm is-Sabbath Lhudi kien probabbilment minn għaxija għal għaxija (jew minn inżul ix-xemx għall-inżul ix-xemx), il-passaġġi fit-Testment il-Ġdid li jiddiskutu l-jum tal-Mulej (il-jum li ħa post is-Sibt jew Sabbath tal-patt il-qadim) juru għal osservanza ta' minn nofs il-lejl għal nofs il-lejl. Passaġġ li jindika li l-appostli ispirati ma żammewx aktar għas-sistema l-antika tas-sabbath minn inżul ix-xemx sa nżul ix-xemx huwa Ġwanni 20:19,

> “*Imbagħad, dak in-nhar stess fil-għaxija, li kien l-ewwel jum tal-ġimgħa, meta l-bibien ta’ fejn kienu miġmugħin id-dixxipli kienu magħluqin minħabba l-biża’ tal-Lhud, ġie Ġesù u qagħad fin-nofs, u qalilhom: Is-sliem għalikom.*”

Ġwanni hawn hu speċifiku ħafna f’li jinnota li din il-ġrajja ġrat fl-ewwel jum tal-ġimgħa. “Dak in-nhar stess” kien ikun biżżejjed, madankollu, Ġwanni jżid, ‘l-ewwel jum tal-ġimgħa.’” (R.C.H. Lenski, 1943. p. 1364.) “Kien filgħaxija. Fid-dawl ta’ Luqa 24:29, 33, 36 aħna għandna dritt biex nikkonkludu li ma kienx aktar *kmieni* filgħaxija meta l-ġrajja l-kbira rreġistrata fil-paragrafu preżenti saret. Kif il-Lhud jikkalkulaw il-jiem, ma kienx għadu aktar l-ewwel jum tal-ġimgħa. Imma Ġwanni, għalkemm Lhudi, qiegħed jikteb wisq aktar wara minn Mattew u Mark, u ma jidhirx li qiegħed jinteressa lilu nnifsu maż-żamma Lhudija taż-żmien tal-ħin.” (Hendrikse, *John*, p. 458.) Huwa wisq sinjifikanti li Ġwanni jenfasizza lid-dixxipli nġabru fl-ewwel jum tal-ġimgħa, madankollu jirreġistra wkoll li kien fil-għaxija, għaliex jekk il-knisja appostolika kienet iżomm sabbath ta’ nżul ix-xemx sa nżul ix-xemx, allura Ġwanni ma kienx iqis il-jum bħala l-ewwel jum tal-ġimgħa, imma bħala t-tieni jum. Hemm mela, ma kien ikun hemm l-ebda raġuni għal Ġwanni biex jenfasizza l-ħin (jew il-ġurnata), għax waqt lit-Testment il-Ġdid spiss jenfasizza u jifred għalih waħdu l-ewwel jum (Mattew 28:1; Mark 16:2; Luqa 24:1; Ġwanni 1, 19, 26; Atti 20:7; 1 Korintin 16:2; Rivelazzjoni 1:10), it-tieni jum ma jżomm ebda sinjifikat ta’ xejn.

Passaġġ ieħor li jindika li l-knisja appostolika kie-net warrbet is-sibt (sabbath) ta’ minn inżul ix-xemx sa nżul ix-xemx għal dak ta’ nofs il-lejl sa nofs il-lejl (Ġwanni 20:1 ineħħi barra sabbath ta’ sebħ għal sebħ, għax Marija Maddalena ġiet fil-qabar ta’ Ġesù “fl-ewwel jum tal-ġimgħa…*meta kien għadu d-dlam*.”) Huwa Atti 20:7,

> “*U fl-ewwel jum tal-ġimgħa, x’ħin id-dixxipli tiegħu ltaqgħu flimkien biex jaqsmu l-ħobż, Pawlu tħaddet magħhom, billi kien sa jitlaq il-għada; u kompla d-diskors tiegħu sa nofs il-lejl.*”

Luqa hawn jiddeskrivi servizz tal-knisja li ġara fl-ewwel jum tal-ġimgħa (il-Ħadd), madankollu jgħid b’mod speċifiku ħafna li Pawlu spiċċa l-messaġġ tiegħu sa nofs il-lejl. Jekk il-knisja Kristjana segwiet il-prattika tas-sinagoga Lhudija, allura Pawlu kien jikkonkludi l-mesaġġ tiegħu qabel inżul ix-xemx fil-Ħadd, u mhux tard filgħaxija. “Ċertament, wieħed jistenna demarkazzjoni ta’ nofs il-lejl għal nofs il-lejl, mhux biss fid-dawl tal-partikularitajiet li jdawwru l-Ħadd tal-Qawmien, imma speċjalment nikkonsidraw li Troas kienet kolonja Rumana li kellha l-*Jus Italicum* u li għal-

hekk ċertament segwiet id-demarkazzjoni Rumana ta' nofs il-lejl bħala kolonja. Huwa ċar li kongregazzjoni fi Troas iltaqgħet matul il-lejl wara nżul ix-xemx, għax:

> "*kien hemm ħafna msiebaħ fil-kamra ta' fuq, fejn kienu miġ-mugħin flimkien*" (Atti 20:8).

Naraw li "d-dixxipli ġew flimkien biex jaqsmu l-ħobż' fil-'kamra ta' fuq,' u naraw li ma hemm ebda waqt hu x'inhu fl-Iskrittura ta' xi laqgħat reliġ-jużi fil-lejl tas-Sibt wara nżul ix-xemx, huwa raġjunevolament ċert lid-dixxipli fi Troas inġabru flimkien fil-Ħadd filgħaxija jista' jkun ukoll qabel u ċertament wara nżul ix-xemx, ukoll kif il-Mulej li rxoxta kien deher lid-dixxipli Tiegħu ta' Għemmaws fil-Ħadd tal-Qawmien Tiegħu u qasam il-ħobż magħhom f'tard wara nofs in-nar, u ħafna wara nżul ix-xemx ta' 'l-istess jum fil-għaxija, (għadu) ikun l-ewwel jum tal-ġimgħa,' kien iltaqa' mad-dixxipli ta' Ġerusalem fil-kamra ta' fuq." (Lee, pp. 221-22.) Dak li huwa pertikolarment interessanti huwa l-fatt li Kristu apparentament uża s-sistema Rumana tad-demarkazzjoni tal-jum ta' nofs il-lejl għal nofs il-lejl meta tkellem dwar li Hu kien midfun tlitt ijiem u tlitt iljieli. Jekk inqisu 't-tlitt ijiem' bħala l-Ġimgħa, is-Sibt,u l-Ħadd, huwa ċar li Kristu kien 'fil-qalba ta' l-art' f'part mill-Ġimgħa kif ukoll f'parti mill-Ħadd. Imma billi Hu ma kienx midfun qabel il-Ġimgħa *filgħaxija* [Mattew 27:57-60], jidher ċar lit-tmiem ta' kull waħda mit-tlitt ijiem ma jgħaddix minn filgħaxija għal filgħaxija [kif il-Lhud u l-Avventisti tas-Seba' Jum jallegaw], imma minn punt bejn l-għaxija u s-sebħ—probabbilment nofs il-lejl—għall-punt li jikk-orrispondi erbgħa u għoxrin siegħa wara. It-'tlitt ijiem u tlitt iljieli fil-qalba ta' l-art' ta' Mattew 12:40, eċċ. għandhom ikunu mela: inżul ix-xemx fil-Ġimgħa sa nofs il-lejl wara l-Ġimgħa = l-ewwel 'jum u lejl;' in-nofs il-lejl wara l-Ġimgħa san-nofs il-lejl wara s-Sibt = it-tieni 'jum u lejl;' in-nofs il-lejl wara s-Sibt għat-tlugħ ix-xemx fil-Ħadd = it-tielet 'jum u lejl;' u l-perjodu kollu fil-qabar mit-tlugħ ix-xemx fil-Ġimgħa qabel is-sebħ fil-Ħadd fil-għodu = 'tlitt ijiem u tlitt il-jieli,' liema espressjoni hija idjoma li turi perjodu ta' eżattament tlitt ijiem u tlitt iljieli (tnejn u sebgħin siegħa) JEW turi kull partijiet iqsar konsekuttivi fih, bħal bejn wieħed u ieħor it-tletin sas-sitta u tletin siegħa li matulhom Kristu kien fil-qabar" (ibid., p. 273).

Barra minn dan, huwa rreġistrat li Pawlu telaq mas-sebħ, jew mas-sebħ tal-jum *ta' wara* (Atti 20:11). Kieku Luqa kien qiegħed isegwi s-sistema ta' demark-azzjoni tal-jum ta' nżul ix-xemx sa nżul ix-xemx tal-Lhud, Pawlu kien ikun imfisser bħala li telaq "aktar tard *fl-istess* l-ewwel jum tal-ġimgħa." Imma Luqa jgħid dwar Pawlu fil-Ħadd filgħaxija li hu kien "lest biex jitlaq il-jum *ta' wara*" (jiġifieri, kmieni t-Tnejn fil-għodu mas-sebħ). Għalhekk, hemm xhieda konsi-derevoli li l-appostli ispirati

abbandunaw il-metodu Lhudi ta' demarkazzjoni ta' nofs il-lejl għal nofs il-lejl. GĦal-kemm il-kustjoni tad-demarkazzjoni tal-jum tas-sabbath tista' tidher ta' ftit importanza, huwa importanti li l-knisja u s-soċjetà jimxu fuq l-eżempju ta' l-appostli ispirati. Il-Lhud huma maħsuba li jibdew kull jum, u konseg-wentament is-sabbaths tagħhom, filgħaxija, f'tifkira tal-ħolqien, (Ġenesi 1:5), kif il-Kristjani ġeneralment jibdew il-jiem tagħhom ma' fil-għodu, f'tifkira tal-qawmien ta' Kristu." (Poole, 1:249.) Innota li Mosè jiddefi-nixxi ġurnata bħala fil-għaxija u fil-għodu:

> "*U d-dawl Alla semmieh jum, u d-dlam sejjaħlu lejl. U dalam u sebaħ – l-ewwel jum*" (Ġenesi 1:5).

Ix-xogħol ta' Kristu tal-ħolqien mill-ġdid huwa tant sinjifikanti li dan mhux biss biddel is-sabbath mis-seba' jum għall-ewwel jum tal-ġimgħa, il-Ħadd imma wkoll ta prijorità lil fil-għodu fuq il-filgħaxija. Dan huwa xie-raq mogħti l-fatt li Kristu kien midfun fil-għaxija, iżda qam mill-mewt fil-għodu. Ukoll il-metodu tad-demarkazzjoni tal-jum fil-patt il-ġdid jonora lil Ġesù Kristu!

Il-jum tal-Ħadd, jum il-Mulej huwa l-jum li Alla jrid li fih aħna nagħtuh qima. Din tinvolvi predikar mill-Bibbja, qari tal-Kelma ta' Alla, kant, talb lil Alla u amministrazzjoni ta' l-Ikla tal-Mulej, għotja mill-mezzi ta' kull membru, smigħ tal-Kelma ta' Alla u l-kant tas-Salmi. Dawk li jemmnu u jgħallmu li l-attendenza tal-knisja u l-qima pubblika mhumiex obligatorji ma jifhmux l-Iskrittura. Dawk li jistqarru lil Kristu bħala Salvatur, iżda jonqsu milli jattendu għall-qima pubblika tal-knisja tal-patt ta' Alla fil-jum tal-Mulej, il-jum speċifikament imwarrab biex jonora lil Ġesù Kristu, huma ipokriti li jagħmlu għajb lil Kristu. Il-jum tat-Testment il-Ġdid li ħa post is-sibt (Sabbath) tat-Testment il-Qadim huwa l-ewwel jum tal-ġimgħa, li mingħajr ebda dubju huwa mfassal partikularment għal unur ta' Kristu, u li għandu jkun iċċelebrat bħala tifkira permanenti tal-qawmien Tiegħu mill-mewt, li permezz tiegħu Hu kien iddikjarat li Hu l-Iben ta' Alla bil-qawwa, u l-garanzija aċċettat tagħna: għax, billi miet Hu ħallas id-dejn tagħna, 'kien mogħti għall-offiżi tagħna,' għalhekk bil-qawmien Tie-għu ħa l-ħlas tad-dejn tagħna, għaliex Hu kien "imqajjem mill-ġdid għall-ġustifikazzjoni tagħna,' (Rumani 4:25). Il-promozzjoni ta' dik il-Ġebla mwarrba biex tkun ir-ras jew il-ġebla tax-xewka, kienet dak li għamlet dan il-jum ta' min josservah, (Salm 118:22, 24), u dawk li jmaq-dru dan il-jum dinjituż, fl-effett għadhom qegħdin jgħaffġu fuq dik il-ġebla eżaltata. Meta Alla kien tana sitt ijiem li fihom aħna għandna nieħdu ħsieb l-affarijiet tagħna, li wieħed jonqos milli jattendi għall-qima pubblika minħabba l-irqad, negozju jew pjaċir personali dan ma jistax ikun skużabbli. L-istat tal-qlub tagħna huwa ppruvat permezz ta' l-azzjonijiet tagħna ta' barra (Mattew 6:16-20); li tittraskura li tonora pubblikament lil Ġesù Kristu għal

xi raġuni li mhix mard jew emerġenza huwa li tagħti prova li l-imħabba u l-lealtà tiegħek lejn Kristu huma biss pretensjoni.

Alla kien ġeneruż ħafna lejn il-poplu Tiegħu f'li tah 52 ġurnata fis-sena. Meta n-nies jew knejjes iżidu l-jiem tagħhom stess (eżempju, il-Milied, il-Ġimgħa l-Kbira, l-Għid, il-Kunċizzjoni, u festi oħra bħal dawn), huma jnaqqsu l-valur minn, ipinġu ikrah, u saħansitra jwarrbu l-jum tal-Mulej. Ma jqisux ħafna li jipprofes-saw li huma Kristjani l-Milied u l-Għid bħala aktar speċjali minn jum il-Mulej? Huma jgħaddu kważi x-xahar kollu ta' Diċembru jippreparaw għall-Milied, jiddekoraw id-djar tagħhom, uffiċini u knejjes; jixtru rigali, (mhux għal Ġesù Kristu li suppost li qiegħed jiġi ċċelebrat jum it-twelid Tiegħu), jippreparaw kejkijiet; jipprattikaw u jimm-emorizzaw kant tal-Milied; jipprattikaw għal drammi tal-Milied, eċċ. Ma dan kollu, ħafna minn dawn in-nies ma jagħtux minuta waħda ta' ħsieb għall-preparazzjoni ta' jum il-Mulej. Ħafna huma dawk li ma jattendux għall-qima pubblika fil-jum tal-Mulej, imma qatt ma jitilfu xi okkażjoni fil-Milied jew f'xi festa oħra. Huma ħafna dawk ir-reliġjużi li jgħalqu għajnejhom għall-ksur tal-Ħadd, fornikazzjoni, adulterju, divorzju, abort, u sokor, imma jikkunsidraw lilna l-Kristjani li ma niċċelebrawx il-Milied bħala li aħna fanatiċi mqarrqa. Għaliex ħafna jħobbu l-Milied imma huma bierda dwar jum il-Mulej? Għaliex jum il-Mulej huwa l-ordinanza ta' Alla, waqt li l-Milied huwa l-ordinanza tal-bniedem. James Bannerman jikteb,

> "F'li jżommu l-aħħar jum tal-ġimgħa bħala jum ta' osservanza reliġjuża, il-Lhud, permezz ta' l-att innifsu, esprimew l-għarfien reliġjuż tagħhom ta' Alla, li appuntah, u għamlu att ta' qima Lilu bħala l-Awtur tiegħu, fil-karattru tal-Ħallieq wieħed li għamel is-sema u l-art. F'li jżommu l-ewwel jum tal-ġimgħa issa, il-Kristjani, permezz ta' l-att innifsu, jagħrfu lil Kristu bħala l-Feddej wieħed, li f'dak il-jum qam mill-mewt, u assigura s-salvazzjoni tal-poplu Tiegħu… U li ma jarawx, li fuq l-istess prinċipju l-osservanza ta' btajjel appuntati mill-Knisja, bħala pratijiet ordinarji u ddikjarati ta' qima Divina, hija espressjoni ta' qima reliġjuża lill-bniedem, li hu l-awtur ta' l-appuntament—għarfien kontra l-liġi ta' awtorità umana jew ekkleżjastika f'att ta' qima. F'li nżommu, wara xorta reliġ-juża, jum li m'għandu ebda awtorità ħlief dik tal-bniedem, aħna nkunu qegħdin nagħtu qima reliġjuża lil dik l-awtorità; aħna qegħdin nittbaxxew l-isfel, fil-att innifsu ta' l-osservanza tagħna tal-jiem bħala parti tal-qima, mhux lil Kristu, li ma appuntahiex, imma lill-Knisja, li għamlet dan.

> Aħna qegħdin inżommu l-istaġun qaddis, mhux lil Alla, imma lill-bniedem." (1974, [1868]), 1:416).

Għalhekk, il-ħaġa ta' l-imħabba tad-dinja mal-Milied hija riġettar impliċitu tad-drittijiet tal-kuruna ta' Ġesù Kristu. Hija aċċettazzjoni ta' liġi awtono-ma, ta' tradizzjoni umana, qima fiergħa. Aħna għandna nosservaw biss dawk il-ħwejjeġ ikkmandati minn Kristu li nsibuhom fil-Kelma ta' Alla, il-Bibbja Mqaddsa. Dan hu dak li għamlu l-appostli. Huma għallmu "l-fehma koll-ha ta' Alla" (Atti 20:27). Din ma kinetx tinkludi l-Milied, il-Ġimgħa l-Kbira, jew l-Għid, għaliex dawk ma kinux parti mill-ħwejjeġ ikkmandati minn Kristu. Mela, dak li jifhem 'it-tifsira vera tal-Milied' (jew tal-Ġimgħa l-kbira, jew ta' l-Għid, eċċ.) hu preċiżament dak li jirrealizza li dawk huma invenzjonijiet tal-bned-min. U sabiex jonora lil Kristu bħala l-uniku Sultan u Ras tal-knisja Tiegħu, bniedem bħal dan ma josservax dawn iż-żidiet magħmula mill-bnedmin ma' dak li l-Mulej ikkmanda. Bniedem bħal dan jista' ma jkunx jaqbel ma' l-użanza popolari. Il-ħaġa importanti, iżda, hija li hu jkun jaqbel ma' Kristu u l-appostli Tiegħu. Ħalli aħna ma nnaqqsux mill-unur li jistħoqq biss lil Kristu u l-jum Tiegħu, imma nonorawh billi nżommu l-jum Tiegħu bħala eżempju għad-dinja ta' barra.

KONKLUŻJONI

Mhuwiex aċċident lid-deklinazzjoni l-kbira ta' l-osservanza ta' jum il-Mulej ġrat fl-istess żmien meta n-nuqqas ta' twemmin, apostasija u ħażen daħlu fil-kulturi tagħna u ta' oħrajn. L-imħabba ta' Alla u l-jum Tiegħu jmorru id f'id. Meta l-imħabba u l-biża' lejn Alla ma jibqgħux aktar jeżistu, il-jum Tiegħu ma jkunx onorat. Jekk aħna tassew inħobbu lil Alla kif għandna nagħmlu, b'qalbna kollha, b'ruħna kollha, u b'moħħna kollu, u bil-qawwa kollha, aħna ma ngħidux, meta konna qegħdin nattendu Għalih siegħa jew sagħtejn fil-qima pubblika, 'Issa żgur li għamilna biż-żejjed għal-lum.' Dan mhux atteġjament ta' Kristjan veru. Imma sfortuna-tament, hekk isir minn xi wħud!

Jalla Alla jżid l-imħabba tagħna Lejh u b'hekk jgħinna biex inqaddsu l-jum Tiegħu kif għandna nagħmlu. Ix-xmara tar-reliġjon kollha tiġri jew fonda jew baxxa, skond kemm ix-xtut ta' jum il-Mulej ikunu miżmuma jew ittraskurati.

AVVENTIŻMU TAS-SEBA' JUM U S- SABBATH
(Parti 20)

Kull persuna li tkun mgħammda bħala SDA tirċievi "Ċertifikat ta' Professjoni tal-Fidid." Kull persuna li tkun mgħammda għandha tiffirma stqarrija ta' tlettax-il punt intitolata "l-Impenn Tiegħi" ("My Commitment"). Kif aħna naqraw l-ewwel ħames punti, id-"dokument jidher perfettament, fundamentalment Kristjan.

Iżda, ma' punt sitta, aħna nsibu li devjazzjonijiet (tbegħid minn-norma) jibdew. Punt sitta jaqra, "Jiena naċċetta l-Għaxar Kmandamenti bħala li għadhom jorbtu fuq il-Kristjani, u huwa l-iskop tiegħi bis-setgħa ta' Kristu li jgħammar fina, li nżomm din il-liġi, inkluż ir-raba' kmandament, li jeħtieġ l-osservanza tas-seba' jum tal-ġimgħa bħala s-Sabbath tal-Mulej." Punt tmienja għandu lil dak li jikkonverti li jemmen, "lid-don tal-profezija huwa wieħed mill-marki li jidentifikaw tal-knisja tal-fdal" ("remnant church"). Punt tlettax jidentifika s-Seventh-Day Adventist Church bħala "l-knisja tal-bqija (jew fdal) tal-Profezija tal-Bibbja."

Dawn id-dottrini huma t-tagħlim ta' Ellen G. White. Kif dak li jikkonverti jaqra b'attenzjoni kbira l-ktejjeb tiegħu tal-magħmudija taħt it-titlu "Twemmin Fundamentali ta' l-Avventisti tas-Seba' Jum," il-pekularitajiet ta' l-Avventiżmu jsiru aktar apparenti. Taħt it-titlu 17, "Id-Don tal-Profezija," aħna nsibu din l-istqarrija: "Id-don huwa marka li tidentifika tal-knisja tal-bqija, jew fdal (remnant church) u kien deher fil-ministeru ta' Ellen G. White. Bħala l-messaġġiera tal-Mulej, il-kitba tagħha hija sors kontinwu u awtorevoli tal-verità li tipprovdi għall-knisja, faraġ, gwida, stuzzjoni, u korrezzjoni."

Taħt it-titlu 19, "Is-Sabbath" jintqal lilna li (Alla) … "waqqaf is-Sabbath għan-nies kollha bħala memorjal tal-Ħolqien." Ir-raba' kmandament tal-liġi li ma tinbidilx ta' Alla jeħtieġ l-osservanza ta' dan is-sabbath tas-seba' jum…Huwa simbolu tal-fidwa tagħna fi Kristu, sinjal tal-qdusija tagħna, simbolu tal-fedeltà tagħna, u esperjenza minn qabel tal-futur etern tagħna fis-Saltna ta' Alla. Is-Sabbath huwa s-sinjal perpetwu ta' Alla tal-patt etern Tiegħu Bejnu u bejn il-poplu Tiegħu.

IS-SEBA' JUM SABBATH

Avventisti tas-Seba' Jum jirsistu biex iżommu "L-LIĠI" tat-Testment il-Qadim. Huma jpoġġu enfasi fuq l-għaxar kmandamenti bħala "l-Liġi," meta fil-fatt l-għaxar kmandamenti jiffurmaw biss parti żgħira mil-Liġi kollha kemm hi. Il-ħarsien taż-żamma tas-Sabbath tas-Sibt huwa enfasizzat ħafna bħala ħtieġa għas-salvazzjoni f'dan il-grupp legalistiku b'mod est-rem.

L-Avventisti tas-Seba' Jum għandhom id-drawwa li jaħsbu "L-Għaxar Kmandamenti" jew "is-Sabbath" kull darba li l-Bibbja ssemmi "Il-Liġi." Dan mhuwiex korrett. Il-kelma "Liġi" tinsab għal aktar minn 400 darba fl-Iskrittura, u din tirreferi għal Ligi kollha kemm hi, tinkludi festi ċerimonjali, jiem speċjali, sagrifiċċji, restrizzjonijiet tad-dieta, tindif, eċċ. It-terminu qatt ma japplika biss la għal l-għaxar kmandamenti jew għas-Sabbath biss, waħdu.

Nitkellmu b'mod realistiku, ebda Avventist tas-Seba' Jum ma jżomm TASSEW "Il-Liġi." Fejn huma s-sagrifiċċji tagħhom tad-demm? Isaħħnu huma d-djar tagħhom fis-Sibt? Dawn huma kollha li trasgressuri tal-Liġi jekk huma jeżaminaw bil-għaqal u onestament il-ħajja tagħhom fid-dawl tal-Liġi kollha kemm hi. Huma jinsew it-twissija u l-ordni ta' Alla fejn jgħid, "***La żżidu xejn*** *ma' dak li qiegħed nordnalkom* ***u lanqas tnaqqsu minnu****; qisu li tħarsu l-liġijiet ta' Yaħweh, Alla tagħkom, bħalma qiegħed nagħtihomlkom jien.*" (Dewteronomju 4:2). Imma għal l-Avventisti tas-Seba' Jum, il-festi ċerimonjali, jiem speċjali, sagrifiċċji, restrizzjonijiet

tad-dieta, tindif, eċċ. mhumiex ordnati minn Alla, u billi huma **jnaqssu-hom** minn dak li ordna Yaħweh ma jkun ġara xejn!

Il-Bibbja ma tagħmel ebda distinzjoni rigward il-Liġi, li xi partijiet huma "ċerimonjali" kif jistqarru l-Avventisti tas-Seba' Jum, stqarrija mfas-sla biex jevitaw tassew milli jżommu l-Liġi fit-totalità tagħha.

IL-LIĠI KIENET GĦAN-NAZZJON TA' IŻRAEL BISS

Dwar l-Għaxar Kmandamenti, Eżodu 20:2 jgħid: "*Jiena Yaħweh Alla tiegħek, **li ħriġtek mill-art ta' l-Eġittu**, minn dar il-jasar.*" L-għaxar kma-ndamenti kienu ovvjament mogħtija lil dawk li kienu maħruġa mill-art ta' l-Eġittu. Dan għandu jillimita l-għaxar kmandamenti għall-poplu magħ-żul ta' Alla, l-Iżraelin, il-Lhud.

Dewteronomju 5:3 juri li l-Liġi kienet torbot fuq dawk l-Iżraelin jew Lhud li kienu ħajjin fiż-żmien ta' MOSÈ. "*Yaħweh ma rabatx din l-għaqda ma' missirijietna, **iżda magħna, li lkoll kemm aħna hawn għadna ħaj-jin**.*" Mela, ebda patt jew rabta ma kien magħmul lil Adam, Noè, Abraham, Iżakk, Ġakobb, Ġużeppi, eċċ. kif jistqarru u jsostnu l-Avventisti tas-Seba' Jum.

IŻ-ŻAMMA TAS-SABBATH

Avventisti tas-Seba' Jum jagħmlu s-Sabbath tas-Sibt ta' importanza kbira fil-pjan tagħhom tas-salvazzjoni. Madankollu dan ma jorbotx fuq il-Kristjani, għaliex Dewteronomju 5:15 japplikah biss għal Lhud! Isma' xi jgħid dan il-vers: "*U ftakar li **<u>int</u> kont ilsir fl-art ta' l-Eġittu**, u li Yaħ-weh, Alla tiegħek, **ħarġek** minn hemm b'id qawwija, u bi driegħ mimdud: **għalhekk** Yaħweh, Alla tiegħek, **<u>ordnalek</u> biex tħares il-jum tas-Sibt**.*" Innota lis-Sabbath kien patt speċjali għal dawk in-nies li kienu meħlusa mill-jasar ta' l-Eġittu. "**Ftakar li int kont ilsir**…*Alla tiegħek, **<u>ordnalek</u> biex tħares**.*" Staqsi lil l-Avventisti tas-Seba' Jum lil min intqal dan il-kliem? (ara wkoll Eżekjel 20:10-12; Eżodu 31:12-18; Eżodu 16:29; Neħemija 9:13, 14.) Jista' xi ħadd mill-mexxeja tal-Knisja ta' l-Avventisti tas-Seba' jum japplika dan il-kliem, jiġifieri, "*U ftakar **li <u>INT</u> kont ilsir fl-art ta' l-Eġittu**, u li Yaħweh, Alla tiegħek, ħarġek min hemm b'id qaw-wija, u bi driegħ mimdud: **għalhekk** Yaħweh, Alla tiegħek, **<u>ORNDNA-LEK</u> biex tħares il-jum tas-Sibt***" għalih illum? Wieħed għandu jkun onest u lest li jħalli l-Kelma ta' Alla tmexxih hi u mhux lil bnedmin, bħal Ellen G. White (Atti 5:29).

IS-SABBATH MEMORJAL TAL-ĦOLQIEN?

Huwa tassew li Ġenesi 2:3 jgħid li Alla bierek is-seba' jum u qaddsu, imma ma kien hemm ebda kmand biex timmemorjalizzah f'tifkira tal-ħolqien. Il-kmand biex iżżomm il-jum tas-sabbath mar biss għal dawk li

kienu lsiera fl-Eġittu. Ma hemm ebda rakkont Bibliku fejn is-sabbath kien miżmum fl-intervall bejn il-ħolqien u l-jiem ta' Mosè. Għaliex? Ovvjament għaliex dan ma kienx ikkmandat biex ikun miżmun.

Jekk wieħed iħares bil-għaqal lejn kull riferenza ta' l-Iskrittrua mogħtija mill-Avventisti tas-Seba' Jum dwar iż-żamma tas-sabbath (Ġenesi 2:1-2; Eżodu 20:8-11; Luqa 4:16; Isaija 56:5-6; 58:13,14; Mattew 12:1-12; Eżodu 31:13-17; Eżekjel.4:16 Eżekjel. 20:12, 20; Dewteronomju 5:12-15; Lhud 4:1-11; Levitku 23:32; Mark 1:32), dan għandu jsib li l-kmandi kollha biex iżżomm is-Sabbath huma kmandi tat-Testment il-Qadim għal l-ulied Iżrael. L-Iskrittura minn Isaija 56:5-6, tirreferi għal "ISEM MEM-ORJALI," u mhux għall-JUM. Ir-riferenzi tat-Testment il-Ġdid mhumiex kmandi biex iżżomm is-sabbath.

HUWA S-SABBATH "ĊERIMONAJLI"?

Avventisti tas-Seba' Jum partikularment joħorġu barra milli jżommu l-punti kollha tal-Liġi billi jistqarru li xi wħud huma "ċerimonjali" u ma jeħtiġux osservanza stretta, imma fl-għarfien tagħhom is-Sabbath jeħtieġ osservanza stretta. Levitku kapitlu 23 hemm lista ta' bosta "Konvokazzjonijiet Qaddisa." L-ewwel imsemmi huwa s-sabath tas-seba' jum. Il-kapitlu jkompli biex isemmi "konvokazzjonijiet qaddisa" oħra, li huma l-Għid (Eżodu 12:43), il-Festa tal-Ħobż Ażżmu, (Eżodu 12:17), l-offerta tat-Tixjira (Eżodu 29:24), il-Festa ta' l-Għerejjex (Levitku 23:42), eċċ. Kollha huma identifikati bħala "konvokazzjonijiet qaddisa." Għaliex mela tistqarr li l-ewwel waħda msemmija, jiġifieri, is-sabbath tas-seba' jum, **mhuwiex** "ċerimonjali," imma **l-oħrajn kollha** miktuba huma! Ejja ninterpretaw il-Bibbja b'mod onest, u fil-kuntest u mhux inħallu lil min jikkontrollalna l-imħuh tagħna!

HUMA L-KRISTJANI TAĦT IL-LIĠI TAS-SABBATH?

Avventisti tas-Seba' Jum jiġġudikaw lill-Kristjani b'mod iebes ħafna talli huma ma jżommux "Nżul ix-xemx tal-Ġimgħa sa nżul ix-xemx tas-Sibt." Aħna ninsabu taħt il-grazzja u mhux taħt il-Liġi. L-appostlu Pawlu kiteb lill-Kolossin, "*Ħadd ma għandu jiġġudikakom fuq ikel u xorb, fuq festi u jiem ta' qamar ġdid, **u fuq sibtijiet**: dawn huma dell tal-ħwejjeġ li għandhom jima r-realtà hija Kristu*" (Kolossin 2:16-17). Hawn il-Kelma ta' Alla tgħidilna li ħadd ma għandu jiġġudikana dwar is-Sibt (sabbath) ma-ankollu, il-knisja ta' l-Avventisti tas-Seba' Jum tgħid li l-Kristjani jirċievu l-"marka tal-bhima" talli ma jżommux is-sabbath tas-Sibt. Huma għalhekk għamlu s-salvazzjoni dipendenti fuq liema jum tal-ġimgħa wieħed iżomm.

Lhud kapitlu erbgħa, juri lit-twettiqa tas-Sabbath Lhudi ma kienx iż-żamma ta' l-istess jum miżmum mill-Kristjani, imma d-dħul tal-Kristjani fil-mistrieħ ta' Alla. Il-Kristjani tal-bidu ppriedkaw fis-Sabbath Lhudi għaliex il-Lhud kienu miġbura fis-sinagoga f'dak il-jum (Ara Atti 17:2-4). Is-sħubija tagħhom flimkien dejjem kienet "fl-ewwel jum" tal-ġimgħa, il-Ħadd, il-jum li fih Kristu qam mill-imiwet (Ara Atti 20:7).

KONKLUŻJONJIET DWAR IS-SABBATH

Ma hemm EBDA skrittura li tikkmanda lill-Kristjani biex iżommu s-sabbath tas-Sibt. Żgur li kien ikun hemm xi kmand li kieku dan kien daqs-ekk importanti li jeffettwa s-salvazzjoni tagħna! Il-Kristjani dejjem iltaqgħu għas-sħubija u l-qsim tal-ħobż fl-ewwel jum tal-ġimgħa, il-Ħadd, u komplew jagħmlu dan sal-ġurnata tal-lum. Aħna ma nistqarrux li l-Ħadd huwa s-"sabbath" imma pjuttost, "Jum il-Mulej." Il-qima tal-Ħadd ma kinetx introdotta mill-Knisja Kattolika Rumana, għalkemm huma jħobbu jieħdu l-krettu għal dan. Il-Kattoliċi sempliċment komplew fejn l-appostli ħallew. It-talba mill-Avventisti tas-Seba' Jum li l-Kristjani jaduraw ix-xemx (Sunday) billi jiltaqgħu fil-jum tal-Ħadd, (Sunday) hija redikola daqs li kieku aħna nakkużawhom li huma jaduraw lil Saturnu, għaliex huma jiltaqgħu fis-Sibt (Saturday)!

AĦNA M'AĦNIEX TAĦT IL-LIĠI

Il-Liġi kienet l-għalliem tagħna, jew għalliem imexxina għal Kristu (Galatin 3:25) jikkonkludi: "*Issa li l-fidi ġiet, ma naħtiġux aktar min imexxina.*" Aħna m'aħniex aktar taħt l-għallliem. Il-Liġi qasmet lil-Lhud mill-Ġentili, għalhekk Kristu neħħiha. L-appostlu Pawlu jgħid, "*Kristu hu s-sliem tagħna, hu, li minn t-tnejn għamel poplu wieħed, [15]billi ġarraf il-ħajt li kien jifridna—il-mibegħda ta' bejnietna—u ħassar bis-sagrifiċċju ta' ġismu l-liġi bil-kmandamenti u l-preċetti tagħha. [16]Mit-tnejn, Lhud u Ġentili, ried b'hekk joħloq bih innifsu bniedem wieħed, il-bniedem il-ġdid, billi jagħmilhom paċi t-tnejn bejniethom u jħabbibhom it-tnejn ma' Alla f'ġisem wieħed permezz tas-salib li bih qered il-mibegħda ta' bejniethom.*" (Efesin 2:14-16). Ukoll il-Lhud kienu jafu lit-Testment il-Qadim kellu jispiċċa, Ġeremija 31:31 jgħid, "Ara, jiġu l-jiem, jgħid Yaħweh, li jien nagħmel rabta ġdida ma' dar Iżrael, u ma' dar Ġuda."

Alla kien se jikteb il-liġi l-ġdida Tiegħu fil-qlub tan-nies (ara 1 Korintin 11:25), iwettaq u jneħħi l-patt il-qadim tal-Liġi. Iva, il-Patt il-qadim tal-Liġi, inkluż l-osservanza tas-sabbath tas-seba' jum issa spiċċa. L-ittra tal-Liġi spiċċat. Kristu Nnifsu huwa deskritt bħala t-tmiem (Grieg "telos" jew "teminatur") tal-Liġi. Pawlu jgħid, b'ispirazzjoni mill-Ispirtu s-Santu, "***Għax Kristu hu tmiem il-liġi*** *għall-ħaqq ta' kull min jemmen.*" (Rum-

ani 10:4). Jiena sejjer ngħalaq dan is-suġġett billi nikkwota Rumani 8:8:2-4 u Galatin 3:10,

> "*Għax il-liġi ta' l-Ispirtu tal-ħajja fi Kristu Ġesù ħelsitni mil-liġi tad-dnub u l-mewt.* [3]*Għax dak li ma setgħitx tagħmel il-liġi, għax kienet dgħajfa minħabba l-ġisem, Alla billi bagħat l-Iben tiegħu nnifsu f'xebh ta' ġisem tad-dnub, u għad-dnub, ikkundanna d-dnub fil-ġisem:* [4]*Biex il-ħaqq tal-liġi jseħħ fina, li ma nimxux skond il-ġisem, imma skond l-Ispirtu.*"

> "*Għax dawk kollha li huma ta' l-opri tal-liġi huma taħt is-saħta: għax hu miktub:* ***Misħut kull min ma jibqax iżomm sħiħ ma' kull ħaġa miktuba fil-ktieb tal-liġi biex iħarisha***."

Jista' kliem ikun aktar ċar minn hekk? Iżommu l-Avventisti tas-Seba' Jum "***sħiħ <u>ma' kull ħaġa</u> miktuba fil-ktieb tal-liġi biex iħarisuha***"? Jekk le, hemm saħta fuq ras kull min ma jħarisx il-Liġi *kollha kemm hi*!

> "*Il-grazzja ta' Sidna Ġesù Kristu, u l-imħabba ta' Alla, u x-xirka ta' l-Ispirtu s-Santu, ikunu magħkom ilkoll. Amen*" (2 Korintin 13:14).